

ALFA- BARKER KUTOMORAKENNUS

RAKENNUSHISTORIALLINEN SELVITYS 6.3.2024

Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson

Uusien asuinkorttelien ympäröimä Barkerin tehdasrakennus vuoden 2022 ilmakuvassa. Kartalle on merkitty tehtaaseen liittyneet edelleen säilyneet muut rakennukset; Alfan liikuntakeskuksena toimiva entinen kutomorakennus, Lyckobon päiväkotina toimiva entinen tehtaanjohtajan talo ja tyhjillään oleva tehtaan asuinrakennus. Kiinteistörajat ja ortoilmakuva vuodelta 2022. Turun karttapalvelu.

Kannen kuva; Julkisivu kaakkoon, 2023

SISÄLLYSLUETTELO

Johdanto	
Perustiedot	4
Aiemmat suojelupäätökset ja inventoinnit	5
Tiivistelmä ja johtopäätelmät	7
Aikajana	9
1 Kylästä kaupungiksi	11
1.1 Raunistulan kylä ja Kastun tila	11
1.2 Taajaväkinen yhteiskunta 1914	13
1.3 Asemakaava ja liitos Turun kaupunkiin	15
2. Alfa- Barkerin Raunistulan rakennus	18
2.1 Alfan sokerijuurikastehdas 1898-1901	18
2.2 Varhainen tekstiiliteollisuus Turun seudulla	22
2.3 John Barkerin puuvillakehräämö	22
2.4 Barkerin puuvillatehtaan kutomo 1906-1921	24
2.5 H.A. Leisegang-Koriston aikakausi 1921-1931	34
2.6 Kansallisosakepankki tehtaanomistajana1931-1955	35
2.7 Tehtaan asunnot 1900-luvun alkupuolella	42
2.8 Kaukomarkkinoiden aika 1955-1978	45
2.9 Valvillan aika 1978-1993	47
2.10 Tehtaan asuntotuotanto 1970-luvulla	46
2.11 Turun rakennuspiirin aika 1993-1995	50
2.12 Valtion kiinteistölaitoksen ja Kapiteeli Oy:n aika 1995-2004	50
2.13 Tehtaan vuokralaisia 1995-2022	50
2.14 Alfa Center, Liikunta-, atelje´ - ja kiinteistö Barker 2004- 2021	52
2.15 Lujatalo Oy 11/2021-	52
2.16 Purettuja rtehdastiloja	53
2.17 Tehtaan lähiympäristö ja Raunistula 1940-luvulta tähän päivään	55
3 Nykytilanne	57
3.1 Pohjakaaviot 1- 5.krs ja leikkaukset	59
3.2 Rakenteet	62
3.3 Julkisivut	64
3.4 Sisätilat	77
3.5 Kaupunkikuva ja maisema	108
Lähteet	117

Johdanto

Tehtävänä on ollut laatia asemakaavamuutosta palveleva rakennushistoriaselvitys Turun Raunistulassa sijaitsevasta vuonna 1899 valmistuneesta ja myöhemmin useaan otteeseen laajennetusta ja muutetusta Alfa- Barkerin kutomorakennuksesta.

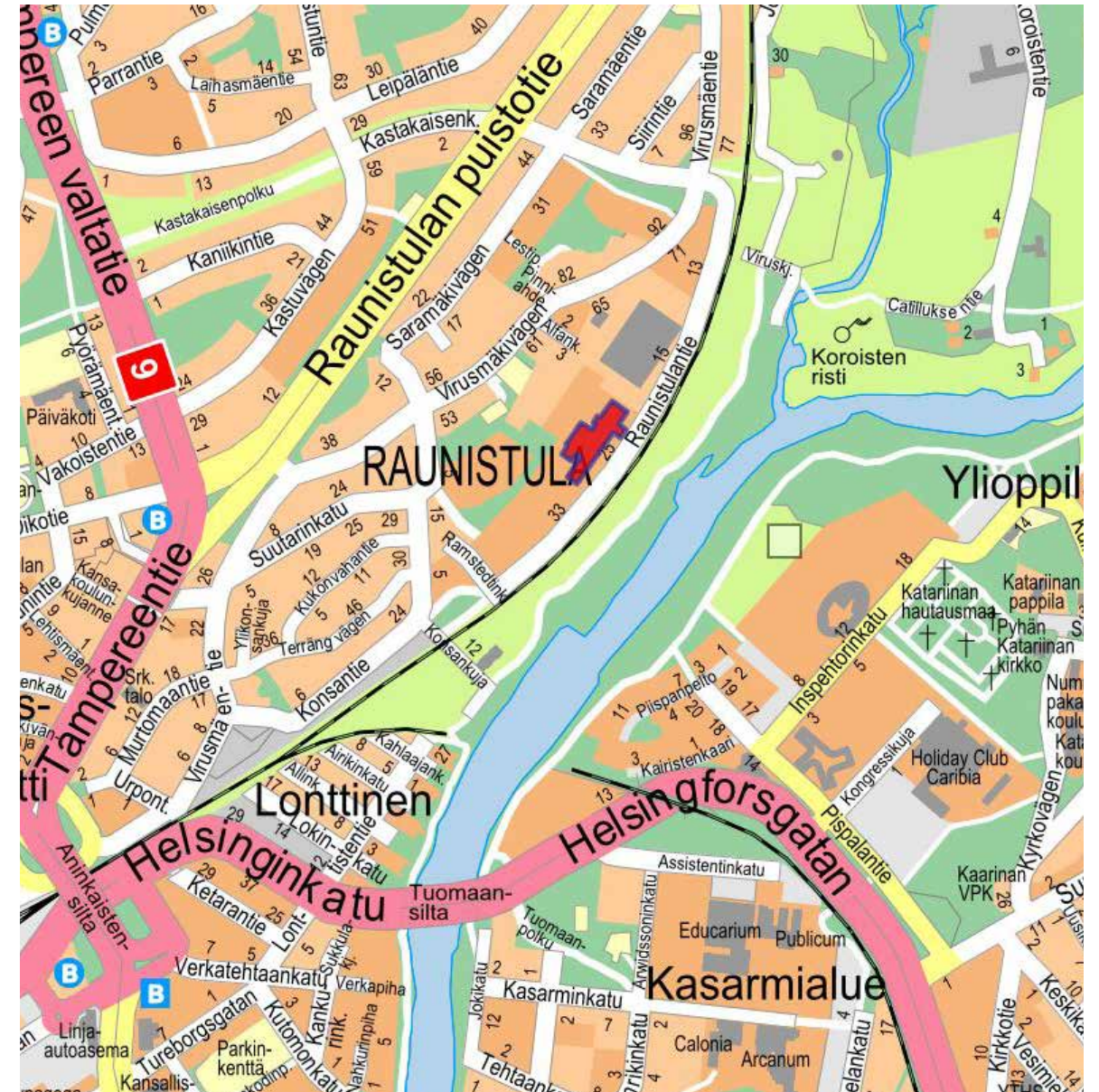
Alkujaan sokeritehtaaksi rakennetussa tehtaassa ja sen yhteyteen tehdyissä lukuisissa laajennuksissa toimi vuosina 1906-1993 John Barkerin puuvillatehtaan kutomosta alun saanut tekstiilitehdas. Tehdastoiminnan loputtua oli rakennus lukuisten pienyritysten, liikunta- ja kulttuurialan toimijoiden käytössä. Vuonna 2021 rakennus siirtyi Lujatalon omistukseen ja tehdasrakennusta ryhdyttiin suunnittelemaan asuinkäyttöön. Valtaosa tehtaan myöhemmistä laajennuksista on purettu ja sisätiloissa on tehty laajoja purkutöitä. Muutoshanke on kosteus-, mikrobi- ja haitta-aineselvityksen tuloksiin perustuen keskeytetty ja alueelle ollaan käynnistämässä asemakaavamuutosta.

Vuonna 2009 vahvistetussa asemakaavassa, tehdasrakennuksen vanhat osat on suojeltu sr-1 ja sr-2 merkinnöin ja alue on osoitettu asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialueeksi. Tehtaan vanhan osan ympärille kaavoitetut asuintontit ovat rakentuneet 2010-luvulla. Vanha tehdas ja viereinen Alfan liikuntakeskuksena toimiva entinen kutomorakennus ovat Rauinistulan teollisuusalueen viimeiset muistumat.

Selvityksessä kuvataan lähiympäristön kehityshistoriaa ja tehdasrakennuksen rakentumis-, muutos- ja käyttövaiheita. Rakennushistoriallisen selvityksen osana on toteutettu kattava rakennusdokumentointi, joka sisältää merkittävien ja tyyppillisten sisätilojen ja erityisten yksityiskohtien, sekä julkisivujen valokuvauksen. Näiden pohjalta on kuvattu rakennuksen nykyisiä ominaispiirteitä. Selvityksessä tarkastellaan lisäksi rakennuksen suhdetta ympäristöön ja merkitystä Aurajoen kansallismaisemassa. Lisäksi arvioidaan tehtaan vaikutusta kaupunkikehitykseen, ympäröivään asutukseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen.

Työ perustuu arkistoselvityksiin ja nykytilan inventointiin. Lähteenä on käytetty aiempia selvityksiä ja tutkimuksia, suunnitelmia sekä historiallista kartta- ja kaava-aineistoa. Tärkeitä arkistolähteitä ovat olleet kansallisarkiston ja rakennusvalvonnan arkistoaineisto, Finna-tietokantaan talletettu historiallisten valokuvien arkisto, sekä Alfan liikuntakeskuksen rakennukseen koottu museo- huoneen arkisto.

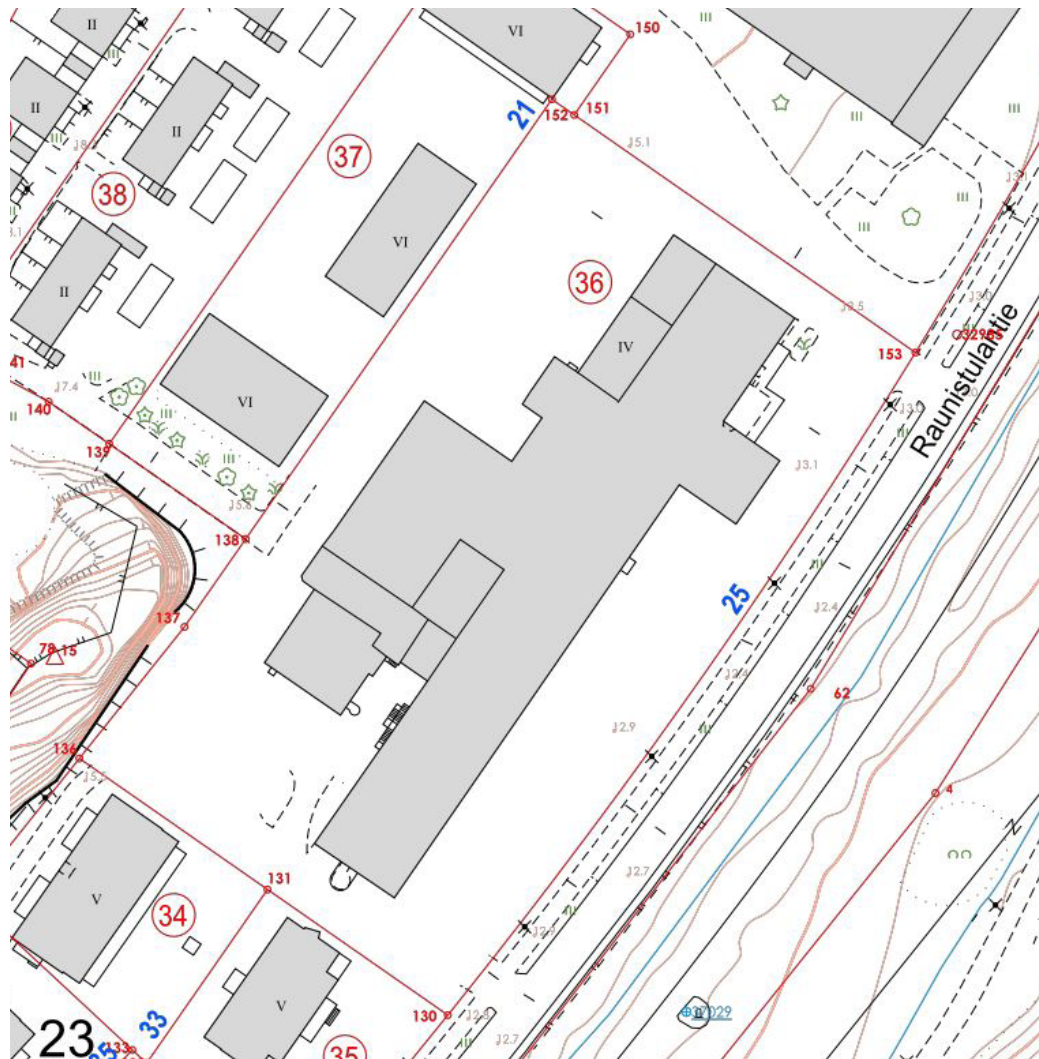
Selvityksen tilaajana on Turun kaupungin Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus. Tilaajan edustajana ja yhteyshenkilönä on toiminut kaavoitusarkkitehti Iiris Talvitie. Työn laatimisesta on vastannut arkkitehti Kristina Karlsson/ Arkkitehtitoimisto Kristina Karlsson.

Tehtas (korostettu punaisella) sijaitsee Turun kaupungin ruutu-kaavakeskustan koillispuolella n. 1,5 km Kauppatorilta Toijalan radan vierellä Raunistulan kaupunginosassa. Aurajoen vastarannalla sijaitsee Turun ylioppilaskylä ympäröivine puistoalueineen. Tehtaan koillispuolella Aurajoen ja Vähäjoen risteä- mäkohdassa on Koroistenniemi, jota pidetään Turun kaupungin syntipaikkana. Tehtaasta on suora näköyhteys linnuntietä runsaan kilometrin etäisyydellä sijaitsevalle Tuomiokirkolle.

Perustiedot

Tontti	
Osoite:	Raunistulantie 23
Kiinteistötunnus:	853-81-23-36
Kortteli-tontti	1 tontti 4
Asemakaava	853 6/2005, vahvistettu 9.3.2009
Asemakaavan mukainen käyttötarkoitus: AKTY-1	
Asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialue, jolle saa sijoittaa myös päiväkot-, liikunta- ja kulttuuritiloja. Korttelialueelle saa sijoittaa asumista enintään 55% sallitusta kokonaiskerrosalasta. Äänihäiriötä aiheuttavat toiminnot tulee sijoittaa maantasokerrokseen	
Rakennusoikeus:	15 900 k-m ²
Omistaja	Luja-Talo Oy
Rakennus	
Käyttötarkoitus	Toimisto
Suojelumerkintä	sr-1 ja sr-2
Pysyvä rakennustunnus	101734077D
Vanha rakennustunnus	853-81-23-36-8
Valmistunut	1899
Suunnittelija	Insinööri Arthur Brockhoff, Düsseldorff
Kerrosala	14411 k-m ²
Kerrosluke	1-5

Ote peruskartasta. Turun karttapalvelu.

Ortoilmakuva vuodelta 2023. Turun karttapalvelu.

Aiemmat suojelupäätökset ja inventoinnit

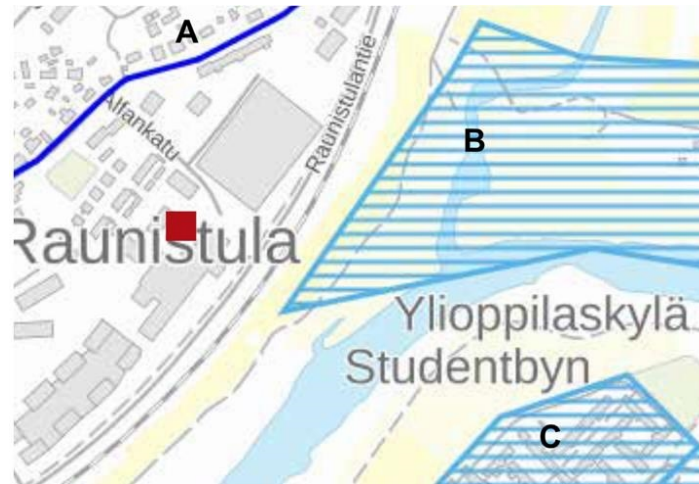
Aurajokilaakson valtakunnallisesti arvokaan maisema-alue rajautuu lännessä Toijalan junarataan. Barkerin tehdas (punainen neliö) sijoittuu maisema-alueen ulkoreunalle.

Kansallismaisema

Tehdasrakennus on osa Aurajokilaakson kulttuuri-maisemaa, joka on yksi Suomen 27:stä kansallismaisemasta. Kansallismaisemat ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä maisemakohteita, jotka kuvastavat monipuolisesti suomalaisen elinkeinomaiseman historiaa, alueellisia erityispiirteitä ja jotka ovat vaikuttaneet suomalaisen identiteetin ja maisemakäsityksen syntyyn. Kansallismaisemia ei ole rajattu kartoille alueina, eikä niillä ole juridista asemaa viranomais-toimenpiteiden pohjana.

Valtakunnallisesti arvokas maisema-alue

Aurajokilaakson valtakunnallisesti arvokas maisema-alue rajautuu Barkerin tehdasalueeseen. Rajauksen ulkopuolelle jäävä tehdasrakennus on maisemassa korostuva ja sille rajaa muodostava maamerkki.

Barkerin tehtaan (punainen neliö) lähiympäristössä on useita valtakunnallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä; Varkaantien kulttuuriympäristö (A) Koroistenniemi(B) ja Turun läntinen ylioppilaskylä(C). MV

Valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

Tehtaan läheisyydessä on useita valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä, joihin tehtaan maisemallinen vaikutusalue ulottuu.

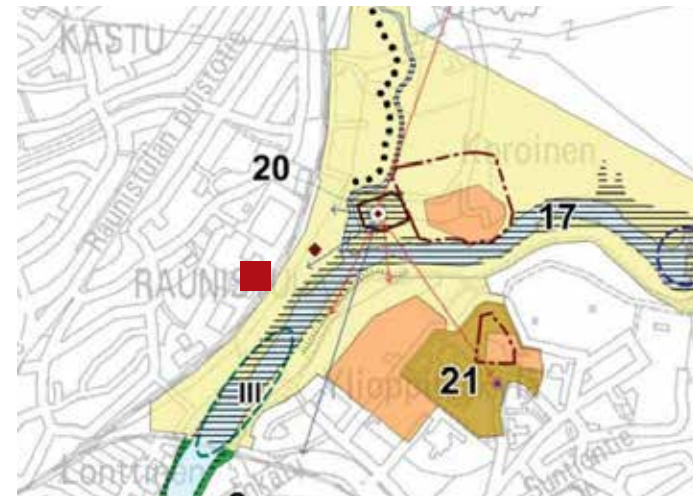
Tehtaan itäpuolella on Koroistenniemi (B), joka on Aurajoen suulle varhain muodostunut kaupan ja kulttuurisuhteiden keskus. Se on toiminut paikalle 1200-luvulla siirretyn piispanistuimen, piispankirkon ja -kartanon myötä uskonnollisen ja hallinnollisen elämän keskuspaikkana.

Virusmäentie tehtaan luoteispuolella on osa Varkaantien kulttuuriympäristöä(A). Varkaantie on osa merkittävää Varsinais-Suomen ja Satakunnan välistä keskiaikaista tieyhteyttä. Aurajokea seuraava Varkaantie kulkee Varsinais-Suomen vanhimpien asutusalueitten ja kylien halki. Turun kaupunkialueella säilynyt tieosuus noudattelee nykyistä Virusmäentien linjausta ja jatkuu Vähäjoen ylitettyään Maarian keskiaikaisen kirkon ja pappilan välitse kohti koillista.

Turun läntinen ylioppilaskylä (C) edustaa 1960-luvun strukturalistista suunnittelua. Ylioppilaskylän vanhan osan rakentaminen liittyy Turun yliopiston laajenemiseen 1950-1960-luvulla.

Kansallisen kaupunkipuiston rajausta Raunistulassa.

Ote hoito- ja käyttösuunnitelmasta 2011. Suunnitelmaan on merkitty mm. Koroistenniemeltä tehtaan suuntaan avautuvia näkymiä.

Kansallinen kaupunkipuisto

Aurajoen kansallismaisemaan sekä valtakunnallisesti arvokkaisiin Ruissalon ja Aurajokilaakson maisema-alueisiin perustuva Turun kansallinen kaupunkipuisto on perustettu vuonna 2013. Kaupunkipuiston alue rajautuu tehtaan edustalla kulkevaan junarataan. Puisto avattiin jo vuonna 2011 jolloin myös puiston yleispiirteinen hoito- ja käyttösuunnitelma hyväksyttiin. Suunnitelmassa radan ja joen välinen alue on merkitty maisemallisesti arvokkaaksi avoimeksi kulttuuri- ja luonnonmaisemaksi ja Koroistenniemeltä on osoitettu säilytettäviä näkymiä tehtaan suuntaan.

Turun kaupunkiseudun maakuntakaavasta- ote

Maakuntakaava

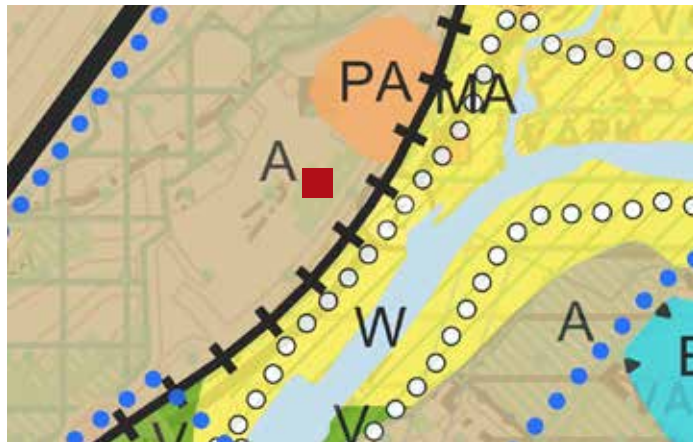
23.8.2004 vahvistetussa Turun kaupunkiseudun maakuntakaavassa alue on taajamatoimintojen aluetta ja junarataan rajautuva jokilaakson alue on maakuntakaavan valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Teemakartalla 02 on Varkaantie (Raunistulassa Virusmäentie) merkitty suojeltavaksi historialliseksi tieksi. Taajamien maankäytön, palveluiden ja liikenteen vaihemaakuntakaavassa 2018 alue on lisäksi merkitty kaupunkikehittämisen kohdealueeksi.

Ote Museoviraston muinaisjäännösinventointien kartalta.

Muinaisjäännösalueet

Kastaisen/Kastun vanha kylätontti (A) sijaitsee Virusmäentien ja rautatien väliin jäävällä vanhalla teollisuus-alueella. Isojaon aikainen tontti on sijainnut lounaiskoillisensuuntaisen mäen alla, sen kaakkoisreunassa. Aurajoen rannalla, rautatien ja joen välissä sijaitsee Alfa II, rautakautinen asuinpaikka (B). Aurajoen ja Vähäjoen yhtymäkohdassa on Turun kaupungin synnyinpaikkana pidettävä Koroistenniemen muinaisjäännösalue (C).

Ote yleiskaavan 2029 liitekarttojen yhdistelmä. Junaradan ja joen välinen alue on merkitty ”Luonnon tai maiseman kannalta merkittäväksi joenvarreksi” (vihreä vinoviiva), sekä maisemallisesti arvokkaaksi peltoalueeksi (keltainen). Barkerin tehdas sijoittuu täydentyvälle asuin-alueelle (A). Turun karttapalvelu.

Barkerin tehtaan sijainti on osoitettu punaisella neliöllä.

Ote yleiskaavan 2029 liitekartalta 8. Barkerin tehdas (punainen neliö) on arvokas rakennetun ympäristön kohde (vaaleanvihreä vinoviiva), musta vaakaviiva ja pistekatkoviiva osoittaa RKY-alueen rajausta. Turun karttapalvelu.

Barkerin tehtaan sijainti on osoitettu punaisella neliöllä.

Yleiskaava

Voimassa olevassa Turun yleiskaavassa 2020 tehdas-alue on *Työpaikkojen ja asumisen aluetta* (PAK) ja kaavan liitekartalla on Barkerin tehdas merkitty yleiskaavan rakennus-suojelukohteeksi 01/13 Raunistula kortteli 23. Aurajokilaakso on virkistysaluetta ja junarataan rajautuva jokilaakson alue on kulttuurihistoriallisesti, kaupunkikuvallisesti, maisemallisesti tai luonnonoloiltaan arvokas alueen osa.

Kaupunginvaltuuston 13.2.2023 hyväksymässä yleiskaava 2029:ssä (ei lainvoimainen) on kortteli osoitettu täydentyväksi asuinalueeksi (A). Yleiskaavan 2029 teemakartalla 8 Arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet, on tehdasrakennus merkitty arvokkaaksi rakennukseksi. Määräyksen mukaan *kohteen arvokkaat ominaispiirteet tulee säilyttää, arvokkaita rakennuksia ei saa purkaa. Tarkemmat määräykset on annettu kohdetta koskevassa päätöksessä (asemakaavassa).*

Yleiskaavan 2029 yhteydessä tehty inventointi

Yleiskaavatyön yhteydessä on laadittu täydentävä inventointi; *Teollisuusrakennukset ja -ympäristöt Turun keskustan ulkopuolella*. Työryhmä Sanna Kupila, Juha Kylliö, Iina Paasikivi, Samuli Saarinen 29.6.2016. Inventoinnissa Alfa- Barkerin tehdas arvotettiin 21 muun kohteen joukossa arvoltaan ylimpään luokkaan 1. Luokan 1 kohteet esitetään yleiskaavassa merkittäviksi suojelutavoitekohteiksi.

Asemakaava

Alueella on voimassa 9.3.2009 vahvistettu asemakaava (853 6/2005). Siinä tehtaan tontti on merkinnällä AKTY-1 osoitettu Asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa myös päiväkot-, iikunta- ja kulttuuritiloja. Korttelialueelle saa sijoittaa asumista enintään 55% sallitusta kokonaiskerrosalasta. Tehtaan eri osat on suojeltu merkinnöillä sr-1 ja sr-2. Kaavan tavoitteiden mukaan tehtaan uudemmat laajennusosat, Alfa liikuntakeskusta lukuun ottamatta, poistuvat ja korvaantuvat tehtaan vieressä enintään 6 kerrokseen kohoavilla asuinkortteleilla.

Asemakaavan tehdasrakennusta koskevat suojelumääräykset;

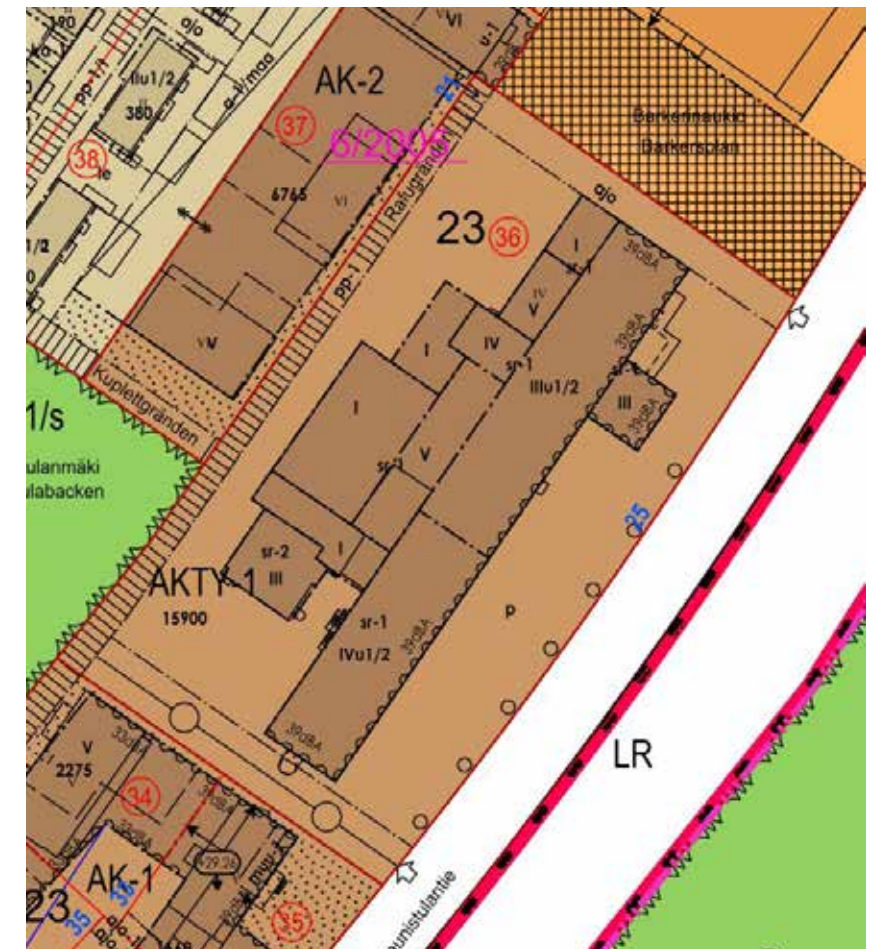
sr-1

Suojeltava rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- ja muutostöitä, jotka tarvelevät julkisivujen tai vesikaton rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä. Rakennuksen sisätiloissa on pyrittävä säilyttämään alkuperäisiä rakennusteknisiä yksityiskohtia kuten kattorakenteita. Muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto.

Rakennuksen joen puoleisille julkisivuille saa sijoittaa enintään 0,5 metriä rakennuksen julkisivupinnasta ulkonevia ns. ranskalaisia parvekkeita ja rakennuksen luoteisjulkisivuille saa sijoittaa ulokeparvekkeita. Rakennukseen saa rakentaa lasikatteita siten, että rakennuksen kattomuotoja ei muuteta. Ilmanvaihto- ym. tekniset tilat tulee sijoittaa rakennuksen vaipan sisäpuolelle ja ne saa toteuttaa sallittua kerroslukua ja rakennusoikeutta ylittäen. Rakennuksen ensimmäiseen kerrokseen ei saa sijoittaa asuntoja

sr-2

Suojeltava rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä saa suorittaa sellaisia lisärakentamis- ja muutostöitä, jotka tarvelevät julkisivujen tai vesikaton rakennustaiteellista tai kulttuurihistoriallista arvoa tai tyyliä. Muutostöistä on pyydettävä museoviranomaisen lausunto. Ilmanvaihto- ym. tekniset tilat tulee sijoittaa rakennuksen vaipan sisäpuolelle ja ne saa toteuttaa sallittua kerroslukua ja rakennusoikeutta ylittäen

Ote ajantasa-asemakaavasta. Turun karttapalvelu. Vuonna 2009 vahvistetussa asemakaavassa on kortteli merkitty Asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialueeksi, jolle saa sijoittaa myös päiväkot-, liikunta- ja kulttuuritiloja. Korttelialueelle saa sijoittaa asumista enintään 55% sallitusta kokonaiskerrosalasta. Äänihäiriötä aiheuttavat toiminnot tulee sijoittaa maantasokerrokseen.

Tiivistelmä ja johtopäätelmät

Rakennushistoriaselvitys on laadittu palvelemaan alueelle laadittavaa asemakaavamuutosta. Rakennus on voimassa olevassa asemakaavassa suojeltu. Suojelu ja rakennuksen tuleva käyttö

Alfan sokerijuurikastehtaasta Barkerin kutomoksi

Raunistulan taakse Kastun tilasta lohkotulle palstalle valmistui vuonna 1899 Alfa sokerijuurikastehdas. Tehdas oli Suomen ensimmäinen sokeritehdas, jossa hyödynnettiin raaka-aineena suomalaista sokerijuurikasta. Tehdas suunniteltiin Saksassa insinööri Arthur Brockhoffin toimiston toimesta. Myös suuri osa tehtaan koneistosta ja laitteistosta tuotiin Saksasta. Kunnianhimoisena hankkeena toteutettu tehdas meni kuitenkin konkurssiin jo kahden vuoden jälkeen. Syynä oli tietävästi raaka-aineen, kotimaisen sokerijuurikkaan tulloin vielä huono saatavuus.

Vuonna 1906 tehdasrakennus siirtyi Turkuun 1840-luvulla perustetulle John Barkerin puuvillatehtaalle ja rakennus muutettiin kutomoksi. Vanhalle paikalle Linnankadun varteen jäivät karstaamo, kehräämö ja värjäämö. 1910-luvulla tehdas kasvoi Turun suurimmaksi työnantajaksi. Tehtaalla työskenteli tuolloin yli 1100 työntekijää. Tekstiiliteollisuudelle tyypillisesti oli valtaosa työntekijöistä naisia.

1900-luvun aikana tehdas kasvoi edelleen, joskin työvoiman määrä jopa hieman pieneni toiminnan koneistumisen seurauksena. Raunistulan tehtaan yhteyteen rakennettiin useita laajennuksia ja sisätiloissa tehtiin runsaasti kehittyvän ja muuttuvan toiminnan edellyttämiä muutoksia. Tehdas ehti toimintansa aikana olla useilla eri omistajilla, joista viimeisimpänä oli Suomen valtio. Tuolloin, vuosina 1978- 1993 tehdas toimi nimellä Valvilla Oy.

Tehdastoiminnan lakattua tehdastilat olivat vuokralla lukuisten erilaisten pienyritysten, liikunta- ja kulttuurialan toimijoilla. Tehtaan pitkäaikaisimpiin vuokralaisiin kuuluu Barker-teatteri, joka toimi rakennuksessa vuosina 1997-2022.

Vuonna 2009 vahvistetussa asemakaavamuutoksessa suojeltiin tehtaan vanhimmat osat ja näitä koskeva alue merkittiin asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialueeksi. Muu tehdasalue kaavoitettiin pääosin asuinrakentamiselle. Vuonna 2021 siirtyi vanha kutomorakennus Luja-talo Oy:n omistukseen, ja rakennusta ryhdyttiin suunnittelemaan asuinkäyttöön. Tähän liittyviä taustaselvityksiä oli tehty jo edeltävinä vuosina. Tehtaan sisätiloissa tehtiin vuosina 2021-2022 muutosta valmistelevia purkutöitä, joissa kevyitä väliseiniä ja pintarakenteita purettiin laajalti. Alkuvuodesta 2023 hanke keskeytettiin tutkimuksissa havaittujen sisäilmaongelmien johdosta. Keväällä 2023 käynnistettiin alueelle asemakaavamuutos, jossa on tarkoitus ratkaista tehdasalueen tuleva käyttö.

Aiemmin todetut arvot ja suojelupäätökset

Kutomorakennuksen vanhimmat, edelleen säilyneet osat on suojeltu asemakaavassa sr-1 ja sr-2 merkinnöin. Rakennus on merkitty voimassa olevan yleiskaavan 2020 liitekartalla *yleiskaavan rakennussuojelukohteeksi 01/13 Raunistula kortteli 23*. Rakennus on yleiskaavan 2029 inventoinneissa arvotettu korkeimpaan luokkaan 1 ja merkitty yleiskaavaehdotuksen (ei vahvistettu) liitekartalla arvokkaaksi rakennetun ympäristön kohteeksi.

Kaupunkikuva ja maisema

Alfa-Barkerin pitkä punatiilinen tehdasrakennus on tunnusomainen maamerkki Aurajoen kansallismaisemassa ja Aurajoen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen eteläisenä päätteenä. Aurajoen maisemaa kaupungin keskusta-alueella luonnehtivat rakennetut rannat muuttuvat Raunistulaan siirryttäessä luonnontilaisiksi ja vehreiksi. Tehdasrakennuksen hallitsevaa asemaa maisemassa korostaa Aurajokilaakson avoin luonne Raunistulan ja Koroisten kohdalla.

Vuonna 2013 perustettu Turun kansallinen kaupunkipuisto rajautuu tehtaan edustalla kulkevaan rautatiehen. Suurikokoinen tehdasrakennus muodostaa puistolle rakennettua reunavyöhykettä. Kaupunkipuiston hoito- ja käyttösuunnitelmassa on Aurajoen ranta-

alueet tehtaan edustalla osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi avoimeksi kulttuuri- ja luonnonmaisemaksi.

Tehdasrakennus on osa kulttuurihistorialtaan erityisen Koroistenniemen suurmaisemaa. Piispanistuimen varhaisena paikkana ja Turun kaupungin synnyinsijana pidettävä Koroistenniemi sijaitsee tehtaan läheisyydessä jokien risteämäkohdassa.

Koillisesta Koroistenniemeltä sekä kaakosta Nummenrannan puistosta avautuu pitkiä näkymiä jokimaiseman halki tehtaan suuntaan. Kaupungin keskustan suunnalta avautuu rakennusta kohti näkymiä joen rannoilta ja silloilta; Tuomaansillalta, rautatiesillalta sekä sen viereen rakennettavalta kevyen liikenteen sillalta. Myös Toijalan junaradan varressa rakennus on kaupunkialueelle saapumista osoittava tunnusomainen maamerkki.

Raunistulan entinen teollisuusalue on 2000-luvulla kaupunkikuvaltaan ja -rakenteeltaan muuttunut. Teollisuus on kokonaan siirtynyt pois ja kutomon suojeltuja vanhoja osia sekä Alfa liikuntakeskusta lukuun ottamatta, on muut teollisuusrakennukset purettu. Näiden joukossa olivat mm. alueen korkeimmat maamerkit Hankkijan siilostoryhmä ja Barkerin tehtaan punatiilinen savupiippu. Tehtaan luoteispuolelle rakennetut kerrostalot ovat sulkeneet Virusmäentieltä aiemmin avautuneita näkymiä kutomon suuntaan. Myös Barkerinrannan kerrostalot peit-

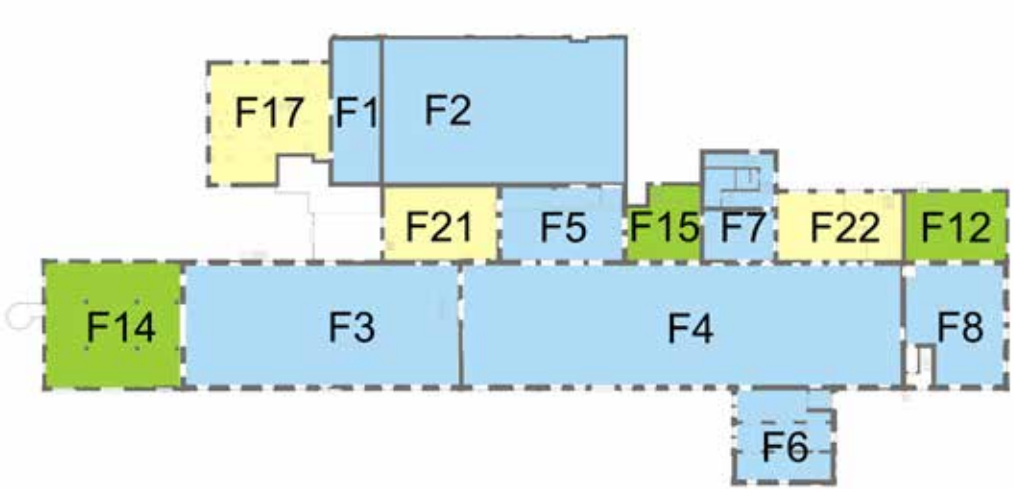
tävät Raunistulantieltä aiemmin laajempaan avautuneita näkymiä erityisesti tehtaan lounaispäätyä kohden.

Asuntovaltaiseksi muuttuneessa ympäristössä on suuri-kokoisen vanhan tehdasrakennuksen erityisluonne ja historiallinen asema kaupunkikuvassa aiempaa korostuneempi.

Barkerin tehdasrakennus viereisine kerrostaloiheen muodostaa päätteen Aurajoenvarren rakennetulle kaupunkialueelle. Raunistulantien ja Virusmäentien varressa tehtaan pohjoispuolella rakennuskanta harvenee ja muuttuu pientaloalueeksi.

Tehdasrakennuksen edustalta ja sisätiloista avautuu näkymiä linnuntietä n.1,3 km etäisyydellä sijaitsevaa Turun tuomiokirkon kellotornia kohden. Näkymät sitovat aluetta Turun keskustaan ja tuomiokirkkoon, jota voi pitää kaupungin identiteetin kannalta kaikkein merkittävimpänä maamerkinä.

Tehdas sijoittuu paikallisesti merkittävän kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Raunistulan pientaloalueen reunalle. Tehdasalueen 2010-luvun täydennysrakentaminen on jossain määrin heikentänyt pientaloalueen ja tehtaan aiemmin vahvempaa kytköstä. Tehtaanjohtajan huvila ja sen viereinen 1930-luvun asuinrakennus puistomaisine piha-alueineen muodostavat viimeisen säilyneen kytköksen Virusmäentien vanhaan asutukseen.

Alkuperäiset tehtaan eri osat on nimetty F-kirjaimella (F=fabrik) ja numerolla rakennusjärjestyksen mukaan F1–F8. Tämä numerointi myös jatkui juoksevana uusissa laajennusosissa tulevana vuosikymmeninä. Säilyneistä laajennuksista F1-F8 kuuluvat ensimmäiseen vuonna 1899 valmistuneeseen rakennusvaiheeseen. Osat F12, F14 ja F15 rakennettiin 1930-luvulla ja F17, F21 ja F22 1940-luvulla. Muut myöhemmät laajennukset on purettu.

Kulttuurihistoriallinen ja teollisuushistoriallinen arvo

Alfa-Barkerin tehdasrakennuksella on kulttuuri- ja teollisuushistoriallista arvoa Suomen varhaisen sokeriteollisuuden ja Turun merkittävän tekstiiliteollisuuden edustajana. Alfa sokerijuurikastehdas oli Suomessa ensimmäinen tehdas, joka käytti raaka-aineenaan kotimaista sokerijuurikasta. Siitä huolimatta, että toiminta jäi lyhyeksi, säilyi rakennus Aurajoen rannalla ja saaden uuden merkityksen Barkerin puuvillatehtaan kutomona.

1840-luvulla Turun keskusta perustettu John Barkerin puuvillatehdas oli 1800-luvun loppuun mennessä kasvanut suuryritykseksi. Toiminnan laajennuttua Raunistulaan vuonna 1906 tuli tehtaasta vuoteen 1914 mennessä Turun suurin työnantaja.

Myöhemmin oli tehdas mm. Kansallisosakepankin ja Kaukomarkkinoiden omistuksessa. Valtion omistuskaudelle 1970-1990-luvuilla tuli Valvillan nimellä toimineesta tehtaasta merkittävä tekstiili- ja vientiteollisuuden edustaja. Tehtaalla vieraili tuona aikana korkea-arvoisia kotimaisia ja ulkomaisia vieraita, mm.. Tanskan kuningatar Margareta ja tasavallan presidentti Urho Kekkonen.

John Barkerin puuvillatehdas oli myös edelläkävijä tekniikan alalla. Tehtaan höyrykone oli ensimmäisiä teollisuuden palveluksessa Turussa ja kaasuvalon käyttäjänä Barkerista tuli Turussa ensimmäinen.

Tehtaan vaikutus ympäröivään asutukseen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen

Barkerin tehtaalla on ollut vaikutusta yhteiskunnan kehitykseen merkittävänä työnantajana sekä kaupungin talouselämää vauhdittaneena ja imagoa rakentaneena tekstiiliteollisuuden edustajana. Työnantajana tehdas on houkutellet työvoimaa kaupunkiin ja välillisesti vaikuttanut myös asutuksen tiivistymiseen erityisesti tehtaan läheisyydessä. 1900-luvun alkupuolella oli tehtaan omistuksessa oli vain muutamia asuinrakennuksia ja ne oli tarkoitettu tehtaan johtajille sellaisille työmiehille, joita saatettiin tarvita työpaikalla myös

työajan ulkopuolella. Työväki joutui itse hankkimaan asuntonsa ja usein asuttiin ahtaasti ja vaatimattomasti vuokrahuoneissa. Hellahuone, joka jaettiin useamman ihmisen kanssa, oli yksi tavallisimmista asumismuodoista. Asunto pyrittiin löytämään työpaikan läheltä ja useat kutomon työntekijöistä asuivat siten Raunistulan esikaupunkialueella. Valtaosa asui vuokralla mutta osa myös rakentamissaan omakotitaloissa tai vaatimattomissa mökeissä. 1970-luvulla tehdas rakennutti työntekijöitään varten Virusmäkeen alueen ensimmäisen kerrostalon ja hieman etäämmälle Runosmäen lähioon kuuden kerrostalon ryhmän.¹

Barkerin tehtaalla on, kuten kutomoa-alla yleisesti, ollut erityistä merkitystä myös naisten työllistäjänä. Jo alun alkaen oli tehtaan työntekijöistä valtaosa naisia tai jopa nuoria 10-20 vuotiaita tyttöjä.

Rakennushistoriallinen ja arkkitehtoninen arvo

Alfa-Barkerin kutomorakennus on ulkoiselta ilmeeltään varsin hyvin säilynyt 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun teollista punatiiliarkkitehtuuria edustava suurikokoinen rakennus. Rakennuksen asema-kaavalla suojellut ja säilyneet vanhimmat osat nousevat myöhempien laajennusten purkamisen jälkeen jopa aiempaa selkeämmin esiin. Varhaiset 1900-luvun alun laajennukset ja muutokset on pääsääntöisesti sovitettu alkuperäiseen arkkitehtuuriin toistaen samoja yksityiskohtia, joita ovat mm punatiilimuuraus, holvikaari-ikkunat, porrastuva muurattu räystääs sekä päätyjen räystäskorostukset. Tehdastilojen toiminnallinen vaihtelu ja useat laajennusvaiheet ovat luettavissa ikkunarytmituksen ja -koon sekä kerroskorkeuksien vaihteluina.

Julkisivut

Julkisivut ovat kauttaaltaan puhtaaksimuurattua savitiiltä, ainoastaan pannuhuoneen F1 osan julkisivut ovat rapatut. Vaiheittain rakennettu ja lukuisia muutoksia läpikäynyt rakennus hahmottuu edelleen varsin eheänä kokonaisuutena, julkisivuissa toistuvat samat yksityiskohdat; ristilimitetty muuraus, holvatut

¹ Salkoranta 1977

ikkuna-aukot listoituksineen, räystäiden porrastuva muuraus ja päätyjen kissanpenkkiaheet sekä nurkka-korostukset. Purkukohdat erottuvat usein vaaleaksi maalattuina seinäosuuksina.

Julkisivuja rytmittävät holvatut ikkuna-aukot ovat varsin hyvin säilynteet ja myös alkuperäisen kaltaisia ruutuikkunoita on laajalti säilynyt. Ikkunoita on myös ummistettu osin tai kokonaan levyillä ja ilmanvaihtosäleiköillä, muurattu umpeen tai muutettu ovi-aukoiksi. Tosinaan on ikkunoita uusittu ilmeeltään poikkeavina valesäleiköillä varustettuina 1- lasisina ikkunoina. 1940-luvun alun laajennuksissa on käytetty alkuperäistä vastaavia holvikaari-ikkunoita, mutta 1940-luvun lopun laajennuksissa siirryttiin suorakulmaiseen ruutuikkunatyyppiin. Alkuperäisiä ulko-ovia ei rakennuksessa ole säilynyt.

Merkittävimmät julkisivut ovat kauas maisemassa näkyvä kaakkoisjulkisivu sekä siihen liittyvän pitkän rakennusmassan päätyjulkisivut. Aurajoen maisemaan avautuva pitkä julkisivu, rytmitykseltään ja kooltaan vaihtelevine holvattuine ikkunarivistöineen on kaupunkikuvassa vaikuttava. Julkisivua jakavan poikki-siipeen liittyneet erityiset arkkitehtoniset yksityiskohdat, mm avoin pylvästila puolikaaren muotoisina holvikaariaukkoineen, ovat myöhemmin muuttuneet mutta edelleen luettavissa julkisivun muurauksessa.

Koillispääty on laajuudeltaan, jäsennykseltään ja ilmeeltään hyvin säilynyt. Siihen liittyvä matala F12-osan laajennus on sovitettu osaksi julkisivua jatkamalla siinä päädyn korkeiden holvikaari-ikkunoiden rivistöä. Lounaispäädyn F14-osan laajennus on sovitettu kokonaisuuteen toistamalla alkuperäisiä arkkitehtonisia yksityiskohtia, kuitenkin poikkeavalla kerros- ja ikkunajaolla. Päätyyn myöhemmin lisätty teräsverkkoseinällä suojattu ulkoporras katoksineen korostuu näkyvänä ja poikkeavana muutoksena.

Luoteisjulkisivulla näkyvät lukuisat muutokset ja purettujen laajennusten jättämät jäljet kaikkein vahvimmin. Laajennusten väliin jääneen 1- kerroksisen F2 -osan kaikki ikkunat on muurattu umpeen ja katolla sijainnut erityinen kattolyhty on purettu. Pannuhuone F17 poikkeuksellisen korkeine kaari-ikkunoineen on kaupunkikuvassa näyttävä, joskin osa ikkunoista on muurattu umpeen ja kaikki säilyneet ikkunat on peitetty levyin. Sen kyljessä olevassa vaaleaksi rapatussa F1- osassa on säilynyt vain fragmentteja alkuperäisestä julkisivusta. Näiden vieressä maamerkinä kohonnut korkea punatiilinen savupiippu on purettu vuonna 2020.

Aurajoen varressa säilyneiden 1800-luvun merkittävien teollisuusrakennusten joukossa Alfa- Barkerin rakennuksella on erityistä harvinaisuusarvoa.

Sisätilat

Rakennus jakautuu rakennusosittain vaihtelevan kokoisiksi ja korkuisiksi tiliseinien rajaamiksi tehdassaleiksi, joista useat ovat tilallisesti hyvin vaikuttavia.

Rakennuksen teollista luonnetta korostaa välipohjia kannattavat tukevat pilari- ja palkkirakenteet. Tiloittain vaihtelevissa runkojärjestelmissä esiintyy sekä teräs- että betonirakenteisia palkkeja ja pilareita. F3 osassa on säilynyt myös puurakenteisia välipohjia, joita aiemmin oli enemmänkin. F5-, F6- ja F8-osien alemmissa kerroksissa on lisäksi kappaholvattuja välipohjia.

Tiloihin tuo erityistä historiallista tunnelmaa pieni-ruutuisista holvikaari-ikkunoista kantautuva luonnonvalo. Aiemmin luonnonvaloa saatiin huomattavasti enemmän, usein kahdelta suunnalta, mutta myöhempien laajennusten ja muutosten myötä on ikkunoita suljettu. Tilojen välille muodostuu kiinnostavia ja elämyksellisiä tilasarjoja, joissa paikoin kuljetaan korkeiden holvattujen oviaukkojen, entisten ikkuna-aukkojen läpi. Purkutöiden myötä näkyviin tullut muuraus paljastaa muutoskohdat sekä umpeenmuuratut ikkuna- ja oviaukot.

Sisätiloissa on vuosien 2022-23 aikana purettu lähes kaikki myöhemmän käytön aikana rakennetut kevyet väliseinät, laajoja osia alapohjista, seinien rappauspintoja sekä lattioiden ja kattojen pintarakenteita. Purkutöiden ulkopuolelle jätetyissä F8-osassa on säilynyt myös vanhempia rakennusosia, kuten peiliovia ja listoituksia sekä keittiöhelloja. Rakennusta inventoitaessa syksyllä 2023 oli pohjakerroksen kaikki ikkunat ummistettu. F2 ja F12 tiloja ei päästy tarkastamaan.

Rakennuksen vaikuttavimpia sisätiloja ovat F4 osan suuret ja korkeat tehdassalit suurine ikkunoineen. Runsasta valonsaantia turvasi alkujaan molemminpuoliset ikkunat poikkeuksellisen mataline ikkunapenkeineen. Laajennusten seurauksena on toisen sivun ikkunat ummistettu. Kolmannessa kerroksessa on vino yläpohja ja kattoristikot ovat osana harjalla yli 8 metrin korkeuteen kohoavaa salitilaa. Myös F3- osan

1- 4 kerroksen yhtenäiseksi tilaksi avatut tehdassalit ovat vaikuttavia, joskin huonekorkeus näissä tiloissa on matalampi ja tiloja jakavat useammat pilaririvit. F6-osan holvattuihin tiloihin jakautuva pohjakerros on tilallisesti erityinen, joskin kaikki ovi- ja ikkuna-aukot on suljettu. Ylemmissä kerroksissa tilojen luonnetta on muuttanut mm. muutettu valeristikoin varustettu ikkunatyyppe. Lounaispäädyn F14 osan pienempiin salitiloihin tuo runsaasti valoa kolmeen suuntaan avautuvat ikkunat, tilan teollista luonnetta korostavat tukevat välipohjarakenteet. Erityinen vaikuttava tila on harjan kohdalla lähes 10 metriin kohoava F17 pannuhuone, kolmeen suuntaan avautuvine korkeine holvikaari-ikkunoineen.

Aikajana

1846	John Barker perustaa puuvillakehräämön Aurajoen länsirannalle	n.1914	F3-osa korotetaan nykyiseen korkeuteensa		taan koillispuolelle rakennetaan uusi kolmikerroksinen kutomo rakennus(F25). Öljylämmityskattila uusitaan, uusi savupiippu
1847	Barkerin yhtiökumppaniksi tulee apteekkari ja Korppoon kartanon omistaja Lars Evert Stigzelius	1921	Barkerin puuvillatehdas ja Littoisten verkatehdas saavat yhteisen omistajan ja toimitusjohtajaksi tulee H.A.Leisegang, myöhemmin Koristo. Tehdasrakennuksia korjataan ja koneistoa uusitaan.	1969	F14 ja F31 välille rakennetaan kuljetuskäytävä
1854	John Barker kuolee, tehdas kasvaa ja sen yhteyteen perustetaan värjäämö			1972	F3- osan hissikuilun viereen rakennetaan WC:t ja koneellinen poisto vesikatolle
1871	Stigzelius kuolee ja tehdas siirtyy Stigzeliuksen kuolinpesälle, tehtaan nimeksi tulee	1922-1923	Tehtaan vierestä ostetaan lisäalueita	1972-1975	Tehdas rakentaa työntekijöitään varten kerrostaloja Raunistulaan (Kiinteistö Oy Rukki, Virusmäentie 92 ja 3 km päähän Runosmäkeen (Kiinteistö Oy Pumpula).
1872	Tehtaan nimeksi tulee Ab John Barker & Co, myöhemmin John Barker& Co Efterträdare (-1899)	1931	Tehtaan omistus siirtyy Kansallisosakepankille.	1973	F22 vesikattomuutos
1876	Turku- Toijala- rata valmistuu. Raunistulaan asettuvat ensimmäisinä teollisuusyrityksinä Turun Asfalttitehdas ja kemiallinen tehdas	1934	Matalat F12 ja F15 osat valmistuvat 1934 mennessä.	1978	Barkerin tehdas siirtyy 1978 perustetulle Valvilla Oy:lle. Kehruu-toiminta siirtyy Hyvinkäälle Hyvillan vanhoihin tiloihin ja Turkuun keskitetään kankaiden valmistus. Tyhjilleen jääneet vanhat teollisuustilat, käytännössä kaikki alkuperäisen sokeritehtaan tilat vuokrataan ulkopuolisille yrittäjille. Autotallin F32 viereen rakennetaan kylmävarasto F36
1880-l	Raunistula kasvaa Turun suurimmaksi esikaupunkialueeksi	1935	F14 rakennetaan kaksikerroksisena F3 jatkeeksi	1979	Lämpökeskuksen 2.kerrokseen sijoitetaan uusi kattila ja teräspiippu
1891	Barkerin kutomo perustetaan, tehtaan omistaa G.A. Petrelius ja C.Fr. Junnelius	1941	Barker sulautuu Littoisten Verkatehtaaseen ja yrityksen nimeksi tulee Barker-Littoinen Oy.	1981	F3- ja F14 osien välille 1 kerroksessa avataan leveä oviaukko. F15, F2 ja F19 ja F20 välille rakennetaan 1- kerroksinen viimeistämö
1899	Barkerin Linnankadun tehtaita uusitaan ja laajennetaan	1942	Vanhan savupiipun ympärille rakennetaan kattilahuone	1988	F17-osan 2 kerrokseen rakennetaan valvomotila, lounaisjulkisivuun 2- kerrokseen avataan haalausovet ja kaksi korkeaa ikkunaa muurataan umpeen
1899	Raunistulan kylän tuntumaan, Kastun tilalta lohkotulle tontille rakennetaan Alfän juurikassokeritehdas ja sen viereen tehtaanjohtajan asuinrakennus	1942	Kutomorakennuksen taakse rakennetaan viimeistelylaitos F17 ja värjäämö F18	1989	Tilamuutos osassa F16
1901	Alfän juurikassokeritehdas tekee konkurssin ja toiminta loppuu	1943	F14-osa korotetaan kahdella kerroksella nykyiseen korkeuteensa	1993	Valvilla tekee konkurssin ja Alfän tehdaskiinteistö päättyy valtiolle. Vapaana olevien tehdastilojen markkinointia jatketaan Alfän teollisuustalon nimellä, alkutilanteessa vuokralaisia on noin 60 kpl. Barker Kutomo Oy perustetaan, ja kutomotoiminta jatkuu pienimittakaavaisena osassa tehdasta.
1905	Raunistula julistetaan taajaväkiseksi yhdyskunnaksi	1944	Raunistula siirretään Maarian kunnasta osaksi Turun kaupunkia	1995	Tehtaan hallinta ja isännöinti siirtyy Valtion kiinteistölaitokselle. Vuokraustoiminta jatkuu ja talouden elpymisen seurauksena vuokralaisten lukumäärä nousee vuonna 1998 noin 170:neen.
1906	Barker ostaa Alfän tehdaskiinteistön ja perustaa sinne kutomon. Linnankadun tontille jäävät karstaamo, kehräämö ja värjäämö. Tehdasrakennuksen F4 osa korotetaan yhdellä kerroksella, parvimainen välipohja poistetaan ja korvataan kahdella teräsbetonisella välipohjalla. F4- ja F3-osien välinen poikittainen tiiliseinä siirretään ja F3:n keskiosan poikittainen tiiliseinä puretaan. F5-osan korkea keskikatto madalletaan. F6-osassa muurataan holvattuja oviaukkoja umpeen	n.1946	Virusmäentien varteen rakennetaan kaksikerroksinen asuinrakennus työntekijöitä varten	1998	Valtio siirtää Alfän teollisuustalon perustamaansa kiinteistösijoitus-yhtiö Kapiteeliin.
1913	Barkerin tehtailla työskentelee 1141 henkeä, Barkerista tulee Turun suurin työnantaja	1954	Kuljetuskäytävän F25 lisärakennus valmistuu	2001	Alfän kiinteistö yhtiöitetään Kiinteistö Oy Business Park Alfaksi. Kiinteistössä toimii noin 140 vuokralaista.
1914	Ensimmäinen maailmansota puhkeaa ja tehdastoimintaa ajetaan alas. Puuvillapaaleja rahdataan Norjan Kirkenesin kautta hevos- ja porokyydillä Rovaniemelle ja sieltä edelleen junalla tehtaalle.	1958	F3-osan 1. kerroksen katto uusitaan teräsbetonirakenteisena		
		1960-l	Barkerin tuotanto keskitetään Raunistulaan, Linnankadun tontti rakennuksineen myydään Turun kaupungille, Linnankadun vanhat tehdasrakennukset puretaan, Littoisten tehtaan tilat vuokrataan ulkopuolisille		
		1964	F14 päättyyn 2.kerroksen ikkunan kohdalle sijoitetaan haalausovet		
		1965	Pääosa1.kerroksesta muutetaan korjaamo- ja varastotiloiksi. Joen puoleiseen julkisivuun avataan uusia oviaukkoja ja ikkunoita poistetaan. Värjäämön(F18) ja kutomon(F19) välille rakennetaan yhdyskäytävä(F28). Porras- ja ovimuutoksia F3 ja F6-osissa. Teh		

- 2002 Barker Kutomo Oy ajautuu konkurssiin ja lähes 100 vuotta jatkunut kutomotoiminta päättyy tehtaassa
- 2004 Kiinteistön nimeksi tulee Alfa Center, kiinteistön tilat on vuokralla eri toimijoilla
- 2009 Alueelle vahvistetaan asemakaavamuutos, tehdasalue muutetaan asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialueeksi ja tehdasrakennus suojellaan sr-2 ja sr-3 merkinnöin.
- 2010 F4-osan suuria kattoristikoita vahvistetaan
- 2011 F3 ja F14 4. kerroksessa muutetaan varastotiloja työhuoneiksi
- 2012 Alfa Center jakautuu kolmeen yhtiöön, vanha tehdasrakennus siirtyy Atelje´ Barkerille. Rakennukseen sijoittuu liikuntatiloja, taiteilijoiden tiloja, orkestereiden harjoitustiloja sekä teatteri- ja erilaisia liiketiloja.
- 2012-2017 Tehtaan lounaispuolelle rakennetaan Barkerinrannan 8 kerrostaloa
- 2016 F10, F37 ja F16 puretaan
- 2019-2021 Tehtaan taakse valmistuu kolme kerrostaloa
- 2020 Vanha savupiippu puretaan
- 2021/11 Lujatalo Oy ostaa Raunistulan kutomon kiinteistön ja ryhtyy suunnittelemaan sitä asuinkäyttöön
- 2022-23 sisätiloissa puretaan kaikki kevyet väliseinät ja pintarakenteita

(lähteet MIP, Kupila, RVV arkisto, Mehto 2018, 2019)

1. Kylästä kaupungiksi

1.1 Raunistulan kylä ja Kastun talo

Raunistulan kaupunginosa on saanut nimensä entisestä Raunistulan kylästä, joka sijaitsi Maarian kunnassa aivan Turun kaupungin pohjoisella rajalla. Raunistulan kylän vieressä ja siihen kiinteästi liittyvänä oli Virusmäen kylä. Keskiajalla Raunistulan kylässä oli kolme taloa: Konsa, Lonttinen ja Vätti. Kastun yksinäistalo esiintyy asiakirjoissa jo 1300-luvulta lähtien.

1500-luvun puoliväliin asti Kastu tunnettiin nimellä Kasta-kainen. Talo joutui tuomiokirkolle jo 1300-luvulla ja peruu-tettiin kruunulle vuonna 1549, jolloin se annettiin Valpuri Innamaalle kruunulle antamansa lainan pantiksi vuonna 1572 ja oli sellaisena vuoteen 1601 saakka. Vuoden 1796 isojakokartan perusteella sen aikainen tonttimaa sijaitsi mäen eteläisellä rinteellä.¹

Isojaon aikana vuosina 1789-90 Raunistulan kylässä oli edelleen Konsan, Lonttisen ja Vätin talot. Talot sijaitsivat Virusmäentien (entinen Tampereentien) ja Konsantien risteyksessä. Vätin ja Lonttisten talojen pohjoispuolella oli kaksi tuulimyllyä. Konsanmäen pohjoispuolella, kohdassa missä nykyinen Virusmäentie ja Saranmäentie risteävät, sijaitsi Kastun yksinäistalo. Virusmäentien varressa oli joitakin muitakin rakennuksia tien suuntaisina. Kastun talojen pohjoispuolella oli Kastun tuulimylly. Virusmäen rusthollitila sijaitsi Virusmäentien varressa. Konsanmäellä ei ollut yhtään rakennusta, ainoastaan kaksi tuulimyllyä. Raunistulan talojen maat jaettiin isojaossa Aurajoesta pohjoiseen jatkuviksi kapeiksi suikaleiksi. Lonttisten ja Konsan tilat jaettiin Ali- ja Yli-Lonttisiin sekä Ali- ja Yli-Konsaan. Virusmäki oli rusthollina 1700-luvulta 1800-luvun alkuun, jonka jälkeen kylä jaettiin kahteen taloon, Ylitälo ja Alitälo. Kastu oli maistraatin palkkatila ja Vätti akatemian palkkatila.

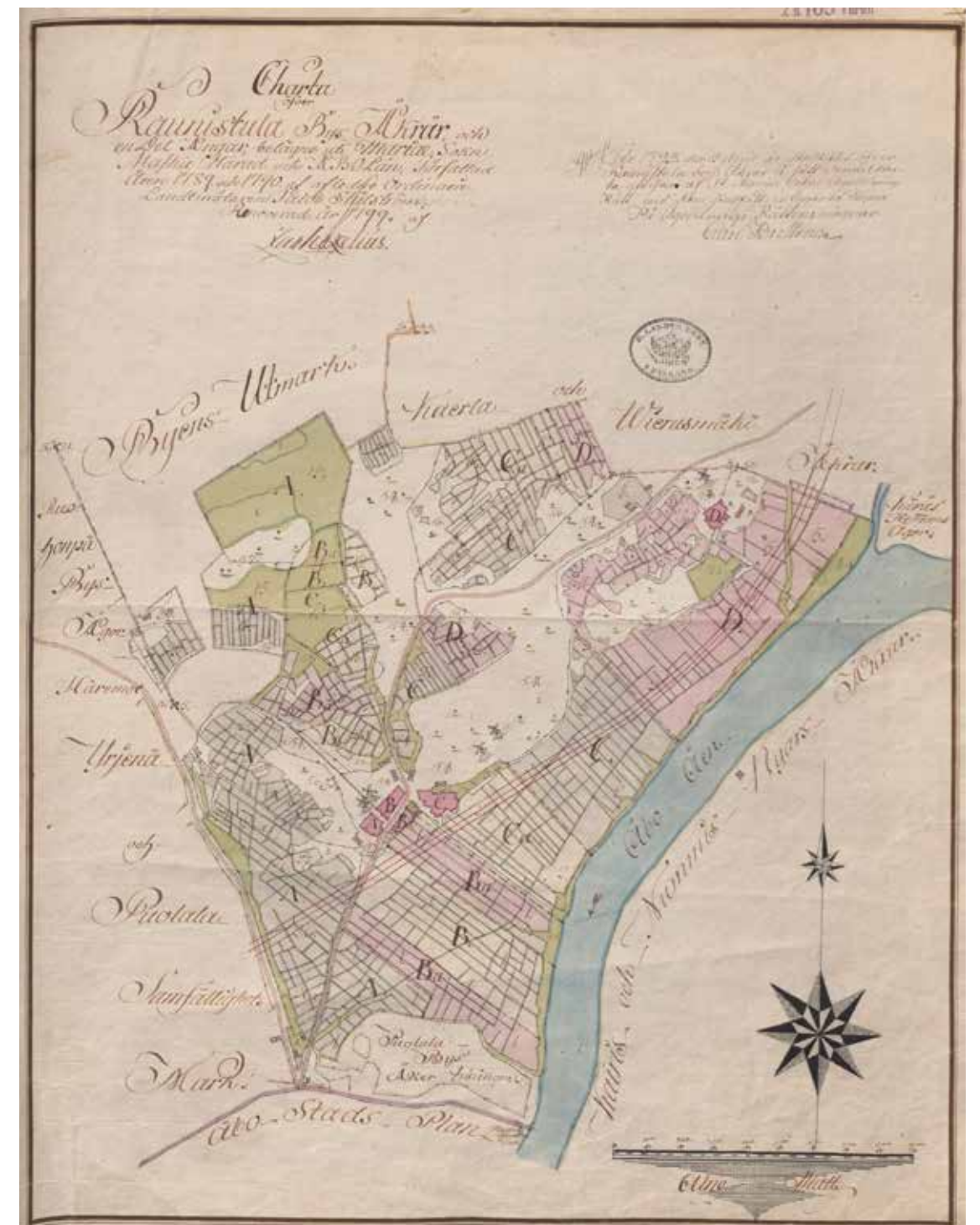
1800-luvulle tultaessa Raunistula oli maaseutumainen haja-asutusalue, jossa kylän muutamia rakennuksia ympäröivät pellot, niityt ja metsät. Isojako ei muuttanut kyläkuvaa juurikaan.

Turun vuoden 1827 palon jälkeen tiukennettiin rakentamismääräyksiä kaupungin alueella. Rakentamista sääteli asemakaavan ohella rakennusjärjestys ja vuoden 1856

1 Oja 1944/ Pellinen 2020

Raunistulan isojakokartta vuodelta 1796, karttaote. Barker- Alfian tehdas rakennettiin myöhemmin Kastun tilan maille. Kartan mukaan Kastun maistraatin tila (D) oli tuolloin Simon Michelssonin omistuksessa. KA

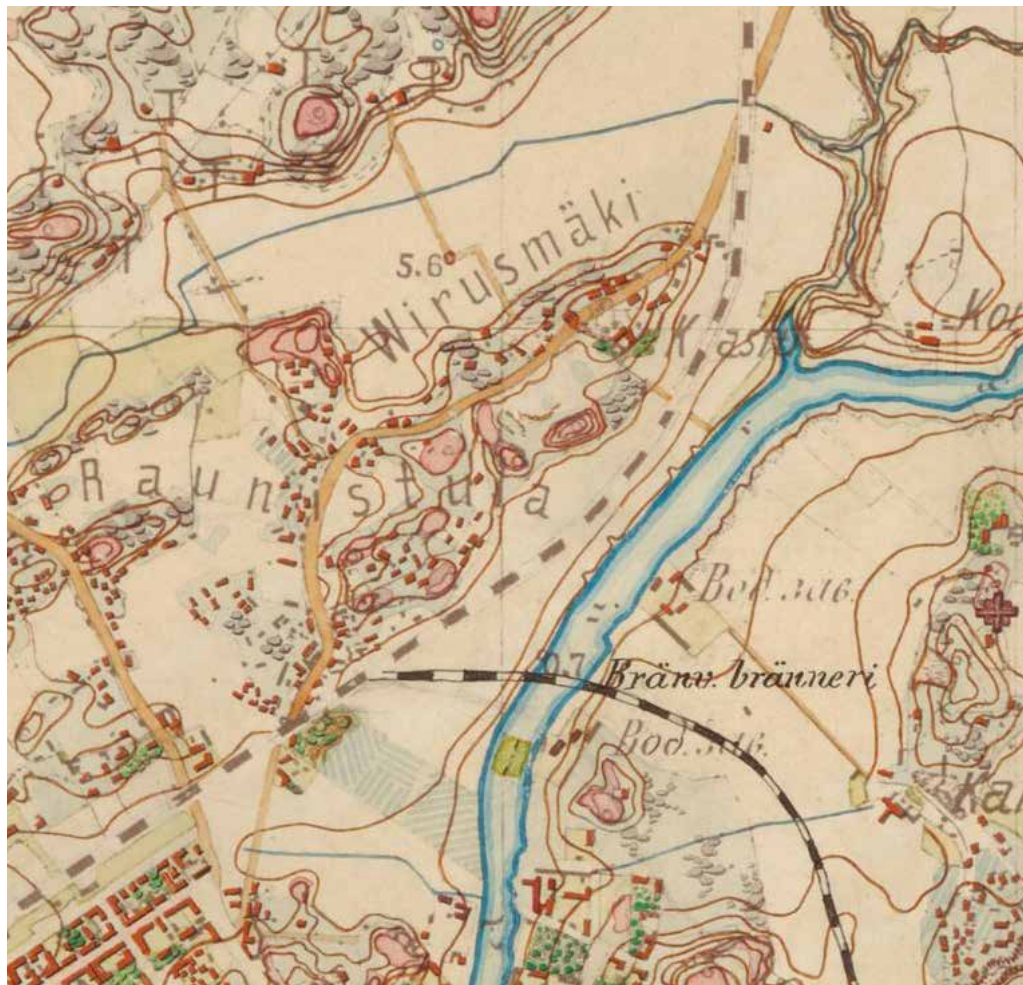

Raunistulan kylän isojakokartta vuodelta 1796. Kylän maat oli jaettu Wettin/Vätti (A), Lonttisen (B) ja Konsan (C) talojen välillä. Kastun yksinäistalon maat on merkitty kirjaimella D. KA

Kastun taloryhmä 1920-luvulla. Valokuvaaja Gustaf Welin. Turun museokeskus/ Finna.

Ote Kuninkaan kartastosta vuodelta 1770. Raunistulan kylä sekä Kastu ja Virusmäki sijoittuivat erilleen toisistaan Satakuntaan jatkuneen ns. Varkaantien varteen. Koroistenniemellä on asutusta ja joen vastakkaisella rannalla Nummen puolella on tiilitehdas.

1880-luvulle tultaessa oli Raunistulasta kehittynyt asukasluvultaan Turun suurin esikaupunkialue. Asutus keskittyi pääosin Vätin tilan maille ja Konsanmäelle nykyisen Virusmäentien pohjoispuolelle. Ote senaattinkartastosta vuodelta 1880-1881. KA

asetus kaupunkien järjestämisen ja rakentamisen yleisistä perusteista. Maalta muuttavan väestön ongelmaksi muodostui mm. asetuksessa vaadittu suuri minimi-tonttikoko 2200 m². Asetuksen mukaan voitiin kaupungin laidoilta osoittaa myös pienempiä tontteja sellaisia asuinrakennuksia varten, joiden osalta ei ollut mahdollista noudattaa yhtä ankaria paloturvallisuusmääräyksiä kuin muualla kaupungissa. Kaupungin ulkopuolelle ryhdyttiin järjestämään vähävaraisen kansan asuma-alueita.

Kaupungin rajan ulkopuolella oli rakentamiseen saatavissa vuokramaata eivätkä rakentamista sitoneet määräykset kuten kaupungissa. Kaupungin ulkopuolelle alkoi siten muodostua vähävaraisen kansan asuma-alueita. Käytännössä tämä johti sääntelemättömyyden ja vapaaseen rakentamiseen. Raunistulan kylän alueelle keskittyi asutus 1870-luvulla etupäässä Vätin tilan maille sekä Konsanmäelle. 1880-luvulle tultaessa oli Raunistulasta kehittynyt Turun suurin esikaupunkialue, jonka asutus tiivistyi koko ajan. Rakentamista vauhditti osaltaan Turku-Toijala-radon valmistuminen vuonna 1876. Radan varteen alkoi muodostua pieniä teollisuusyrityksiä.

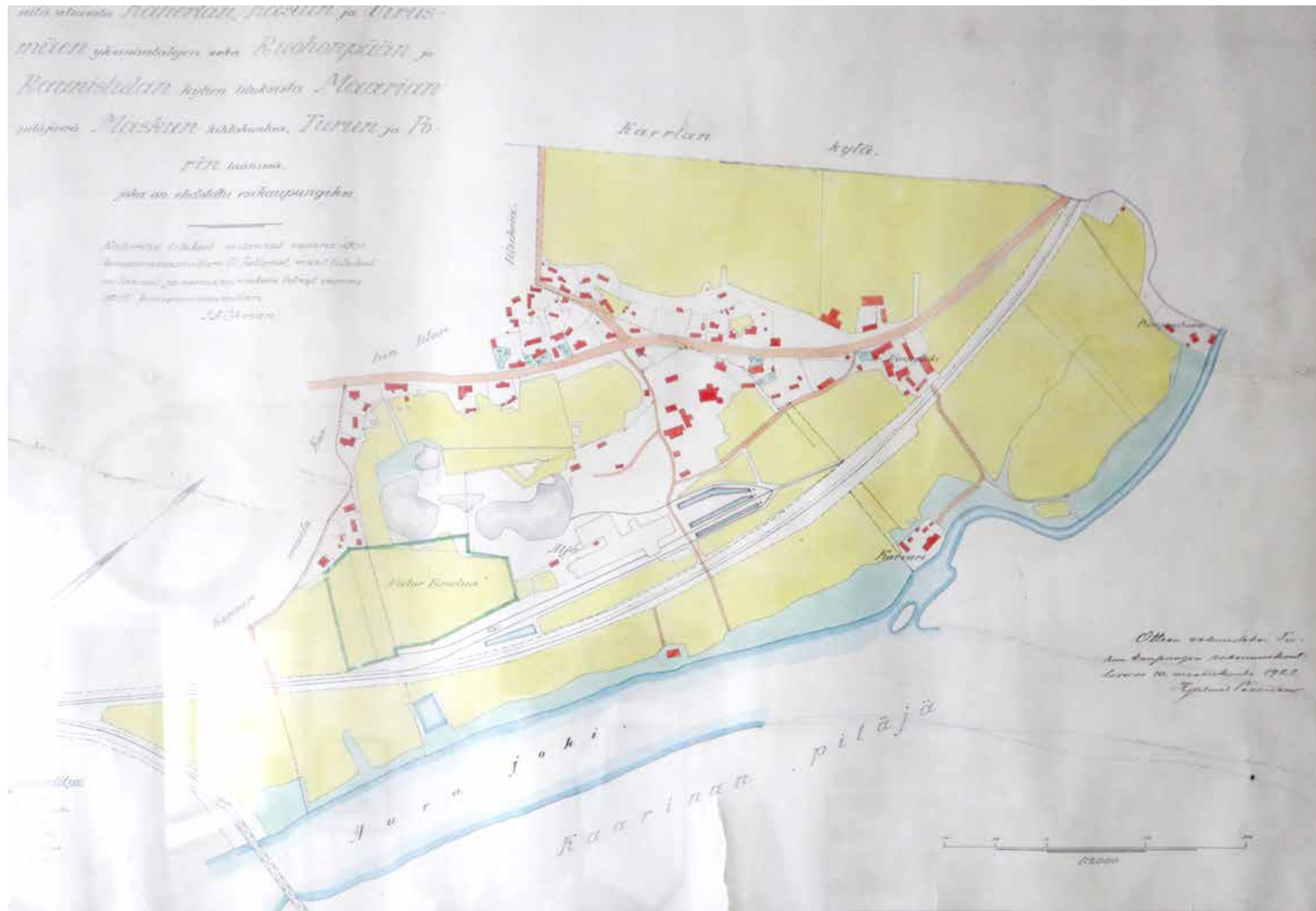
Vuonna 1882 laajennettiin vuokramaiden käyttö-oikeuksia ja vanhojen maatilojen muuttaminen

asumisen ja teollisuuden käyttöön vapautui. Kaupungin rajojen sisällä rakentaminen oli edelleen vahvasti säännösteltyä ja järjestämätön rakennustoiminta jatkui kiihtyvällä tahdilla tulliaidan ulkopuolella, erityisesti Raunistulassa. 1890-luvulla Vätin ja Yli-Lonttisen tilat saatettiin kaupungin hallintaan, mikä rajoitti rakentamista näillä alueilla. Ali-Lonttisen tilan maista muodostui kylän edullisinta asutusaluetta ja sinne muodostuivat ns. Raunistulan linjat. Kastun tila joutui vuonna 1899 raakasokeritehdas Alfalle, joka ei sallinut asutustoiminnan kehittämistä maallaan.²

² Raunistula 1986, Carbone 1996

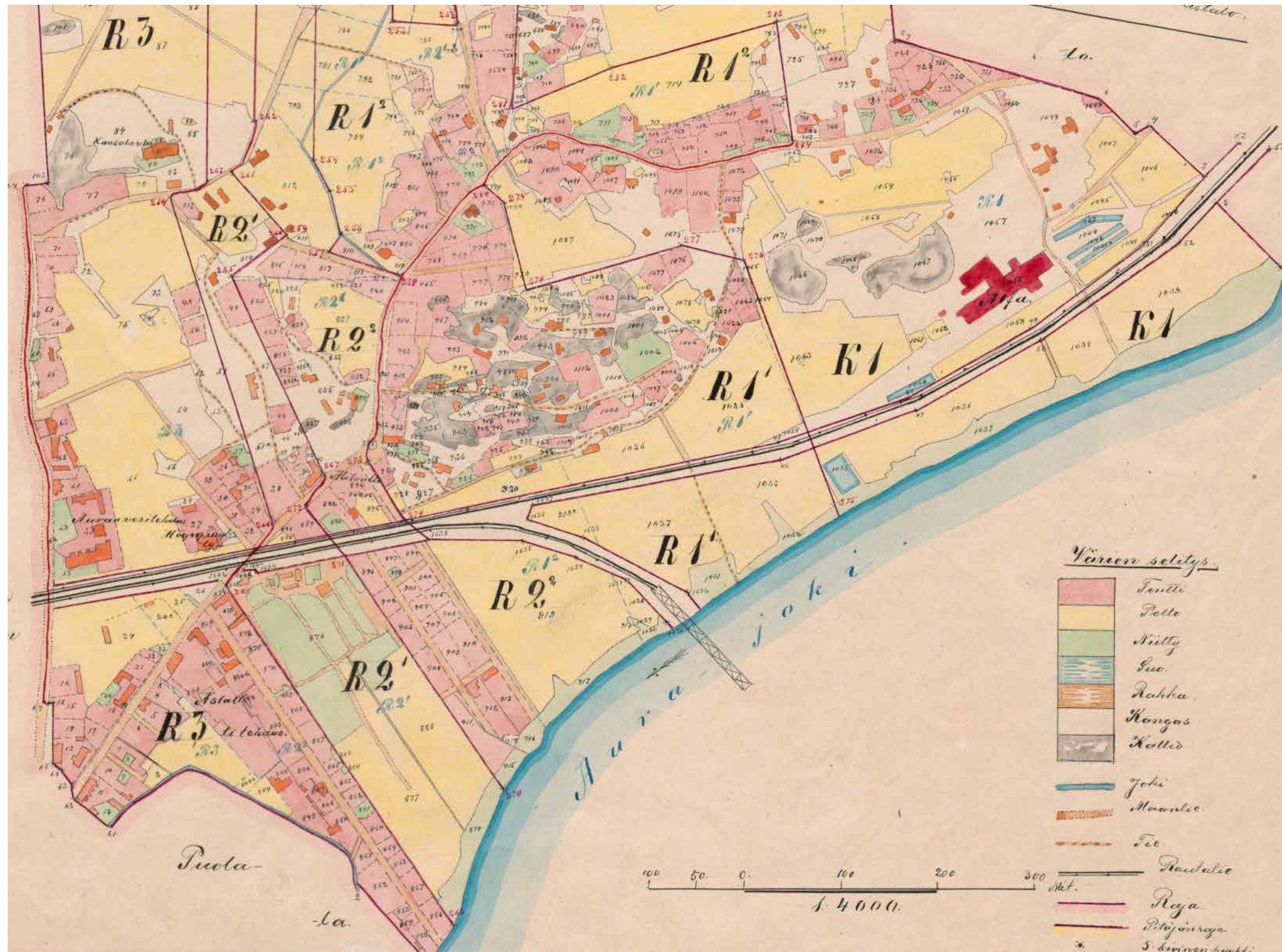
Lastenseimenä toimivan Vätin tilan pikkurakennus ja päärakennus talvella 1958. Valokuvaaja Rusko Reuna. Turun museokeskus/ Finna

Vuoden 1901 mittauksiin perustuva kartta siitä alueesta Käherlän, Kastun ja Virusmäen yksinäistalojen sekä Ruuhonpään ja Raunistulan kylien tiluksista Maarian pitäjässä, joka on ehdotettu esikaupungiksi. Kuvassa näkyy Alfa- sokerijuurikastehdas juurikasaltainen (suuri vaalea rakennus kuvan keskellä). Virustie johtaa junaradan yli rantaan. Sen vieressä rannalla on rakennus. Asutus sijoittuu vapaamuotoisesti kyläteiden varsille. Kuva Alfa- Barker museo.

1.2 Taajaväkinen yhdyskunta 1914

Vuonna 1898 julkaistiin asetus taajaväkisistä yhdyskunnista. Asetuksen yhtenä tarkoituksena oli estää uuden suunnitteleamattoman asutuksen syntymistä kaupunkien ulkopuolelle ja sen mukaan rakentamisen tuli tapahtua rakennussuunnitelman mukaisesti. Maarian kunnan ponnisteluista huolimatta vasta vuonna 1914 Raunistula muiden Maarian esikaupunkien mukana julistettiin taajaväkiseksi yhdyskunnaksi. 1900-luvun alussa yksityisten maanomistajien hallussa olevien tilojen maille syntyneet asutusalueet tiivistyivät entisestään. Konsanmäen asutus lähes kaksinkertaistui. Kastun mäellä asutustoiminta alkoi uudestaan, kun Alfa- sokeritehdas oli tehnyt konkurssin. Alue, jossa tehdasrakennukset olivat, erotettiin kanta-tilasta. Vuoteen 1910 mennessä oli Kastun kantatilan omistaja luovuttanut rakennushaluisille yhteensä jo 20 asuntotonttia. Myös Virusmäkeen kohosi toistakymmentä torppaa lisää. Aninkaisten tullista lähtevän maantien alkupäästä oli 1900-luvun ensimmäisen vuosikymmenen päättyessä kehittynyt noin 2 km pitkä esikaupunkikatu.

Ylempi kuva Virusmäen talon rakennuksia vuonna 1952, valokuvaaja Irja Sahlberg. Almpi kuva Virusmäen talon rakennuksia Virusmäentien varressa vuonna 1962, valokuvaaja Carl Jacob Gardberg. Turun museokeskus/ Finna

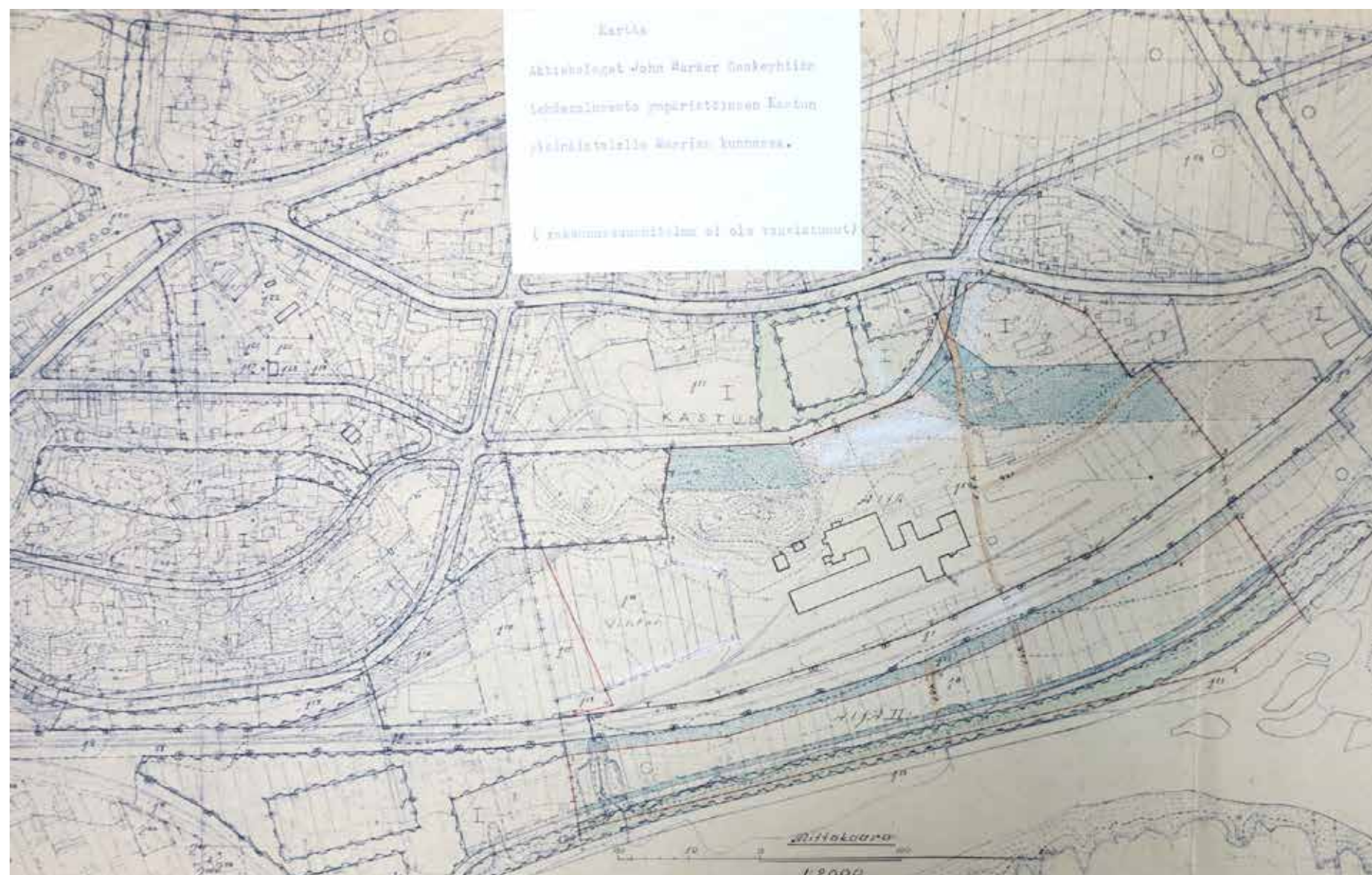
1.3 Asemakaava ja liitos Turun kaupunkiin

Vuonna 1911 Raunistula sai oman rakennusjärjestyksen, ja alueen ensimmäinen asemakaava valmistui vuonna 1916. Kaavassa esitettiin kyläalue siihen liittyvine mautiloineen ja peltoineen jaettavaksi joen rantaan ulottuviin kaupunkimaisiin kortteleihin ja tontteihin. Puuvillatehtaan tontti oli ainoa suurempi tehdastontti, lisäksi osoitettiin tehdastontteja joen rantaan ja tehtaan koillispuolelle.

Vuoden 1931 asemakaavalain mukaisen asemakaavan Raunistula sai vuonna 1937. Ajatus Raunistulan liittämiseksi Turkuun oli ollut vireillä miltei jo siitä saakka, kun esikaupunkiasutusta alkoi syntyä, mutta vasta tammikuun 1 päivänä 1944 suurin osa Maarian kunnasta liitettiin Turkuun. Kaksi vuotta alueliitoksen jälkeen vuonna 1946 valtioneuvosto vahvisti laaja-alaisen asemakaavan, johon sisältyi Raunistulan, Kastun, Kähärin ja Pitkämäen kaupunginosat.

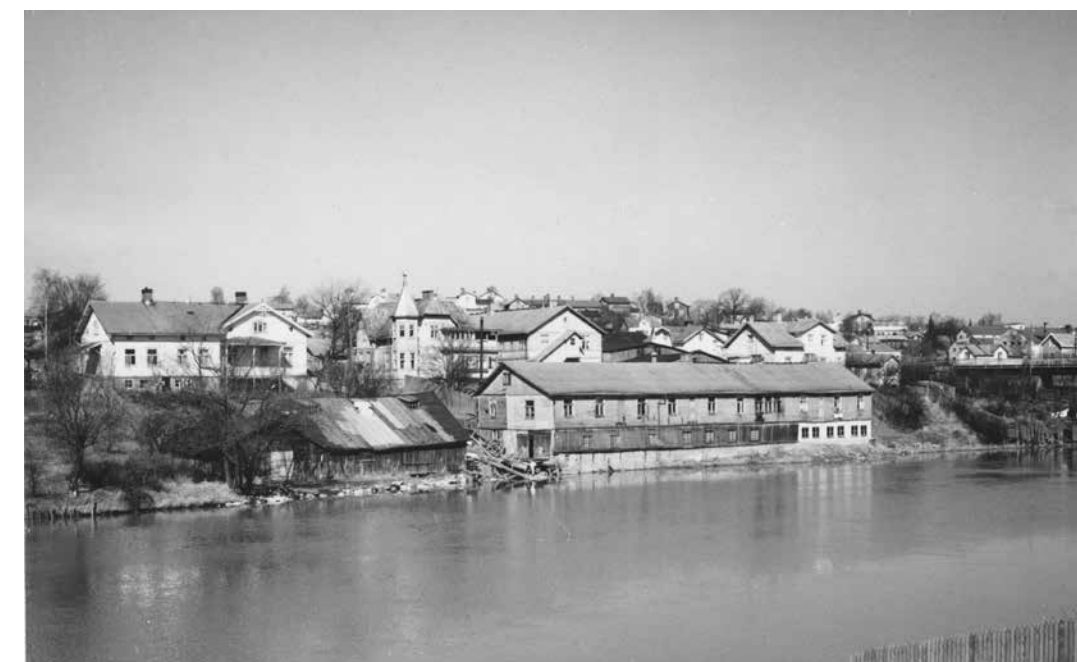
Kartta Kähärin, Kastun ja Virusmäen yksinäistalojen sekä Ruohonpään ja Raunistulan kylien tiluksista Maarian pitäjässä. Alueelle kaupunkimaista kortteli- ja tonttijakoa esittävän asemapiirros on Turun kaupunginvaltuuston ja Maarian kunnan joulukuussa 1915 ja tammikuussa 1916 hyväksymä. Puuvillatehtaan tontti on ainoa suurempi teollisuustontti, lisäksi on joen rantaan ja tehtaan koillispuolen kortteliin osoitettu pienempiä tehdastontteja. Puuvillatehtaan tontti kuvan keskellä on rajattu punaisella. KA

Kartta Aktiebolaget John Barker Osakeyhtiön tehdasalueesta ympäristöineen Kastun yksinäistalolla Maarian kunnassa. Rakennussuunnitelma ei ole vahvistunut. Kartta on arviolta 1930-luvulta. KA

Raunistulaa, Lonttisten aluetta rautatien eteläpuolella oleva osa kuvattuna Jokikadulta Aurajoen vastarannalta. Carl Jacob Gardberg, valokuvaaja 1959. Turun museokeskus/ Finna.

Ortokuva 1939. TKP

Vuonna 1946 vahvistetussa asemakaavassa on kutomolle osoitettu erillinen rinnakkainen katuyhteys, Suutarinkatu. Virusmäentien kaakkoispuolelle on olevien asuintonttien ohella osoitettu puistoalueita sekä laajoja alueita tehdastoimintoja varten. Toijalan junaradan ja joen välinen alue on merkitty Paattistenpuiston puistoalueeksi. osittain istutettavalle alueelle jäävä tehtaanjohtajan vanha rakennus on kaavassa suunniteltu poistuvan. KA

Vahvistetun asemakaavan mukainen tonttijako. KA

Ortoilmakuva vuodelta 1958. TKP

2. Alfa- Barkerin Raunistulan tehdas

2.1 Alfa sokerijuurikastehdas 1898-1901

Alfa oli Suomen ensimmäinen sokerijuurikastehdas ja sen valmistuessa loppuvuonna 1899, uskottiin myös laajempien viljelmien perustamismahdollisuuteen lähinnä muualla Euroopassa saavutetun menestyksen innoittamana. Sokeria oli Suomessa jo aiemmin valmistettu ulkomaalaisesta raaka-aineesta. Suomen ensimmäinen sokeritehdas toimi Turussa 1700-luvulla. Nyt tavoitteena oli kuitenkin valmistaa sokeri kotimaassa viljelystä sokerijuurikkaasta.

Ensimmäiset sokerijuurikkaan viljelykokeilut tehtiin Suomessa jo vuonna 1837 Sääksmäellä Voipaalan kartanossa. Kokeilut eivät kuitenkaan kannustaneet laajamittaiseen viljelyyn ja sokerijuurikkaanviljely jäi unholaan useaksi vuosikymmeneksi.¹

Kasvin viljelyn Keski-Euroopassa saavuttama menestys herätti kuitenkin vastakaikua myös Suomessa ja uusia koeviljelmiä perustettiin 1870- ja erityisesti 1890-luvuilla. Innokkaita viljelijöitä vuosisadan lopulla olivat mm. insinööri Ernst Löther, Suomen talousseuran Turussa sijainneen kemiallisen ja siementarkastus-aseman esimies sekä turkulainen kauppias K.E.Blomberg. Vuonna 1898 katsottiin olevan jo mahdollista perustaa laajempia viljelmiä sekä osakeyhtiöpohjainen tehdas juurikassokerin valmistamista varten. K.E.Blomberg toimi aloitteen tekijänä ja vastasi ilmeisesti pitkälti sen toteuttamisesta. Senaatti vahvisti yrityksen yhtiöjärjestyksen 4.3.1898.

Tehtaan rakennuspaikaksi valikoitui Kastun tilasta lohkottu tontti Aurajoen ja Toijalan radan läheisyydestä. Tehtaan oli tarkoitus valmistaa kotimaisesta sokerijuurikkaasta raakasokeria ja siirappia. Sokerin puhdistaminen ja jalostaminen eivät kuuluneet tuotantoon.

Tehtaan rakennusvaiheesta on löytynyt yksittäisiä Turun Kansallisarkistossa säilytettäviä piirustuksia, mm. asemapiirros, savupiipun suunnitelma, kattotuoli-piirustus sekä ikkunakaavio, mutta esimerkiksi leikkaus- tai julkisivupiirustuksia ei ole löytynyt. Piirustukset on tehnyt vuosina 1898-1899 düsseldorfilainen insinööri Arthur Brockhoff. Ikkunakaaviot ja kattotuolirakenteet

1 From 2021

viittavat siihen että rakennus vastoin aiempia oletuksia olisi kokonaisuudessaan, julkisivujaan myöten suunniteltu Brockhoffin toimesta.

Uusi Aura-lehti 26.10 1899 julkaisemassa artikkelissa kerrotaan vastavalmistuneen tehtaan rakennusvaiheista ja tiloista. Perustustyöt oli aloitettu maaliskuussa 1898 ja heinäkuussa käynnistyi muuraustyöt. Talveen mennessä oli 110 metrin pituisen ja 3-5 kerroksisen tehdasrakennuksen vesikatto paikallaan. Saksasta toimitettujen koneiden asennus aloitettiin huhtikuussa 1899. Asennustyötä suorittivat n. 20 saksalaista ”hyvin palkattua” asentajaa ja lokakuussa 1898 päästiin koneita testaamaan.²

Arthur Brockhoffin vuonna 1898 laatimassa asemapiirustuksessa muodostuu varsinainen tehdas pitkänomaisesta rakennuksesta ja sen luoteispuolella olevasta, siihen liittyvästä kattilahuonerakennuksesta. Sokerijuurikkaille on merkitty useita (ilmeisesti täysin avonaisia) säilytyspaikkoja rakennusten ympärillä. Tontti rajautui Aurajokeen ja tehdasrakennuksen ja joen välissä kulki rautatie. Aivan Aurajoen rannassa oli erillinen pieni pumppuhuonerakennus vedenottoa varten. Kattilahuoneen koillispuolelle oli varattu alue kalkkikiven varastointia varten.

Tehdasrakennuksen koillispäädyn edustalla oli kolme pitkänomaista ”juurikastaloiksi” nimettyä n. 80 metrin pituista rakennusta, joihin juurikkaat lastattiin suoraan junavaunuista. Juurikastaloista juurikkaat kuljetettiin veden avulla maanalaisia kanavia pitkin tehtaan pesuhuoneeseen. Rautatien varressa oli lammikko ja lietealtaita pesuvesien keräämistä ja puhdistusta varten.³

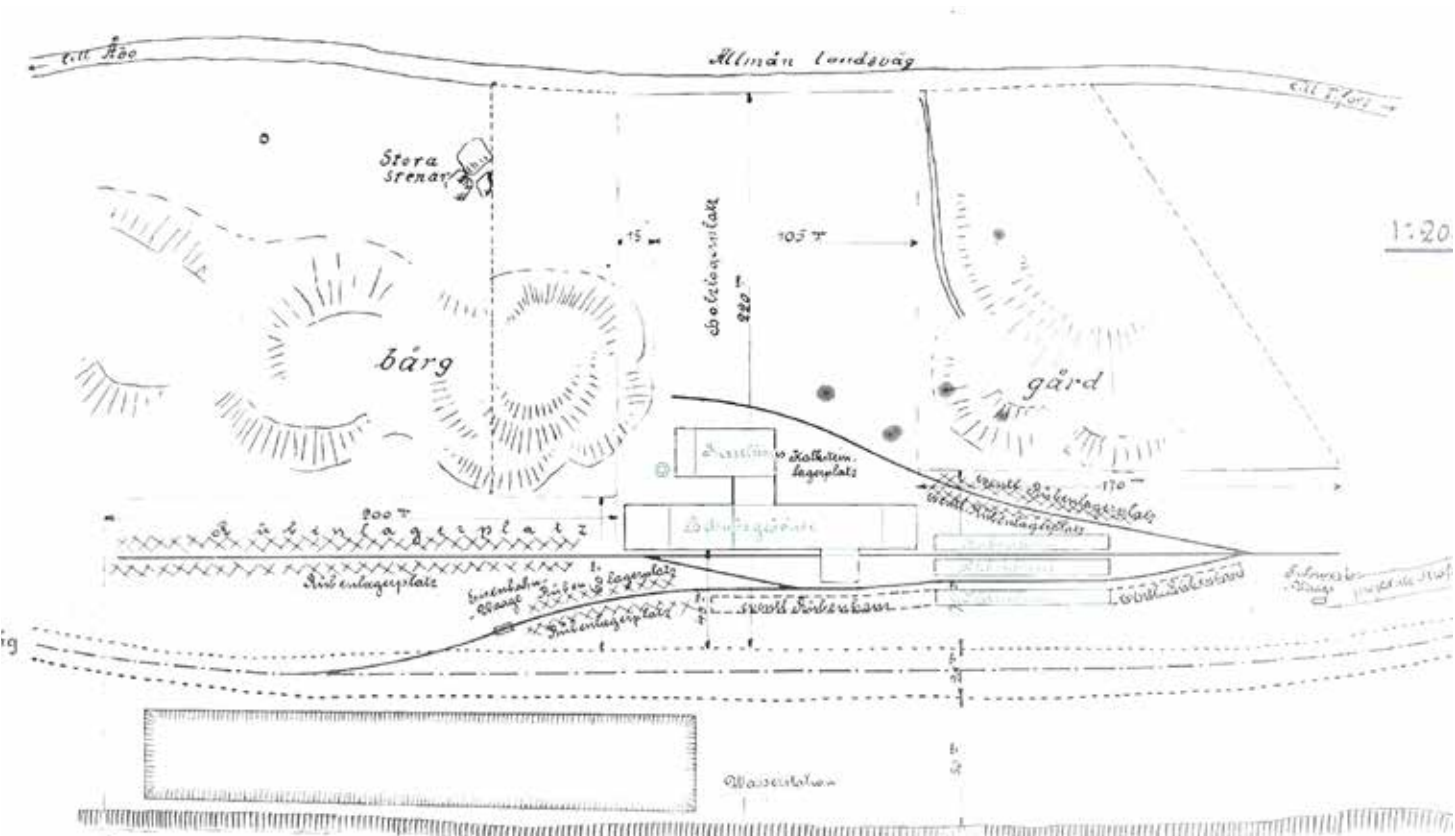
Tehtaan taakse mäelle rakennettiin komea uusrenessanssityylinen asuinrakennus tehtaan johtajalle.

Tehdas valmistuessa syksyllä 1899 oli tehtaalla töissä jo parisataa henkeä.⁴

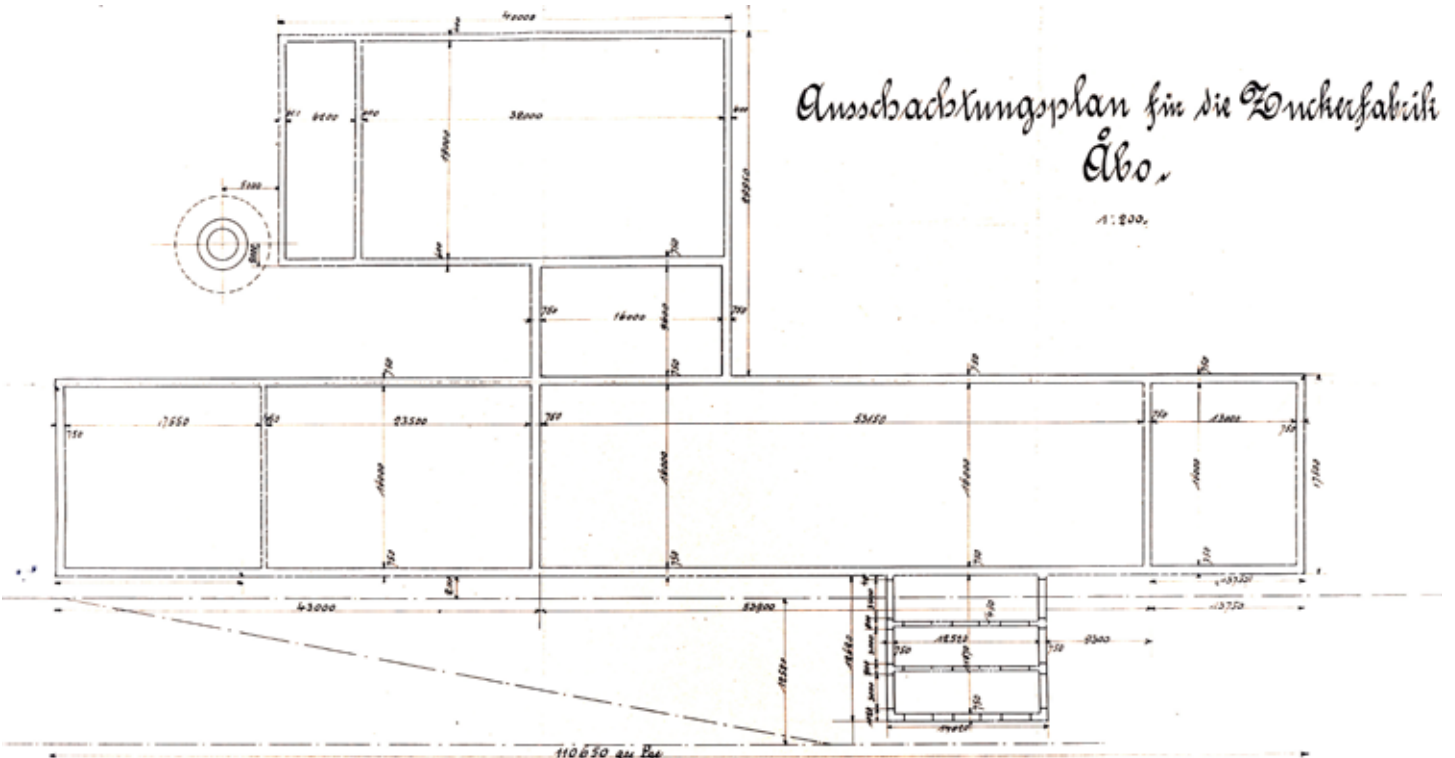
2 Uusi Aura 26.10.1899

3 Uusi Aura 26.10.1899

4 Uusi Aura 26.10.1899

Asemapiirros, päivätty 15.3.1898. Tehdasrakennuksen takana on kattilahuone ja hiilivarasto. Tehtaan oikealla puolella oli kolme vierekkäistä juurikasvarastoa, joihin juurikkaita kuormattiin suoraan junavaunuista. Junaradan ja joen välissä oli lietealtaat, joihin juurikkaiden puhdistusvesi lietteineen kerättiin. Alfa Palsta 290. Arthur Brockhoff/ Dysseldorf. TKA

Mittapiirustus Alfa tehdasrakennuksesta, 1:200, päivätty 25.3.1898 Arthur Brockhoff/ Dysseldorf. Kuvassa näkyvät kaikki alkuperäiset rakennusosat F1, F2, f5, F3, F4, F8 ja F6 ovat edelleen säilyneet. F7-osa ei vielä ole mukana. TKA

Alkuperäiset tehtaan eri osat on nimetty F-kirjaimella (F=fabrik) ja numerolla rakennusjärjestyksen mukaan F1–F8. Tämä numerointi myös jatkui juoksevana uusissa laajennusosissa tulevana vuosikymmeninä.

Tehdasrakennus oli jaettu kolmeen osaan, koillisesta lukien juurikkaitten pesuhuoneeseen (Wasch-Raum), diffuusio- ja keittihuoneeseen (Diffusions-Siede-Raum) sekä sokerin keittihuoneeseen (Zuckerhaus). Tehdassalin keskellä oli kiviperustalla lepäävä suuri keittolaitos.

Koillispuolen poikkisiipeä (nyk. F6) käytettiin juurikkaitten paloittelu-tilana (Schnitzel-Vorbau) ja pannuhuone (F1) mainitaan filterihuoneena (Filter-Raum). Kattilahuoneen lounaispuolella oli vielä kaksi pientä huonetta, joista toinen oli käytössä verstaana.

Yhdessä kerroksessa näyttävät siis sijainneen kaikki raakasokerin valmistuksessa tarpeelliset tilat. Keittihuoneen yläpuolella toisessa kerroksessa oli huoneisto kemiallisia töitä varten ja kolmannessa kerroksessa mm. koneenkäyttäjien ja konttoristien tilat. Verstashuone oli useamman kerroksen korkuinen.

Rakennuksen kaupungin puoleisessa päässä oli suuri pannuhuone, jossa oli 8 höyrypannua, ja sen vieressä lähes 50 metrin korkuinen savupiippu. Tehtaassa oli oman generaattorin voimalla toimiva sähkökone ja valaisimet.¹

Rakennukseen oli useita sisäänkäyntejä. Pesuhuoneeseen päästiin koillispäädystä, juurikkaitten paloittelupaikka oli piirustusten mukaan avonainen, lähinnä katosmainen tila, jossa ei ollut varsinaisia umpinaisia seiniä ja ovia, vaan käynti suoraan pihalta yhdeksän aukon kautta. Diffuusiohuoneeseen päästiin kaakkoispuolelta, filterihuoneeseen lounaispuolelta, kattilahuoneeseen koillisesta ja pieniin päätyhuoneisiin oli käynti luoteesta ja kaakosta. Kattilahuoneessa oli piirustusten mukaan kaksitoista kattilaa ja savupiippu sijaitsi rakennuksen lounaispuolella.²

Tarkkaa tietoa rakennuksen alkuperäisestä ulkoasusta ja eri osien korkeuksista ei ole, koska vain osa alkuperäisistä suunnitelmista on säilynyt. Tehtaan julkisivut tehtiin puhtaaksimuurautusta poltetusta tiilestä ja ikkuna-aukot tuettiin holvaamalla. Runko muodostuu massiivisista tiiliseinistä sekä valurautaisista pilareista ja palkeista. Välipohjat ja parvirakenteet olivat alun perin puuta.

¹ Uusi Aura 26.10.1899

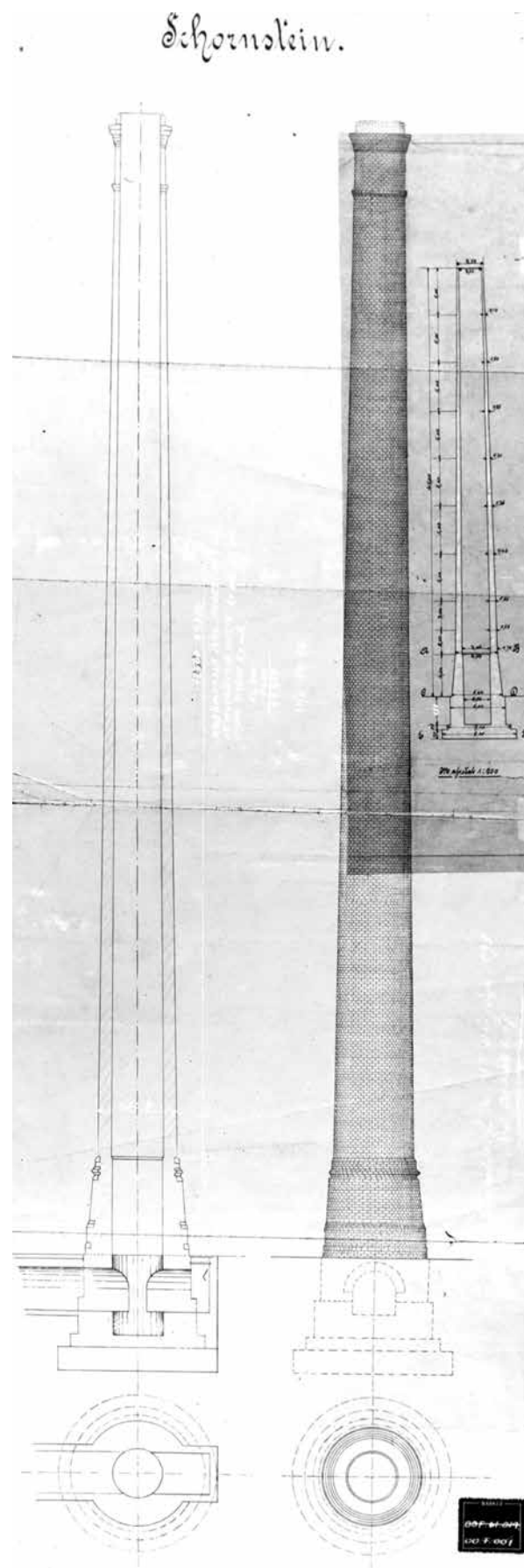
² Koski, Pfäffli 1983-87

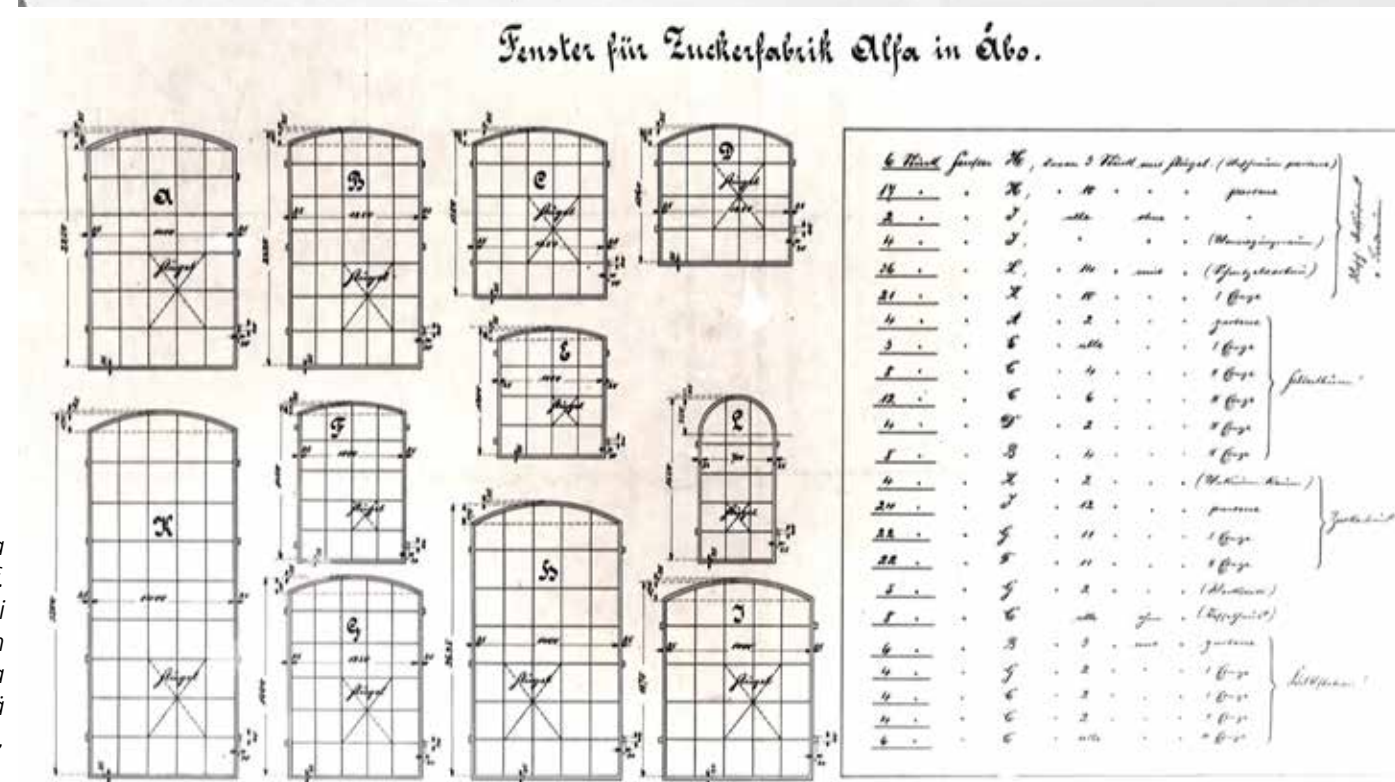
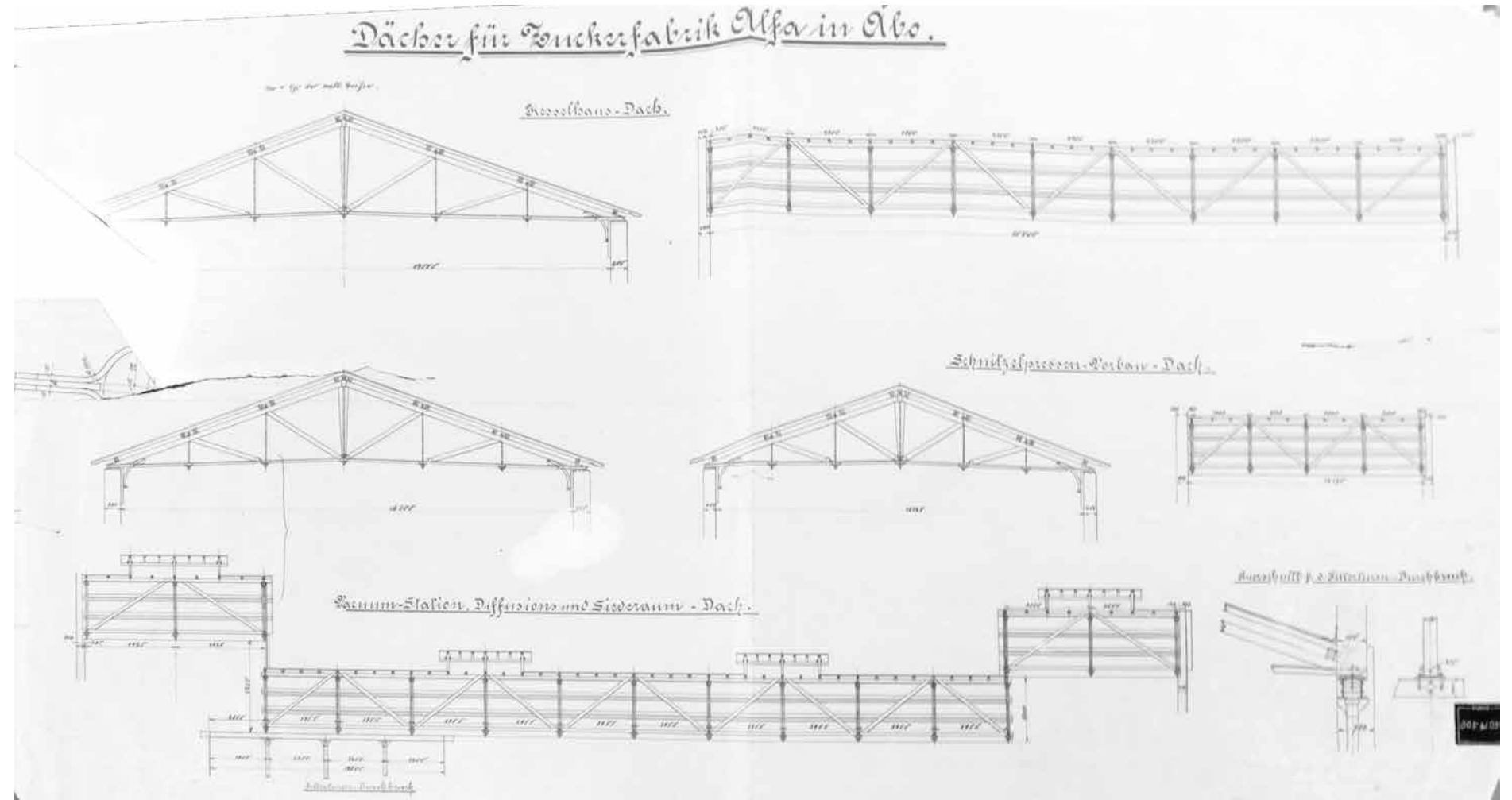
Tehtaan varhainen alasajo

Rakennuksen valmistuessa julkaistussa Uusi-Aura-lehden artikkelissa pohdittiin jo tuolloin tehtaan kannattavuutta. Sokerijuurikkaan viljelys oli Suomessa vasta vähäistä ja toimiakseen täysillä tehdas tarvitsisi jopa 50 vaunullista sokerijuurikkaita vuorokaudessa. Tämä tarkoittaisi, että tehdas käyttäisi 3 kuukaudessa koko maan juurikkaat ja seisoisi lopun aikaa vuodesta toimeettomana. Tehtaan valmistumisvuotena 1899 korjattiin tehtaalle 1700 tonnia sokerijuurikkaita ja vuonna 1900 jo 2600 tonnia. Molemmat toimintavuodet olivat kuitenkin tappiolisia. Tehtaan toiminta oli vuonna 1901 lakkautettava ja yritys joutui konkurssitilaan.

Tehdasrakennus vuoden 1906 muutosten jälkeen. F6- osan pohjakerros rakennettiin alkujaan korkeaksi avoimeksi loggiatilaksi, johon liittyi holvimuuratut kulkuaukot. Olettavasti se toimi lastaustilana ja oli mahdollisesti jopa junavaunuilla sisäänajettava. Sama holviaihe jatkuu julkisivun ylemmissä kerroksissa, joissa aukkoihin oli luultavasti jo alkujaan sijoitettu pienemmät ikkunat. Päädyn toisessa kerroksessa on korkea haalausovi, jonka kautta oli mahdollista lastata suoraan sivuraiteella kulkevaan junavaunuun. Tunteamaton valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

Savupiipun suunnitelma vuodelta 1898, Arthur Brockhoff/ Dysseldorf. Piipun alkuperäinen pituus oli 42,5 metriä. Piirustukseen tehdyn kirjauksen mukaan piipusta purettiin kesäkuussa 1942 3 metriä ja muurattiin uutta 8,4 metriä, jolloin piippu piteni 5 metriä. TKA

Ylemmässä kuvassa kattotuolisuu-
nitelmia vuodelta 1898, Arthur
Brockhoff/ Dysseldorf. TKA

Vasemmalla 14.7.1898 päivätyt
ikkunakaaviot Arthur Brockhoff/
Dysseldorf. Kaikki ikkunat olivat
holvattuihin ikkuna-aukkoihin
sovitettavia yläosastaan kaar-
tuvia ruutujakoisia puuikkunoita.
Suurimmat tyypin K ikkunat olivat
3,5 metrin korkuisia ja 1,4 metrin
levyisiä. Ikkunoihin liittyi 1 ja 4
ruudun kokoisia ns. fortuska-tuule-
tusikkunoita. TKA

Palopäällikkö Heinosen asuinrakennus Alfän kehräämön vieressä vuonna 1909. Tuntematon valokuvaaja. Åbo Akademi arkistokokoelmat/Finna

Näkymä rautatieltä Virusmäen suuntaan n. vuonna 1904-1906. Oikealla vuonna 1899 valmistunut tehtaanjohtajan uusrenessanssityylinen asuinrakennus, johon liittyi torni. Vasemmalla kastun tilaan kuuluneita asuin- ja talousrakennuksia. Turun museokeskus/ Finna.

Tehdasrakennus ennen vuoden 1906 muutoksia. Oikealla johtajan uusrenessanssihuvila. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

Viereisen kuvan suurenoksesta ilmenee, että osan F6 pohjakerros oli alunperin avoin ja toimi oletettavasti tuolloin lastaustilana. Turun museokeskus/Finna

Tehdasrakennus ennen vuoden 1906 muutoksia. F5 osaan liittyy myöhemmin purettu korkea osa. F7 osaan katto on kaarevamuotoinen. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

2.2 Varhainen tekstiiliteollisuus Turun seudulla

Vanhimpia verkateollisuuden tuotteita olivat kotikutoiset sarka- ja palttinakankaat. Jo keskiajalla palttina oli vientitavaraa Suomessa. 1500-luvulta lähtien on maassamme valmistettu myös kudonnaltaan monimutkaisempaa ja kudontatekniikaltaan vaativampaa villakangasta eli verkaa. Turussa 1500-luvulla on toiminut verkakutomo Halisissa sekä Turun linnassa, ja näiden laitosten tuotanto on mennyt armeijan eli kruunun tarpeisiin, kuten pääsääntöisesti kaikki laajamittaisempi verkkojen valmistus aina 1700-luvun alkupuolelle asti.

Suomen ensimmäinen varsinainen verkamanufaktuurlaitoksen perusti turkulainen värjäri Esaias Wechter 1730-luvulla. Laitos sijaitsi kirkkokorttelissa Wechterin kotitalon yhteydessä, nykyisen akatemiatalon paikalla. Manufaktuurilaitos käsitti aluksi kutomon yksine kangaspuineen sekä värjäämön. Langansaannin turvaamiseksi perustettiin kehruhuone eli ”spinhuusi”. Vuonna 1739 rakennettiin tehtaalle vanutuslaitos Littoisten järven rannalle. Littoisten vanulaitos viimeisteli sekä lähiseudun käsityöläisten kutomia verkoja, että emätehtaan verkatuotannon.¹

Wechterin manufaktuuri on ollut 1700-luvulla Turussa keskeinen työllistäjä ja työtuloksilla mitattuna toiseksi suurin heti tupakkatehtaan jälkeen. ”Sotilastoimeksiantojen” vähentymisen, teollisuuden muutosten sekä yritystoiminnan edellytysten muutosten takia, lähinnä avustusten ja erikoisetujen loppumisen seurauksena, joutui manufaktuuri kuitenkin uusien omistajien alaisuudessa vararikkoon 1800-luvun alussa. Littoisten vanutuslaitos kuitenkin jatkoi toimintaansa ja laajenikin verkatehtaaksi 1820-luvulla. Englannista 1800-luvun alussa Suomeen rantautui myös alaa mullistanut keksintö eli kehruukone.

¹ Leinonen 1987 11-19

Puuvilla on tunnettu Suomessa jo 1700-luvulta lähtien. Ulkomailta tuoduista langoista tehtiin Turussa pienissä käsityö- ja kotiteollisuusyrityksissä muun muassa nenäliinoja ja samettia. Suomen jouduttua Venäjän vallan alaiseksi 1800-luvun alussa oli materiaalien liikuttelu maiden välillä monesti tullivapaata, ja valmiita kankaita vietiinkin Venäjälle suuria määriä ja raaka-aineita tuotiin Suomeen päin ilman tulleja.

Englannissa teollisen vallankumouksen jälkimaininkeissa 1700- ja 1800-luvun taitteessa kiellettiin lailla ja kuolemanrangaistuksen uhalla uusien keksintöjen, kuten kehruu- ja kutomakoneiden vienti maasta. Kyseinen kiello johti osaavien koneenrakentajien lähtöön maasta, vieden tietämystä mukanaan. Tämän seurauksena Skotti James Finlayson saapui Suomeen ja perusti maan ensimmäisen puuvillatehtaan vuonna 1820 Tammerkosken partaalle, maan ilmapiiriin ollessa hänelle edullisesti teollistamispyrkimyksiä suosiva.

2.3 John Barkerin puuvillakehräämö

John Barker Per nuor. Krafft maalauksessa vuodelta 1836. Turun kaupungin taidekokoelma/ Turun museokeskus.

John Barker 1791-1854

John Barker on syntynyt pienessä Haslingdenin kaupungissa Englannissa vuonna 1791, kutomateollisuuden keskuspaikkana tunnetussa Lancashiressä. Barkerin vanhemmat kuuluivat paikalliseen työväestöön ja jo nuoresta asti John Barker oli mukana käytännöllisessä työssä, saaden siihen myös kunnollisen koulutuksen. Barker erikoistui koneenrakennuksen alalle ja hänestä tuli taitava puuvillankehruu- ja kutomakoneiden rakentaja.¹

Englannin kiellettyä koneiden viennin ulkomaille, alkoivat muut maat houkutella osaavia koneenrakentajia palvelukseensa tarjoten suuria taloudellisia kannustimia. Englannista lähtikin paljon koneenrakentajia ulkomaille, jotka mennessään rakennuttivat koneellisia tehtaita ympäri Eurooppaa. Näiden lähtijöiden joukossa olivat myös ne miehet, jotka Suomessa perustivat puuvillateollisuuden eli James Finlayson ja John Barker. Barker lähti Englannista vuonna 1817 aluksi Belgiaan työskentelemään erään maanmiehensä konetehtaaseen ja oli siellä myös saattamassa toimintakuntoon suurta kutomoa sekä johtamassa puuvillakoneosastoa. Erimielisyydet kuitenkin johtivat Barkerin lähtöön ja hän löysi tiensä lopulta Ruotsin kautta Suomeen ja Finlaysonin tehtaitten palvelukseen Tampereelle vuonna 1836. Finlaysonilla John Barker rakensi koneet, asetti ne paikoilleen, ohjasi työmiehiä, sekä rakennus- että kanavatöissä ja mekaanisessa verssaassa. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuului opettaa henkilökunta karstaamaan ja kehräämään.²

¹ Juvelius 1933, 13–16

² Juvelius 1933, 13–16

Barker perustaa puuvillakehräämön Turkuun

Turun suuren, vuoden 1827 palon seurauksena ja uuden nousun aikana, myönsi kaupunki halukkaille yrittäjille suuria taloudellisia helpotuksia. 1840-luvun alussa Turkuun perustettiin paljon tehtaita ja se olikin tuolloin Suomen merkittävin teollisuuskaupunki.

John Barker anoi kesällä 1843 privilegiota perustaa koneellinen puuvillatehdas Aurajoen länsirannalle, vastapäätä kollegoidensa konepajaa. Samalla hän jätti toisen hakemuksen, jossa haki Suomen kansalaisuutta. Vuoden loppuun mennessä John Barker oli Suomen kansalainen ja hänellä oli lupa harjoittaa puuvillateollisuutta. Anomuksessaan Barker ilmoitti aikovansa tehtaassaan kehrätä puuvillalankaa sekä kutoa hienompia puuvillakankaita. Tehtaan rakennustyöt alkoivat keväällä 1844 ja rakennus valmistui seuraavana vuonna käsittäen yhteensä 12 huonetta. Barkerin vision mukaan tehtaaseen oli täydessä kapasiteetissa tarkoitus sijoittaa 18 karstakonetta ja 24 kehruukonetta.¹ Joen vastarannan konepajasta saatiin 12-hevosvoimainen höyrykone. Kesällä 1846 pääsi tehdas aloittamaan puuvillalankojen ja vanun valmistuksen.²

Miehet olivat työskennelleet Barkerin kanssa Ruotsissa, valmistivat Fiskarsilla ollessaan koneita ja koneenosia Finlaysonille Barkerin tilauksesta ja nyt tulisivat uudella konepajalla palvelemaan myös Barkerin oman kutomon tarpeita.³

Jo seuraavana vuonna 1847 Barker möi puolet tehtaasta entiselle apteekkarille ja Korppoon kartanon omistajalle, Lars Evert Stigzeliukselle. Tämä mahdollisti tehtaan laajentamisen.

Vuonna 1854 John Barker kuoli ja Stigzelius osti itselleen myös Barkerin osuuden tehtaasta. Tehtaan tuotantoa kasvatettiin ja kehräämön yhteyteen perustettiin värjäämö. Vuonna 1871 Stigzelius kuoli ja hänen kuolinpesänsä jatkoi velkaiseksi muuttuneen tehtaan

1 *Juvelius 1933, 17-25*

2 *Juvelius 1933, 17-25*

3 *Juvelius 1933, 17-25*

Lyden/Gustafsbergin maalaus G. A. Petreliuksesta vuodelta 1901. Alfa-Barker-arkisto.

pitoa ensin toiminimellä John Barker & Co ja vuodesta 1872 osakeyhtiönä Aktiebolaget John Barker & Co.

John Barkerin alun perin kaavailemiin tuotantomääriin päästiin säännöllisesti 1800-luvun loppupuolella uusien omistajien G. A. Petreliuksen ja C.Fr. Junneliuksen alaisuudessa, heidän kehittäessään Barkerin tehtaan suurtehtaaksi. Uusien omistajien myötä ja kunnioituksesta perustajaa kohtaan tuli tehtaan nimeksi lopulta Aktiebolaget John Barker Osakeyhtiö. Tehtaalte perustettiin karstaamon, kehräämön ja värjäämön lisäksi vuonna 1891 oma kutomo, jota jo Barker oli suunnitellut. Tätä edelsivät huomattavat muutokset tehtaan rakennuksien osalta, jotka purettiin ja rakennettiin uudestaan nykyaikaisemmiksi. Vuoden 1898 tilastoissa työntekijöitä oli 231 ja lankaa kehrätty 590 477 naulaa. Aurajoen tehtaalla oli vuosituhannen lopussa kutomakoneitakin jo 325 kappaletta ja oma sähkövoima-asema, jossa 1 000 hevosvoimainen höyrykone sekä sähkögeneraattorit.⁴

4 *Juvelius 1933, 31.64*

Vuonna 1845 valmistunut Barkerin tehdas Aurajoen rannalla, valokuva on vuodelta 1867. Valokuvaaja; J. Reinberg/ Atelier Apollo. Turun museokeskus/ Finna

Barkerin tehdas ja varasto Linnankadun varressa 1899-1923. Valokuvaaja; C.J Schoultz. Turun museokeskus/ Finna

2.4 Barkerin puuvillatehtaan kutomo 1906-1921

Uuden kutomon myötä 1900-luvun alussa, alkoivat barkerin tehtaan Linnankadun tontin ja sillä sijainneiden laitosten määrä sekä kapasiteetti saavuttaa huippuaan. Tehdas hankki vuonna 1906 Raunistulassa sijainneen, tyhjilleen jääneen Alfa sokeritehtaan kiinteistön uutta kutomoa varten. Vanhalle paikalle Linnankadun varteen jäivät karstaamo, kehräämö ja värjäämö.

Alfan kiinteistö uusittiin täydellisesti ja sinne perustettiin oma voimakeskus palvelemaan tehtaan kasvavia tarpeita. Kaikki vanhat kutomakoneet ja laitteet siirrettiin Raunistulan tehtaalte ja sinne hankittiin, sekä rakennettiin myös uusia, nykyaikaisempia koneita.

Tehdasaluetta laajennettiin länteen ja pohjoiseen ja siihen sisällytettiin useita asuinrakennuksia, lautarakenteisia makasiineja sekä talli- ja ulkohuonerakennuksia.

Sokeritehtaan aikaisiin keitto- ja filterihuoneisiin rakennettiin kutomosalit F2, F3 ja F4. Suurena muutoksena toteutettiin diffusio- ja keittihuoneen (F4) parvirakennelmien purku ja koko osan korottaminen yhdellä kerroksella.

Entiseen filterihuoneeseen (F2) rakennettiin suuri kattovalolyhty katon harjalle parantamaan kutomosalin valaistusta. Juurikkaiden paloitteluhuone (F6) muutettiin sisätilaksi ja kaariaukkojen paikalle sijoitettiin ikkunat.

Kattilahuone säilyi entisessä käyttötarkoituksessaan höyrykoneen ja -kattiloiden sijoituspaikkana kuitenkin saaden yhden lisäkerroksen.

Muut tilat (F5, F7, F8) tulivat toimimaan mm. lankapuolien ja kangaspakkojen säilytystiloina sekä toimistoina ja sosiaalitylöinä.¹

Tehtaan luvut, Raunistulan aloitettua toimintansa, kertovat suuresta kasvusta. Vuosina 1906–1913 kehrätyn langan, kudotun kankaan ja työntekijöiden määrä kasvoi yli puolella. Vuonna 1913 lankaa kehrät-

¹ Carbone 1996, 17–19

tiin 2,5 miljoonaa naulaa ja uuden kutomon myötä kankaita kudottiin 211 034 kappaletta.²

Vuonna 1913 oli tehtaasta 1141 työntekijän voimin tullut Turun suurin työnantaja. Pääosa työntekijöistä oli naisia kuten alalla oli yleistä. Vuosisadan alussa oli maamme kutomateollisuuden työntekijöistä 71% naisia.

Ensimmäinen maailmasota keskeytti tehtaan suotuisan kehityksen. Raaka-aineen saannin vaikeuduttua jouduttiin ensin lyhentämään työaikaa ja viimein sanoamaan irti työväkeä. Vuonna 1914 laski työntekijöiden määrän 996:een edellisen vuoden 1141 työntekijästä. Puuvillan saanti järjestyi kuitenkin jo pian Lapin kuljetustien kautta ja Ruotsi kumosi maan kautta tapahtuneen raaka-aineen kuljetuskiellon.³

² Juvelius 1933, 64–66
³ Salkoranta 1977 s.60-61

Muutokset 1906-2021

F4 osaa korotetaan yhdellä kerroksella, parvi-mainen teräspalkein kannatettu välipohja poistetaan ja korvataan korotuksen yhteydessä kahdella teräsbetonisella välipohjalla.

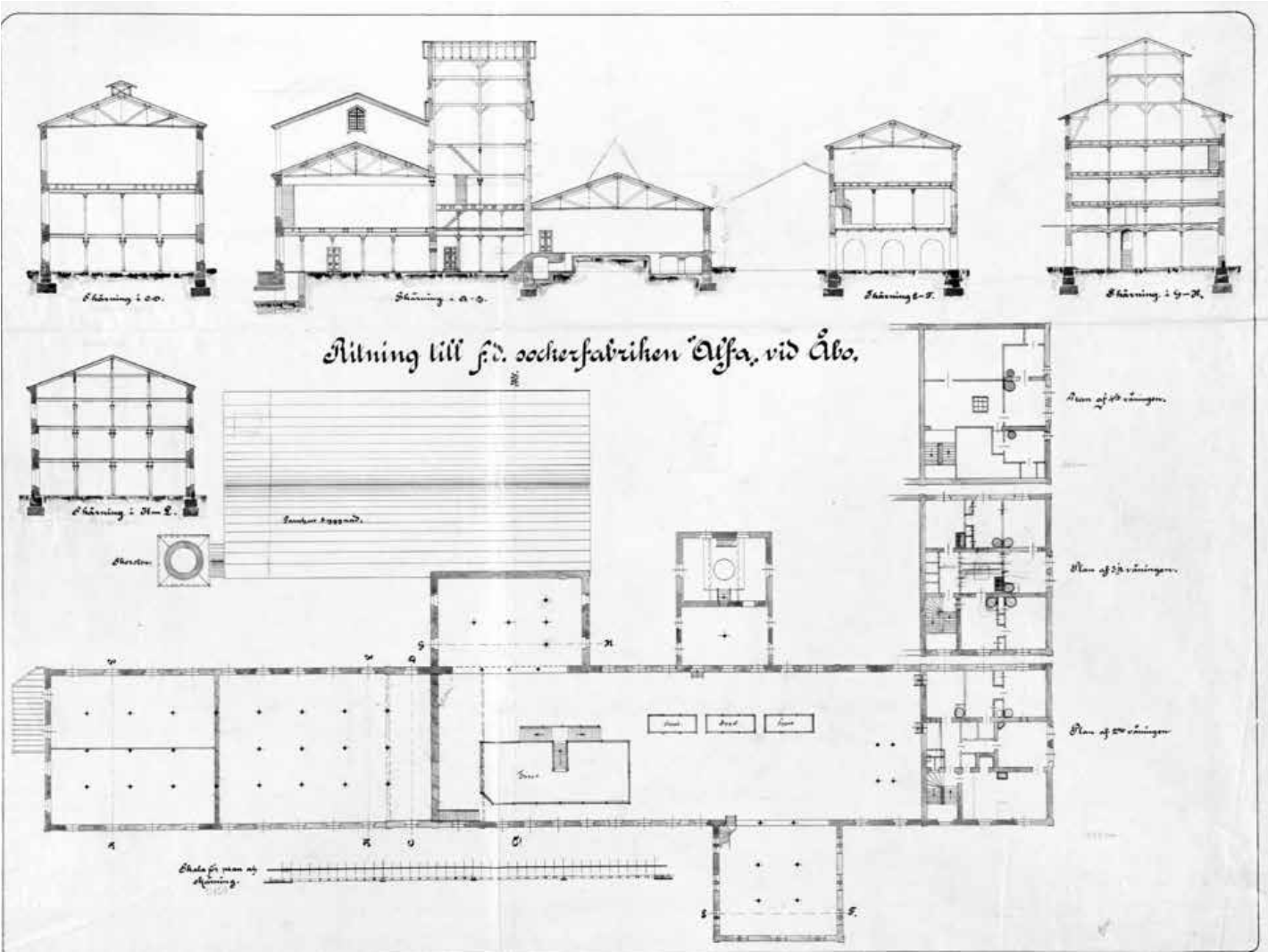
F4- ja F3-osien välinen poikittainen tiiliseinä siirretään n 5 metriä F 5 – päädyn linjalta F3-suuntaan. F3:n keskiosassa ollut poikittainen tiiliseinä puretaan.

F3-osa korotetaan nykyiseen korkeuteensa vuoteen 1914 mennessä.

F5-osan korkea keskikatto madalletaan, katon harja säilyy aiemman suuntaisena.

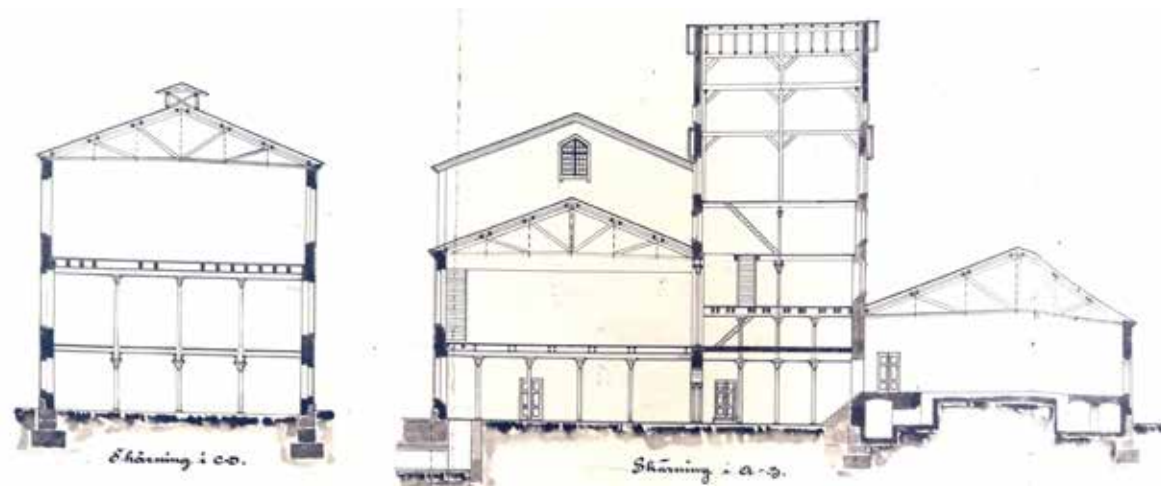
F6-osan pohjakerroksen alkujaan avoin holvattu tila muutetaan sisätilaksi. Holviaukot muurataan umpeen ja osaan niistä sijoitetaan oviaukkoja.¹

¹ Mehto 2019 s4-7)

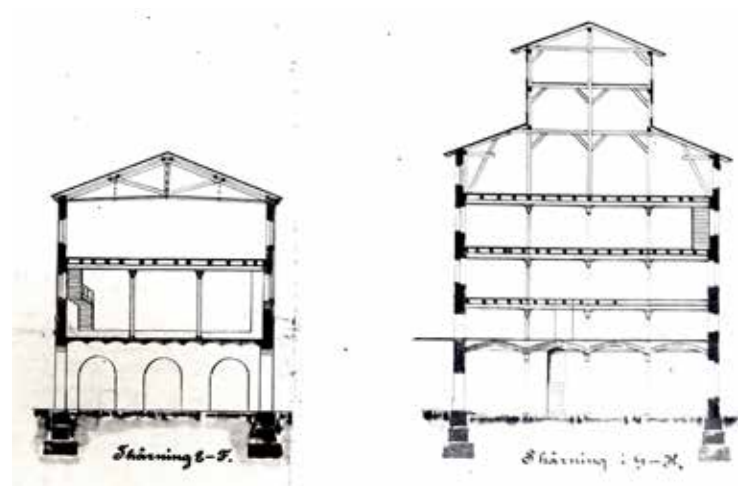
Sivulla esitetyt leikkaukset on päiväämättömässä piirustuksessa otsikoitu ”Ritning till fd. sockerfabriken Alfa, Vid Åbo”. Pannuhuonetta lukuunottamatta ei tilojen käyttötarkoituksia ole kirjattu. F5 -osa oli tuolloin 5-kerroksisena selvästi muita korkeampi, lisäksi siihen liittyi kahden kerrostason korkuinen kapeampi osa. F3- osa oli 3- kerroksinen ja F4 osa 2-kerroksinen. Kuva TKA.

Tehtaalla oli vielä 1920-luvulla viisi hevosmiestä, jotka ajoivat vankkureilla monta kerata Linnankadun ja Alfa tehtaiden välillä. Usein oli ajoja myös rautatieasemalle. minne vietiin lankoja ja kangasta edelleen lähetettäväksi. Tuotteiden ja raaka-ainekuljetusten lisäksi oli myös muita ajoja. Päivittäin vietiin esimerkiksi ruokaa Linnakadun ruokalasta Alfa tehtaan virkailijoille.

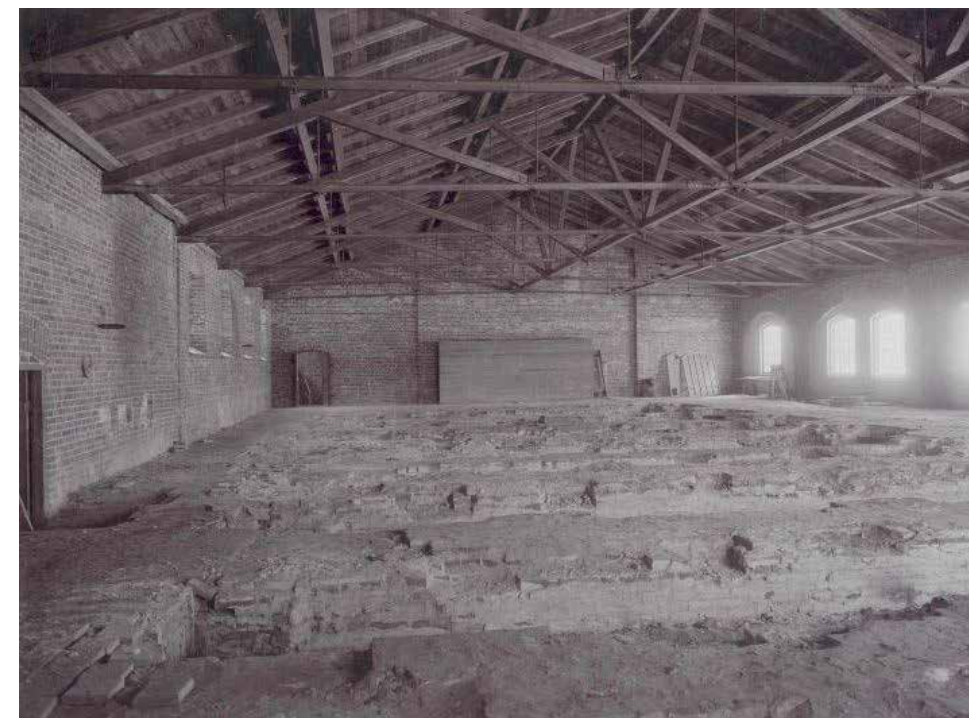

Leikkaus C-D F3 osan kohdalta

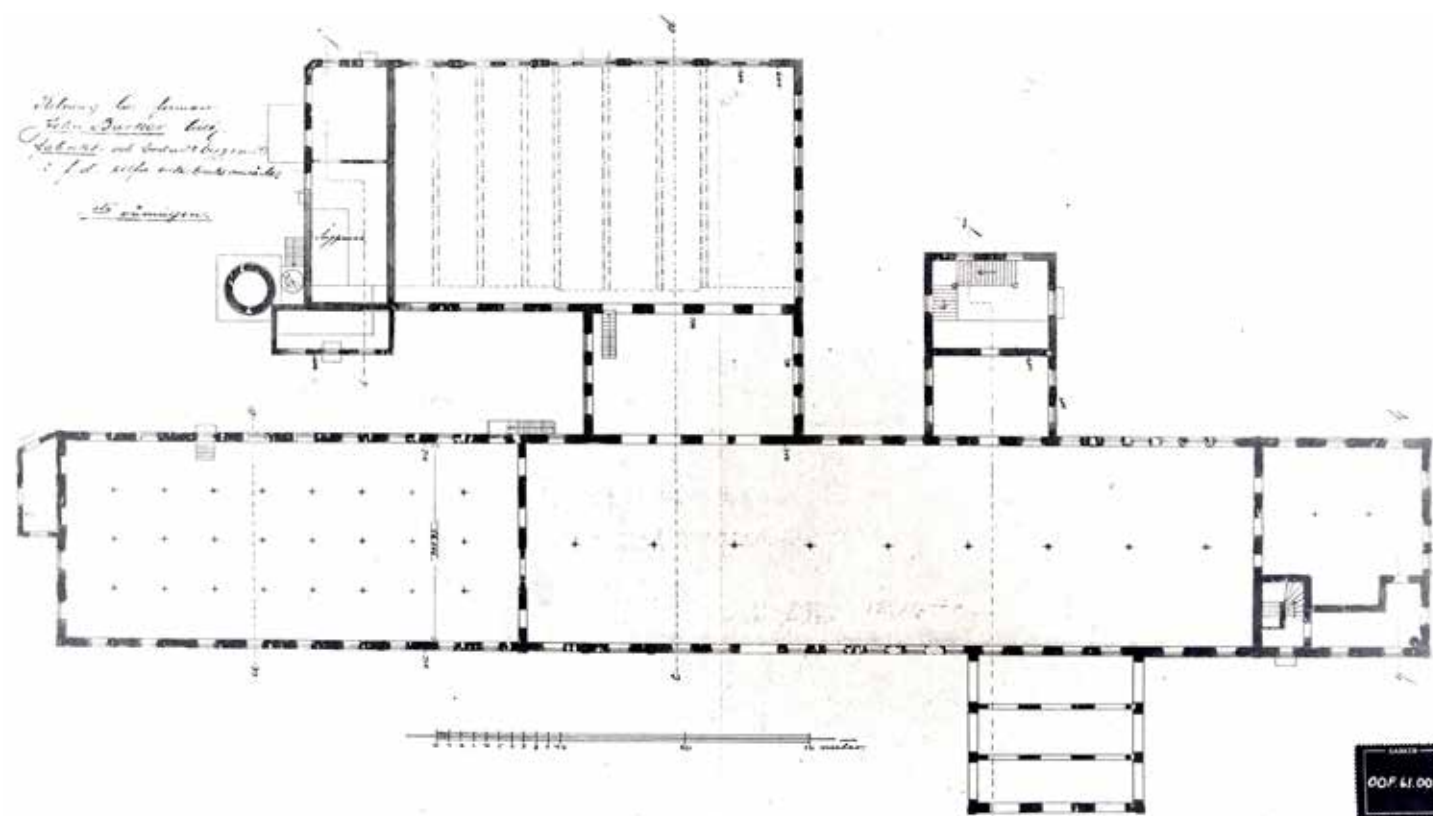
Leikkaus A-B F4, F5 ja F2 osien kohdalta

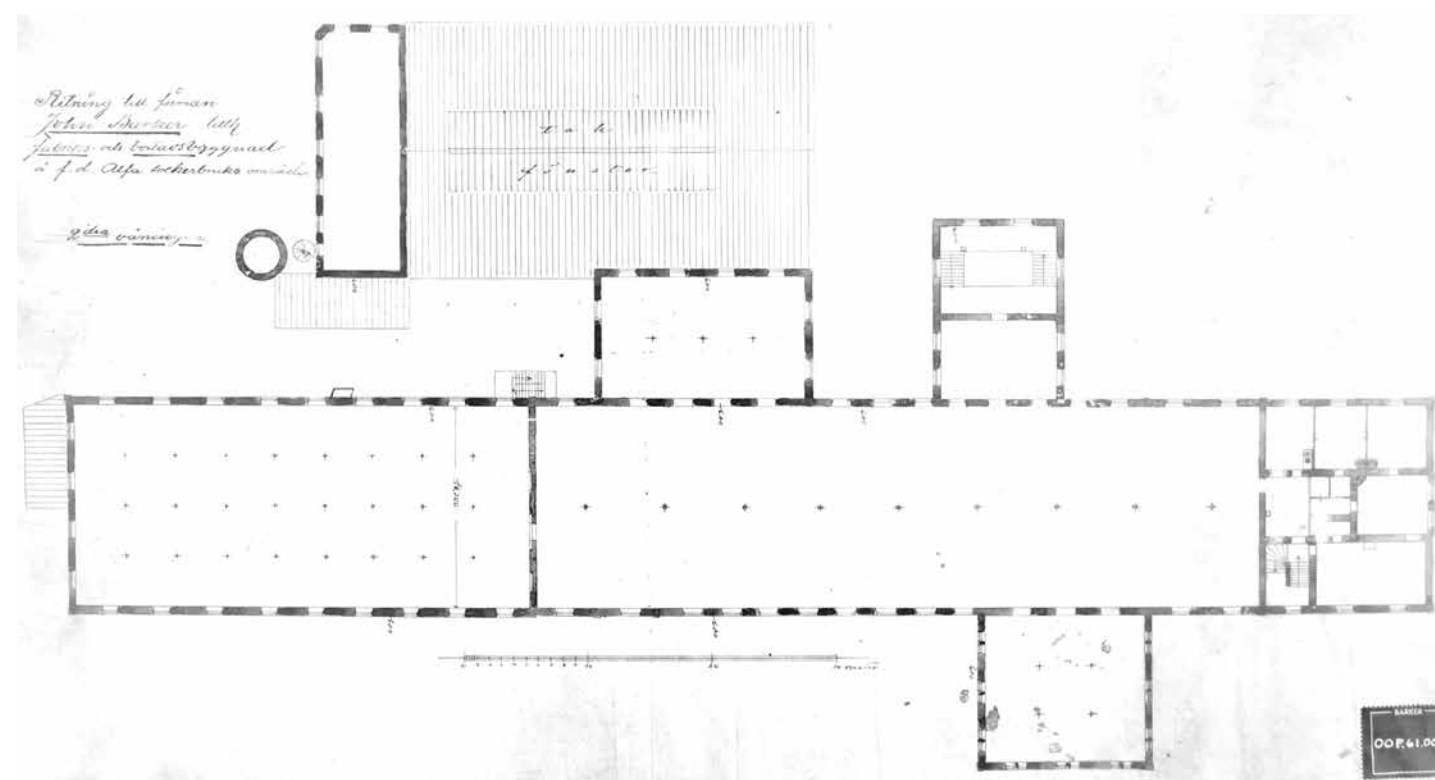
Leikkaukset E-F F6 osan ja G-H F5 osan kohdalta

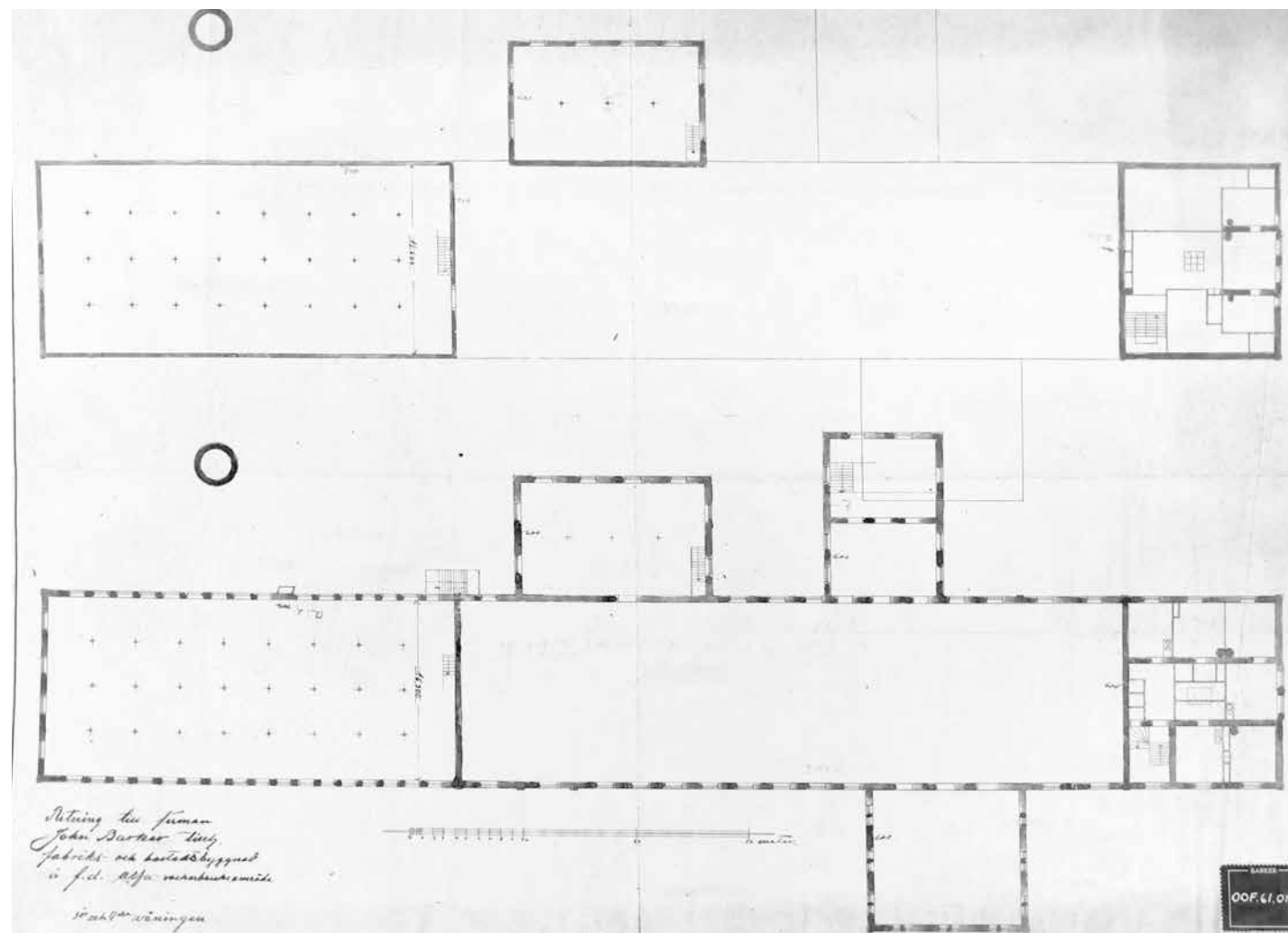

F2 osan 1. kerroksen sali noin vuonna 1906 ennen kattolyhdyn rakentamista.
Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

1906 paikkeilla tehtyä muutosta kuvaavat 1. ja 2 kerroksen pohjapiirrokset. KA

1906 paikkeilla tehtyä muutosta kuvaavat 3. ja 4. kerroksen pohjapiirrokset. KA

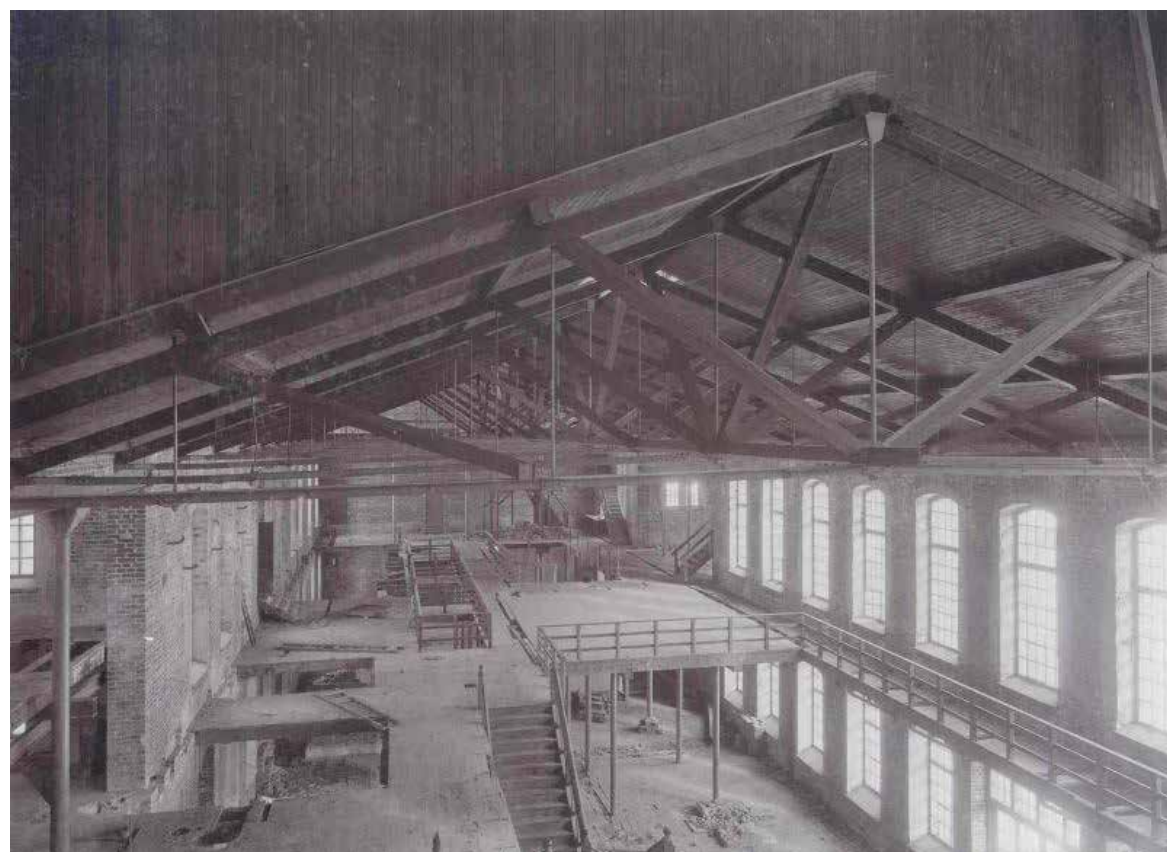
Vasemmalla ja alla kuvia sokeritehtaan ullakolta vuonna 1906. C.J. Schoultz, valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

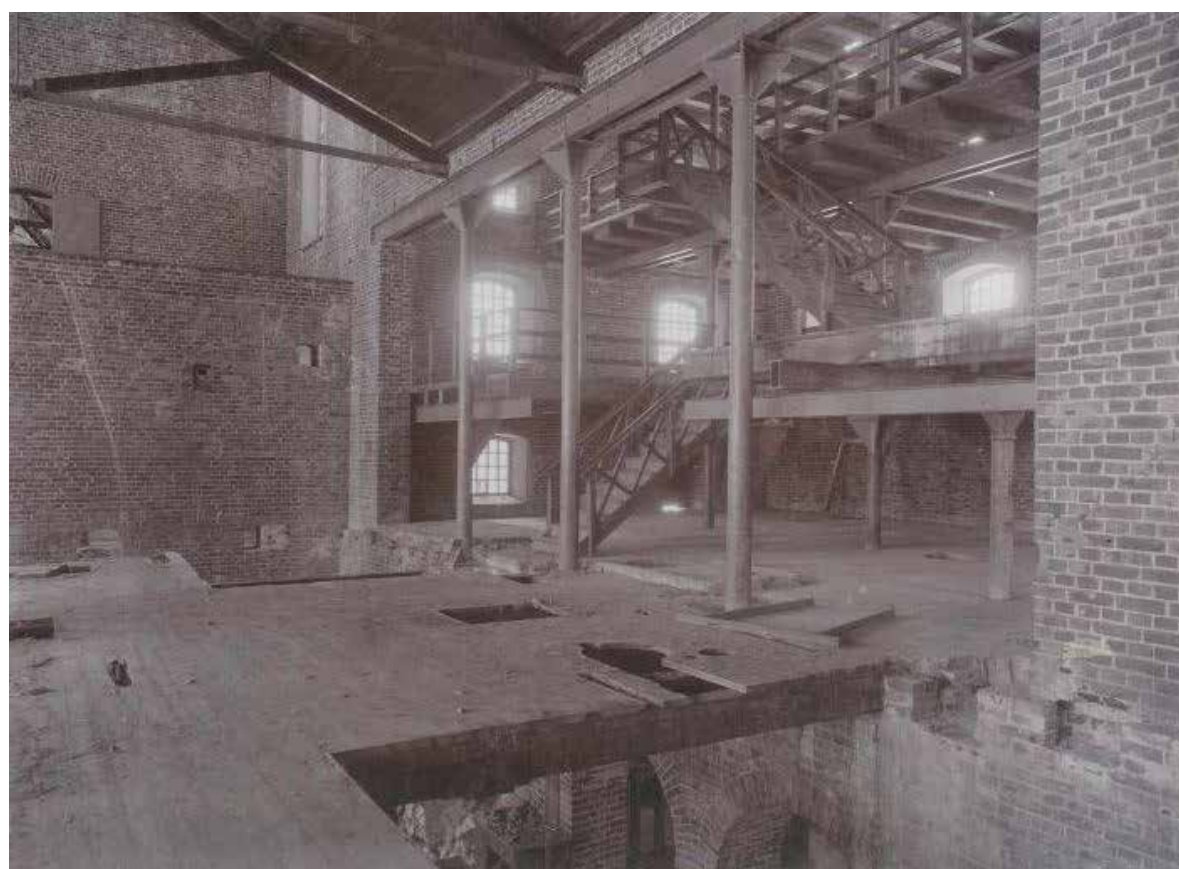
2 kerroksen tehdasali osassa F3 vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

1-kerroksen tehdassali F3 vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

2-3 kerroksen tehdassali F4 vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

Näkymä F4- osan tehdashalliin vuonna 1906.
Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/
Finna

F4-osan 2 krs, alla näkyy 1 krs tiiliholvit, vuonna
1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museo-
keskus/Finna

*Valokuva joen puolelta vuonna
1908, valokuvaaja tuntematon.
Åbo Akademi bildsamlingar/
Finna*

Valokuva pohjoisesta vuonna 1909, valokuvaaja tuntematon. F4 osaa on korotettu, F8 osa on lisätty, F5 osaa on madallettu, F2 -osaan on lisätty kattoikkuna. Åbo Akademi bildsamlingar/Finna

Valokuva koillisesta vuonna 1908, valokuvaaja tuntematon. Rakennuksen päädyssä oli katoksen suojaama sisäänkäynti. F6-osan loggia oli jo tuolloin rakennettu umpeen. Åbo Akademi bildsamlingar/Finna

Näkymä lounaasta vuonna 1909, junarataan liittyi rakennukselle johtava sivuraide. Valokuvaaja tuntematon. Åbo Akademi bildsamlingar/Finna

Näkymä koillisesta vuonna 1911, valokuvaaja August Snickars. Åbo Akademi bildsamlingar/Finna

Tehtaan tuotanto 1900-luvun alussa

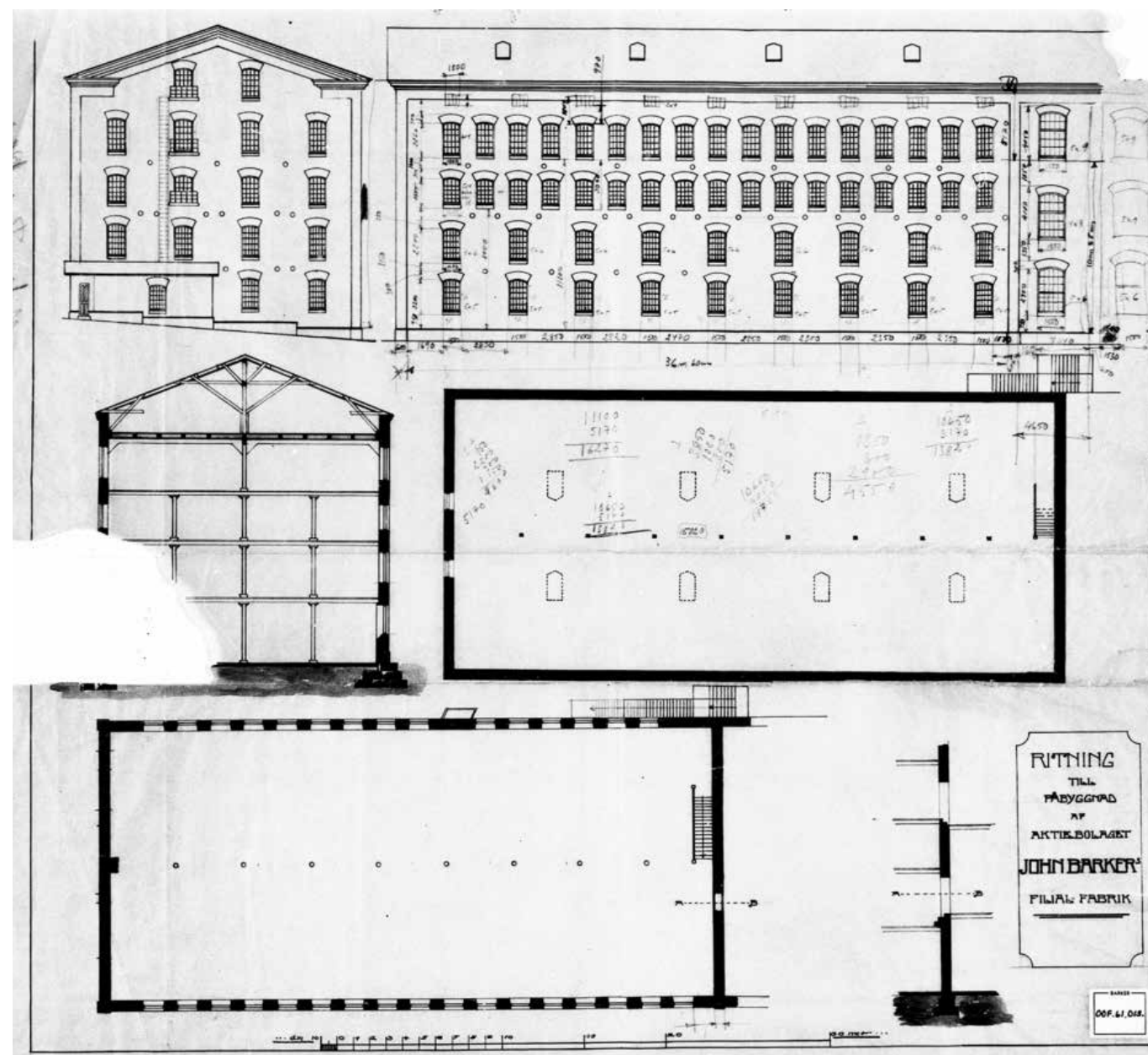
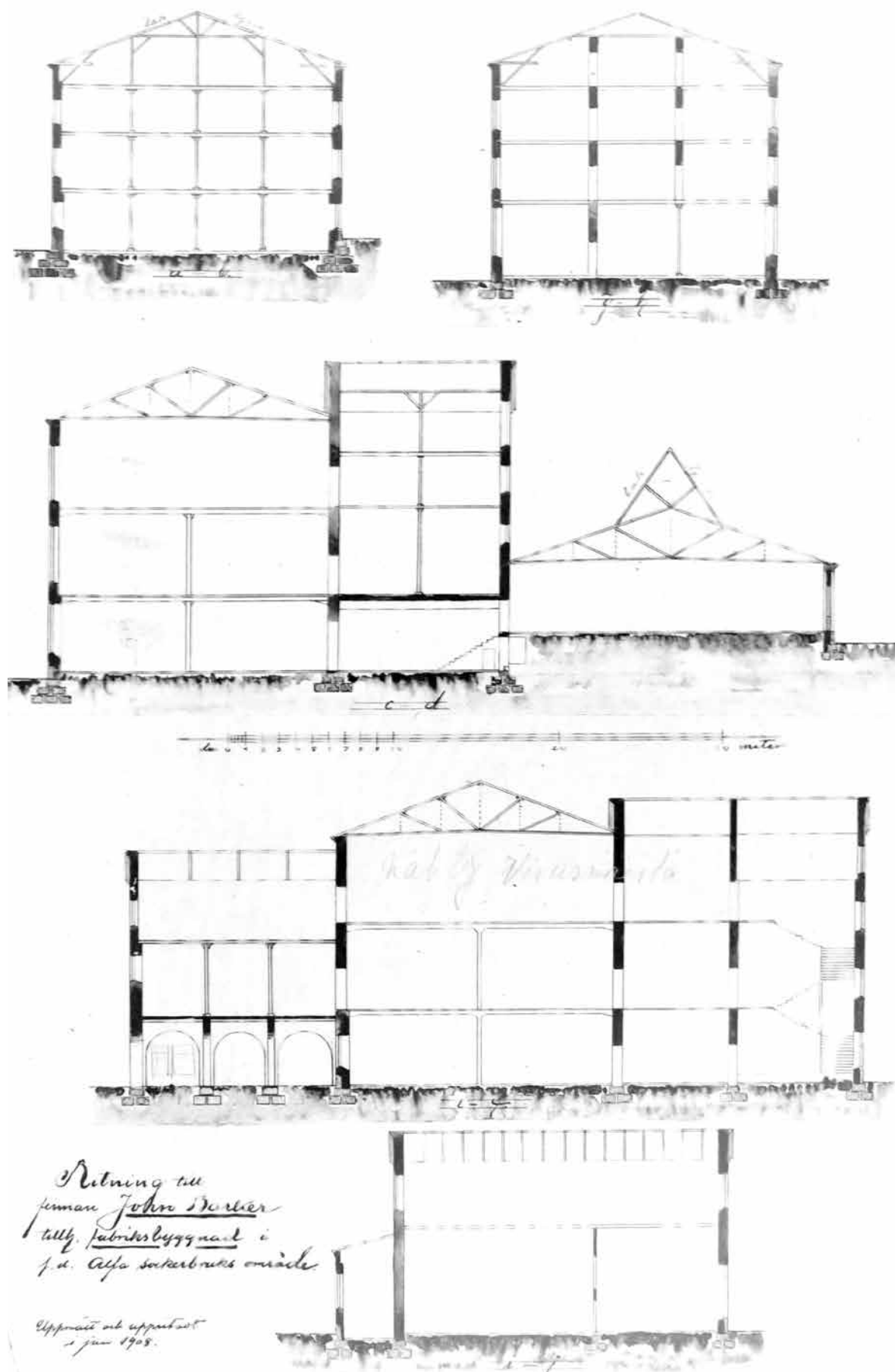
Barkerin puuvillatehdas tuotti vuosina 1900-1940 valkaisuamatonta, valkaistua ja värjättyä puuvillalankaa, valkaistua ja värillistä puuvillakangasta. Vuosina 1896-1908 valmistettiin myös pellavakangasta. Lankalaatuja oli useita ja myös kangasvalikoima oli monipuolinen alusvaatekankaista pukukankaisiin. Tehtaan tuotanto jakautui kolmeen pääyksikköön: kehräämön, kutomoon ja värjäämön.

Kutomossa oli useita esityöosastoja, Niissä rullattiin loimilankaa, puolattiin kudelankaa puolille, suoritettiin loimen luonti, liisteröiminen ja niisitys. Kankaat kudottiin kutomaosastoilla ja ennen kuin ne lähetettiin värjäämön tai viimeistelemön, ne joutuivat huolelliseen tarkastukseen.

Kehräämön ja kutomon tuotteita käsiteltiin värjäämössä missä lankaa ja kangasta valkaistiin ja värjättiin eri osastoilla. Huolellisen jälkikäsittelyn kankaat saivat viimein eri viimeistelyosastoilla, joissa ne liisteröitiin, kuivattiin, höyrytettiin, mankeloitiin, nukattiin ja pakattiin.

Laaja tuotanto vaati myös erilaisia huolto- ja ylläpitotöitä. Kun tehdas sijaitsi kahdella eri paikalla, edellytti se jatkuvaa kuljetustoimintaa eri laitosten välillä.¹

¹ Salkoranta 1977

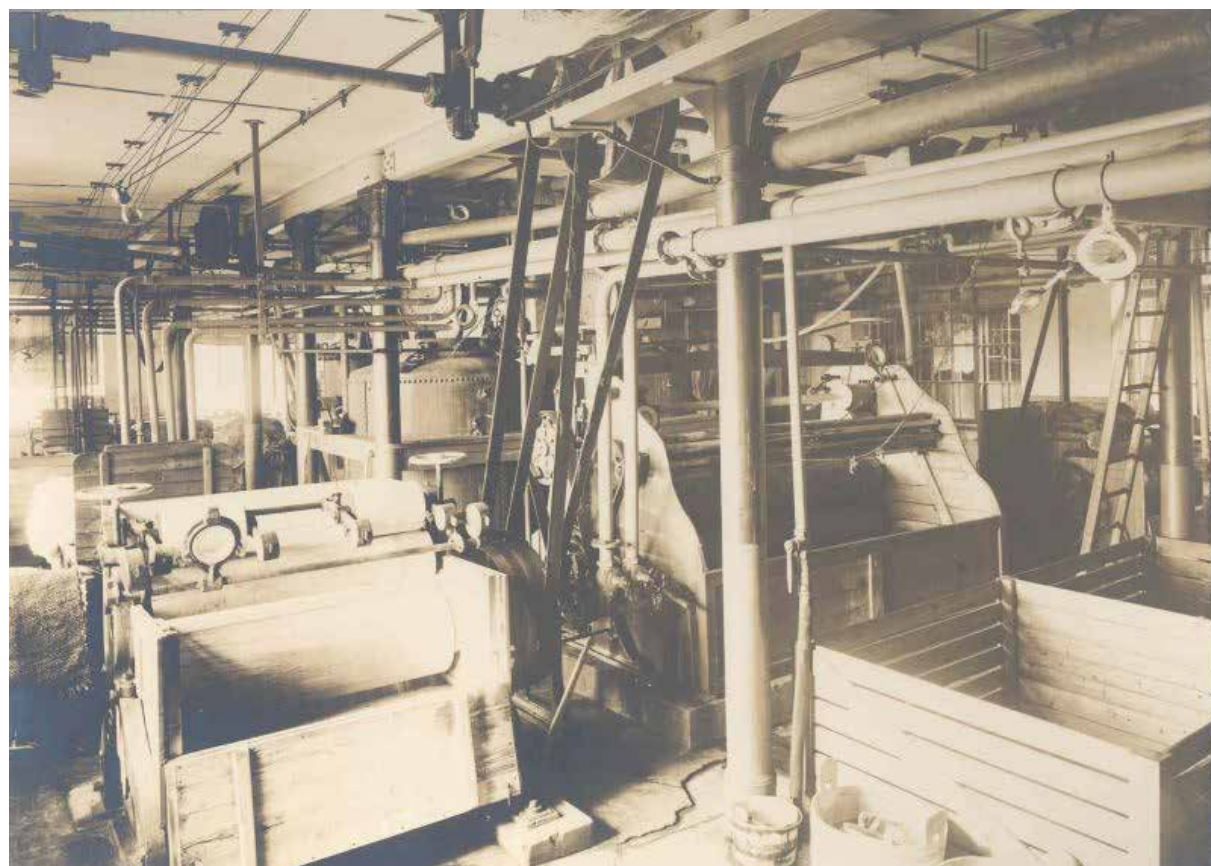

F3 osan korotus, julkisivu, leikkaus ja pohjapiirrokset. Kuva TKA

Ritning till firman John Barkers fabriksbyggnad i f.d. Alfa sockerbruksområde. Kesä-
kuussa 1908 laadittu leikkauspiirustus. Ylhäällä vasemmalla F3 osan korotus, ylhäällä
oikealla leikkaus F8 osasta, näiden alla leikkaus F4, F5 ja F2 osien kohdalta. F5 osaa on
madallettu ja F2 on saanut uuden katon. Toiseksi alimmalla rivillä leikkaus F8, F3 ja F7
osien läpi. Kuva TKA

Sisäkuva F2- osan kutomosalista vuonna 1915. Kutomakoneet sähköistettynä. Valokuvaaja Hj Renvall. Turun museokeskus/Finna

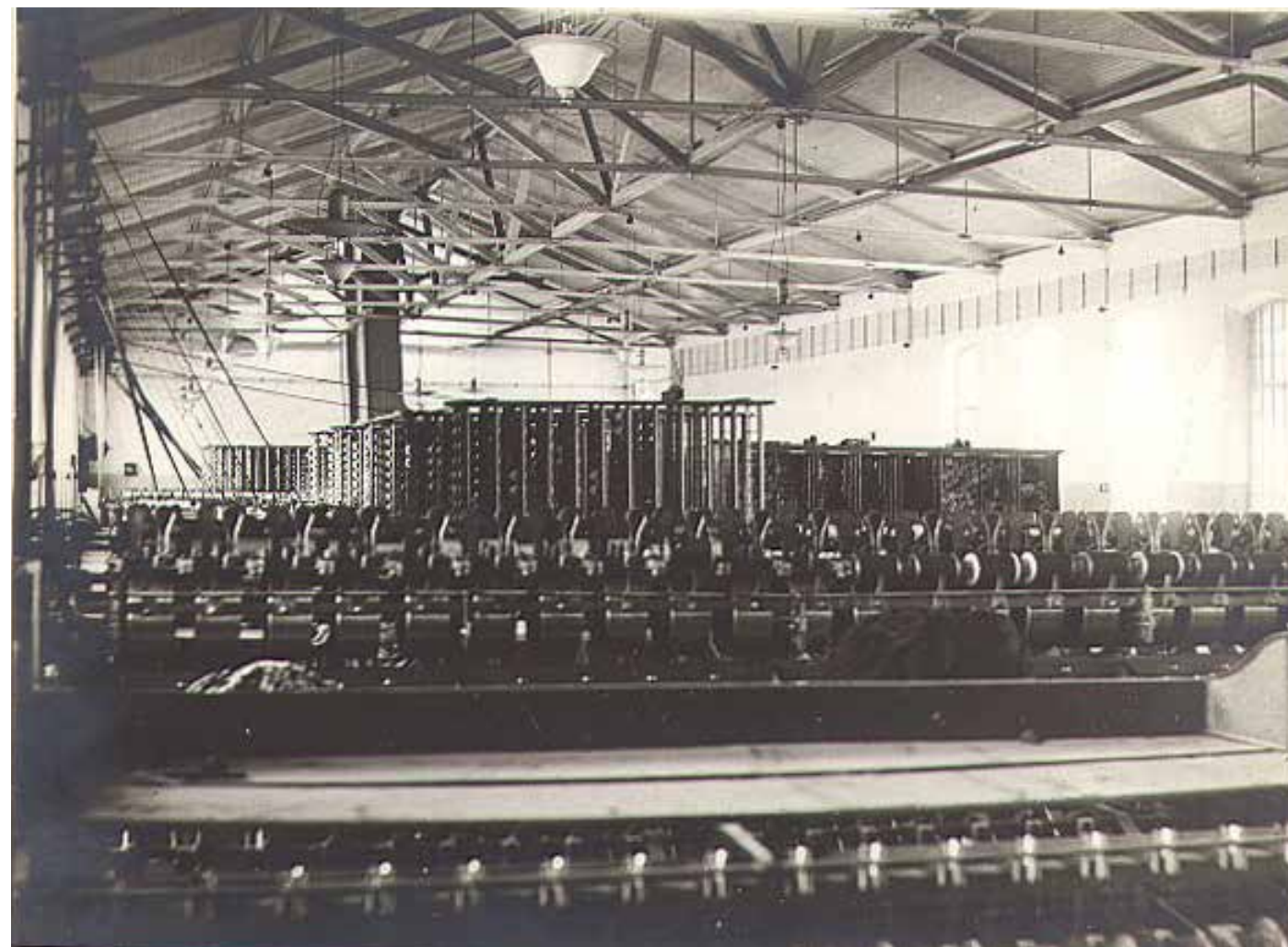
Kangas- ja lankavalkaisemo 1915. Valokuvaaja Hj Renvall. Turun museokeskus/Finna

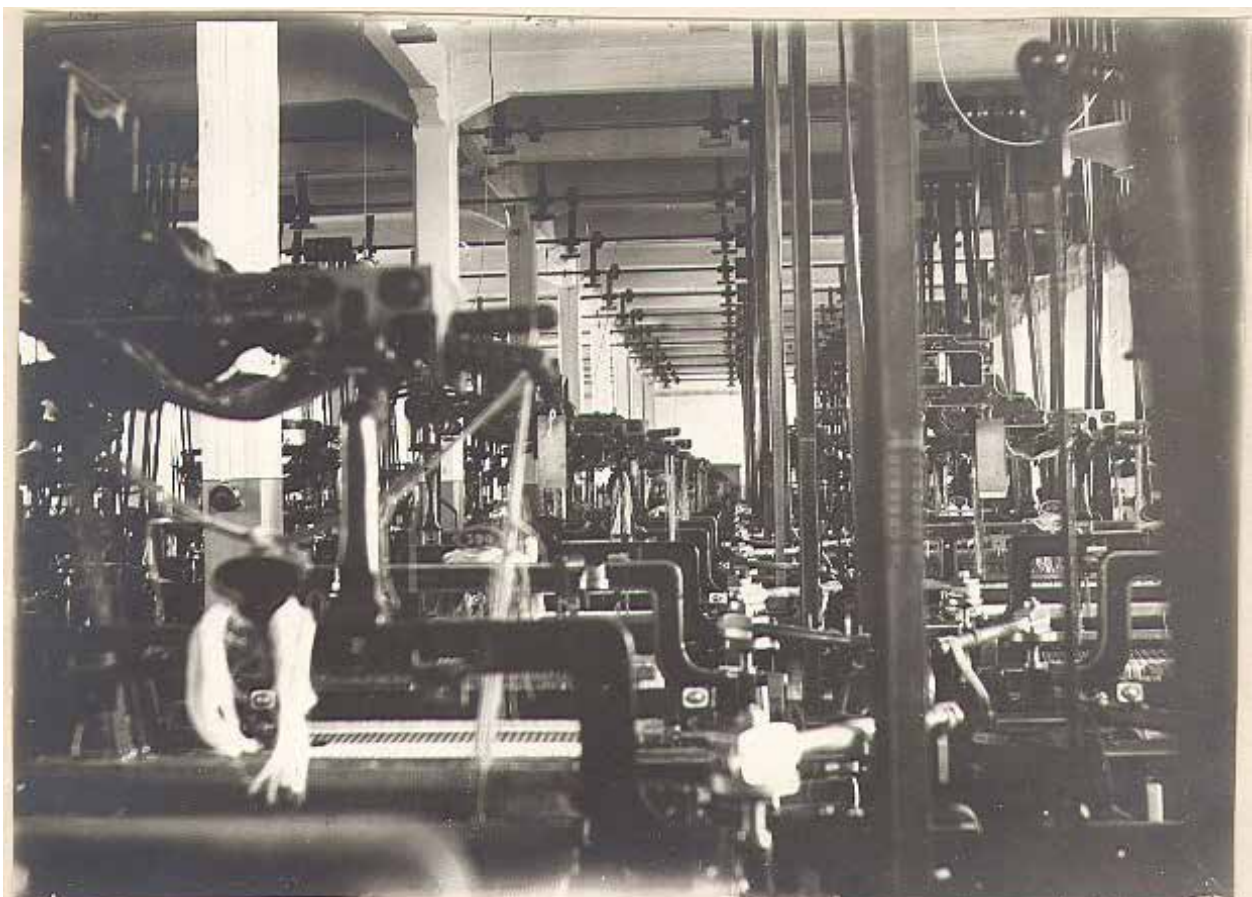
Kolme konttorityöntekijää Alfa John Barkerin puuvillakehräämöllä. Valokuvaaja August Snickars 1906-1920. Turun museokeskus/Finna

Kuva F5-osan 1 kerroksesta, holvattujen oviaukkojen takana F4 osan kutomosaliin. Valokuvaaja August Snickars. Åbo Akademin arkistokokoelma.

F4-osan kolmannen kerroksen kutomakoneita noin vuonna 1909. Valokuvaaja tuntematon. Åbo Akademin arkistokokoelma.

Kuva F4 osan 2. kerroksen tehdassalista kutomokoneineen. Valokuvaaja tuntematon. Åbo Akademin arkistokokoelma.

Ryhmäkuva tehtaan työntekijöistä. Alfa-Barkerin museo.

Ryhmäkuva tehtaan työntekijöistä. Alfa-Barkerin museo.

Niisihuone Alfa John Bakerin puuvillakehräämöllä. Valokuvaatuntematon 1910-1920-luku. Museovirasto/Finna

1900-luvun alun työoloista

Vuosisadan alkupuolen työelämää hallitsivat useat muutospyrkimykset. Työntekijöiden lisääntyneen järjestäytymisen myötä tulivat erilaiset sosiaaliset uudistusvaatimukset yhä useammin esille. Merkittävimmät muutokset kohdistuivat työaikaan ja työntekijöiden terveydenhuoltoon ja sosiaaliturvaan. Kutomateollisuus siirtyi ensimmäisenä maassamme kahdeksantuntiseen työpäivään vain vähän ennen työaikalain voimaantulemistä vuonna 1917. Barkerin tehtaan työntekijöistä valtaosa oli naisia. Työtahti oli kova ja töitä tehtiin paljolti urakalla. Barkerin työntekijöiden sairaus- ja hautausapukassa perustettiin ennen ensimmäistä maailmansotaa ja 1920-luvulla oli tehtaalla parhaimmillaan seitsemän lääkäriä, joiden vastaanotolla käynti oli maksutonta.¹

¹ Salkoranta 1977

2.5 H.A. Leisegang-Koriston aikakausi 1921-1931

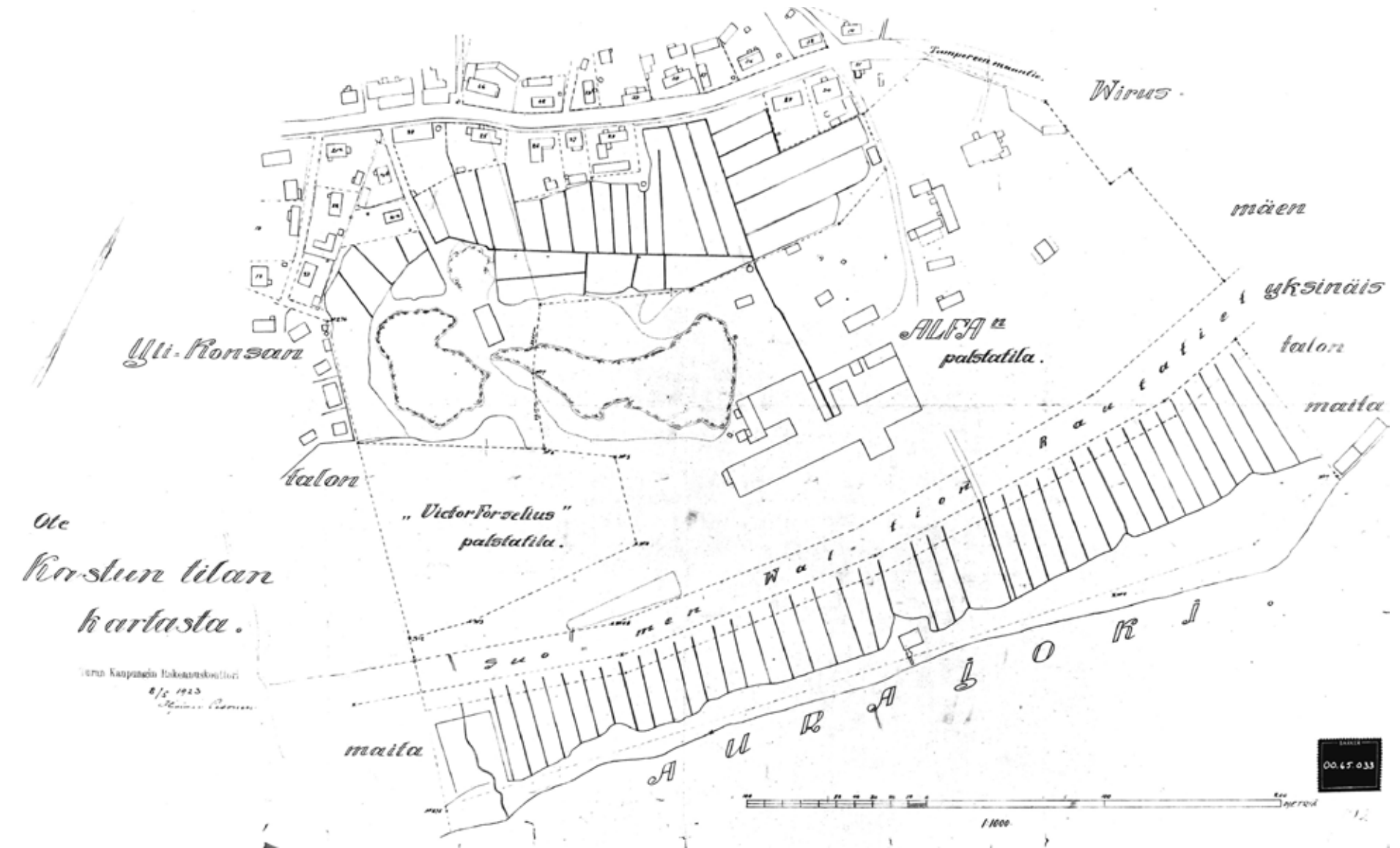
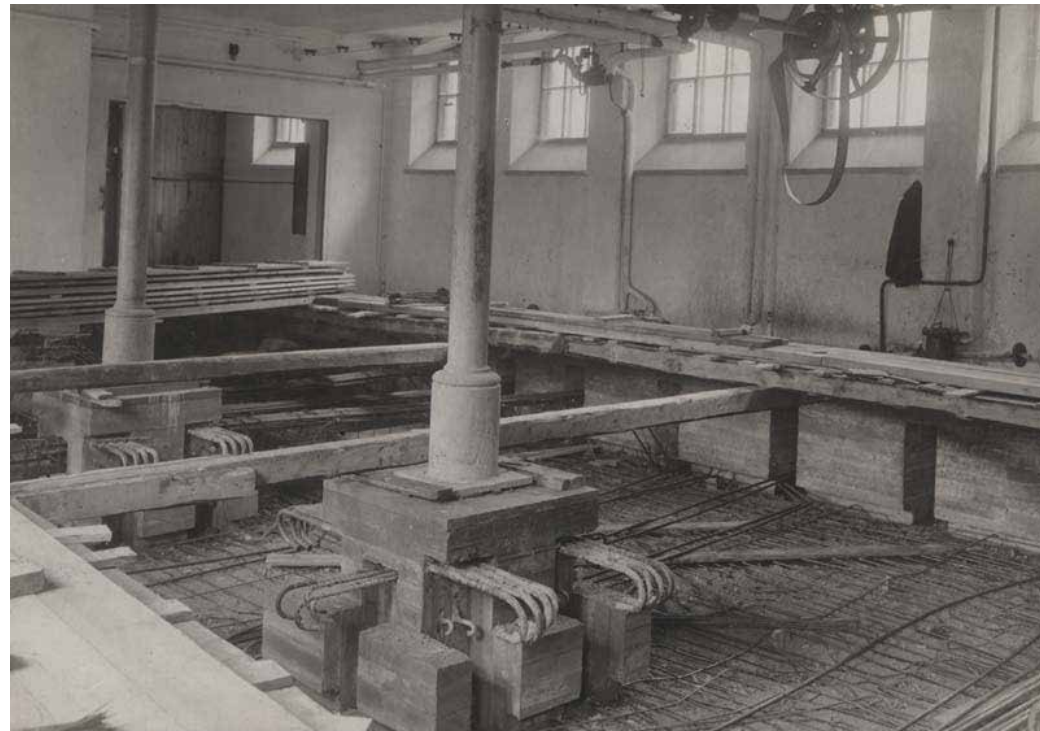
Vuonna 1921 Barkerin puuvillatehtaat ja Littoisten verkatehdas saivat yhteisen omistajan ja toimitusjohtajan H.A.Leisegang, vuodesta 1930 Koristo, jonka tehtäväksi tuli käynnistää tehtaan uusiminen. Tehdasrakennuksia korjattiin ja uusittiin, myös koneita uusittiin ja lisättiin. Kutomoon mm hankittiin 160 uutta kutomakonetta, joista osa oli Nortop-automaatteja, maamme ensimmäiset automaattiset kutomakoneet.

Vuonna 1922 ja 1923 tehdas osti maa-alueita Alfa-tehtaan ympäriltä ja rakensi tehtaan viereen värjäämö- viimeistämön.

Vuosina 1923 ja 1926 tehdas osti lisäalueita myös Linnankadun tehdasalueen vierestä. Näihin kuuluivat tontit 2 ja 3, 8 kaupunginosan 1 neliössä, sekä 5 ja 6 saman kaupunginosan 7 neliössä.

Tehdas liitettiin valtakunnan sähköverkkoon vuonna 1929.¹

¹ Juvelius 74-78, Leinonen 1987, 48

Kastun tila, karttaote vuodelta 1923. Kuvassa näkyy Alfa palstatilan rajausta ja tilan rakennukset. KA

Sisäkuva viimeistelyosaston salista, jonka perustuksia korjataan 1922. Valokuvaaja Gustaf Welin. Turun museokeskus/Finna

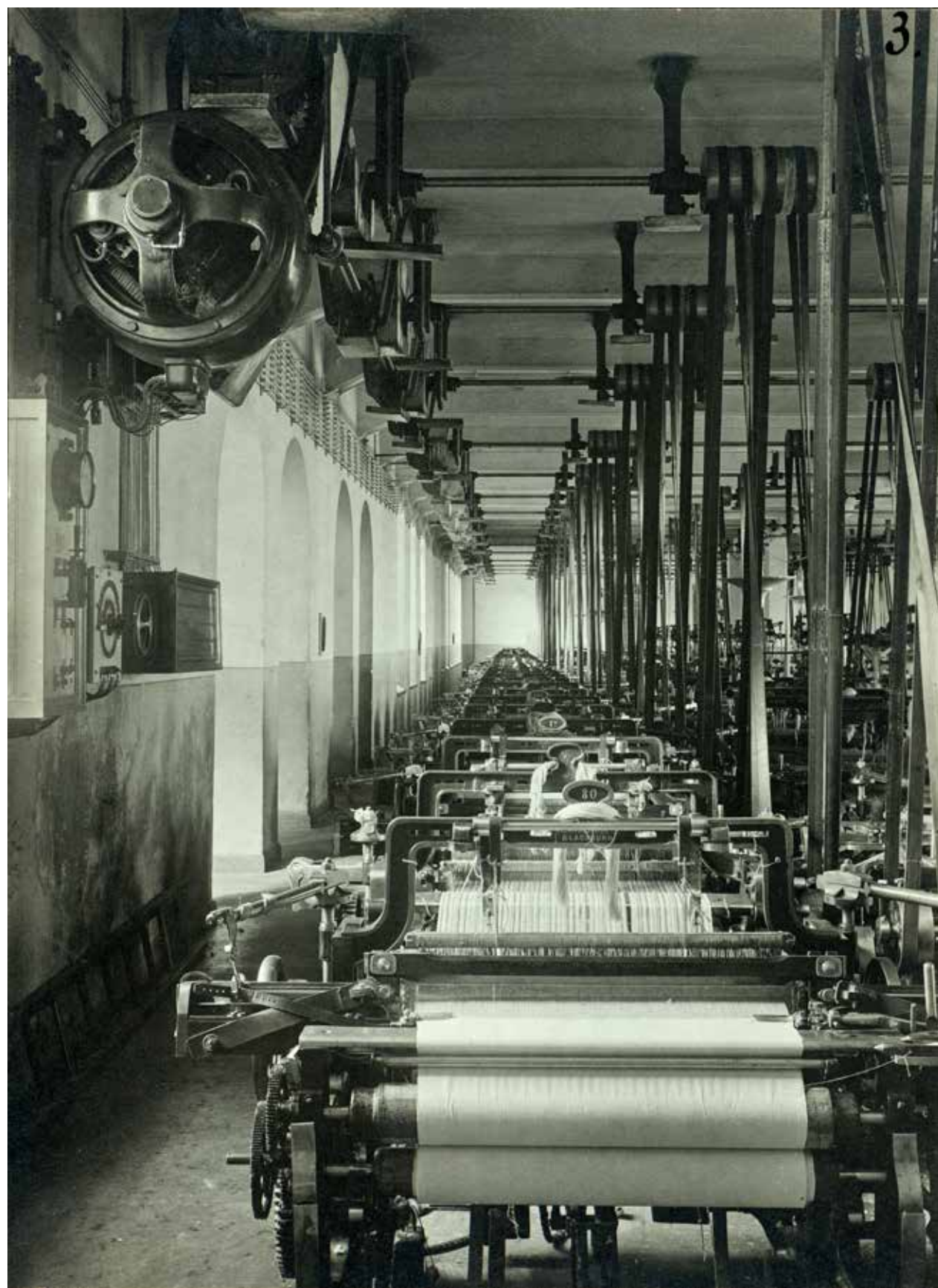
2.6 Kansallisosakepankki tehtaanomistajana 1931-1955

1920-luvun lopulla lama-aika vaikutti tehtaan toimintaan. Vuonna 1931 tehtaanomistus siirtyi Koristolta Kansallisosakepankille. Vuonna 1941 syntyi Barker-Littoinen Oy, kun molempien tehtaiden hallinnot yhdistettiin.

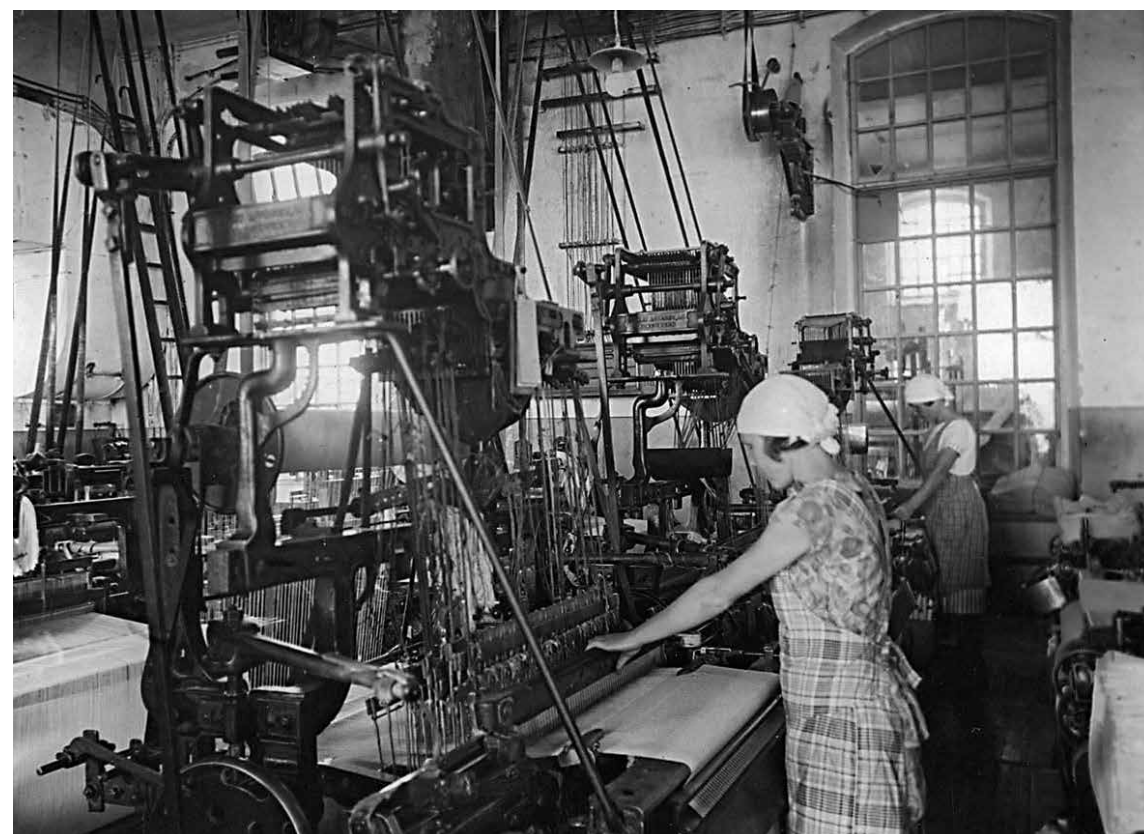
Tehtaalle rakennettiin uusi kattilahuone ja kutomorakennusta pidennettiin ja korotettiin lounaaseen. Toisen maailmansodan aikana laajennettiin tehdaskiinteistöä värjäämö- ja viimeistämörakennuksilla. Mäelle rakennettiin puurunkoinen rapattu asuinrakennus tehtaan toimihenkilöille.

1920 -1930-luvun tilannetta kuvaava tussilaveeraus tehdasalueesta. Ikkunajako on esitetty yksinkertaistettuna tai tavoitteellisena suunnitelmassa, jossa mm kerroskorkeudet ja ikkunajako jatkuu todellista yhtenäisempänä. Alfa- Barker museo.

Ab John Barker Oy, kutomosali F3, 2.krs. Museovirasto /Finna

Tehdastilat 1930-luvulla entisten työntekijöiden kuvaamana;

Kolmikerroksisessa osassa (F4) oli joka kerroksessa yksi suuri työhuone. Sisäänkäynti oli toisessa pihanpuoleisessa siipirakennuksessa (F7), jossa sijaitsivat myös pukuhuoneet. Toinen sisäänkäynti oli rakennuksen itäpäädyssä. Ensimmäisessä kerroksessa oli viimeistelemö eli kappalehuone ja sen perällä kutomomestarin konttori. Toisen ja kolmannen kerroksen päädyissä oli ehtaan laitosp miehille tarkoitettuja asuntoja, mutta ne muutettiin myöhemmin konttori- ja pukuhuoneiksi.

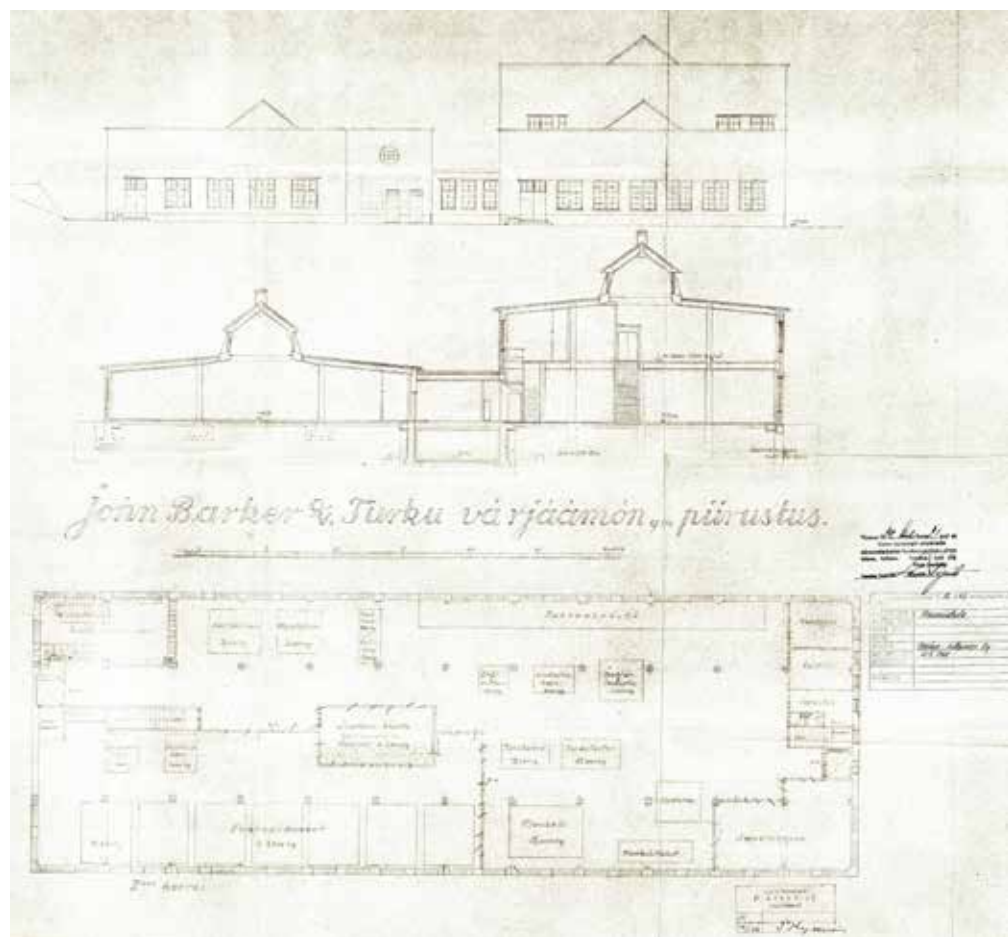
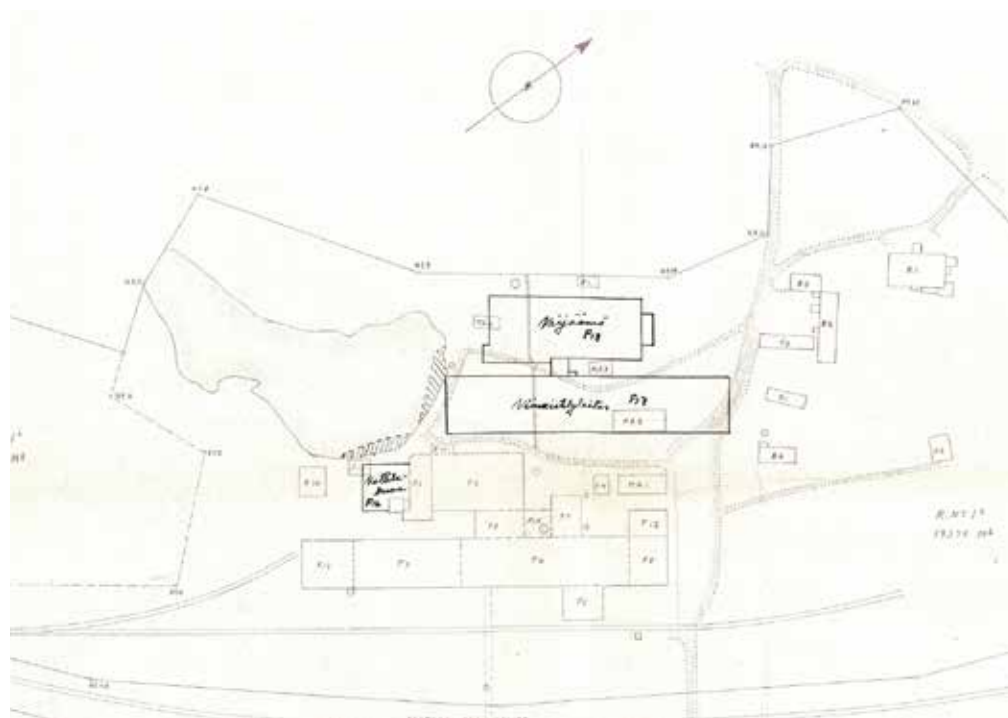

Rakennuksen nelikerroksisessa osassa (F3) sijaitsivat pienet kutomohuoneet, joissa 1930-luvun alussa oli puoliau- tomaattisia revolverikoneita. Rullaus- ja loimenluontikoneita oli neljännessä kerroksessa.

Kutomon tehdasalueeseen kuului myös neljä varastorakennusta sekä työntekijöiden käymälä.

Tehtaan pääkonttori sijaitsi Linnan- katu 53:ssa. Rakennus valmistui 1900.^{<?>}

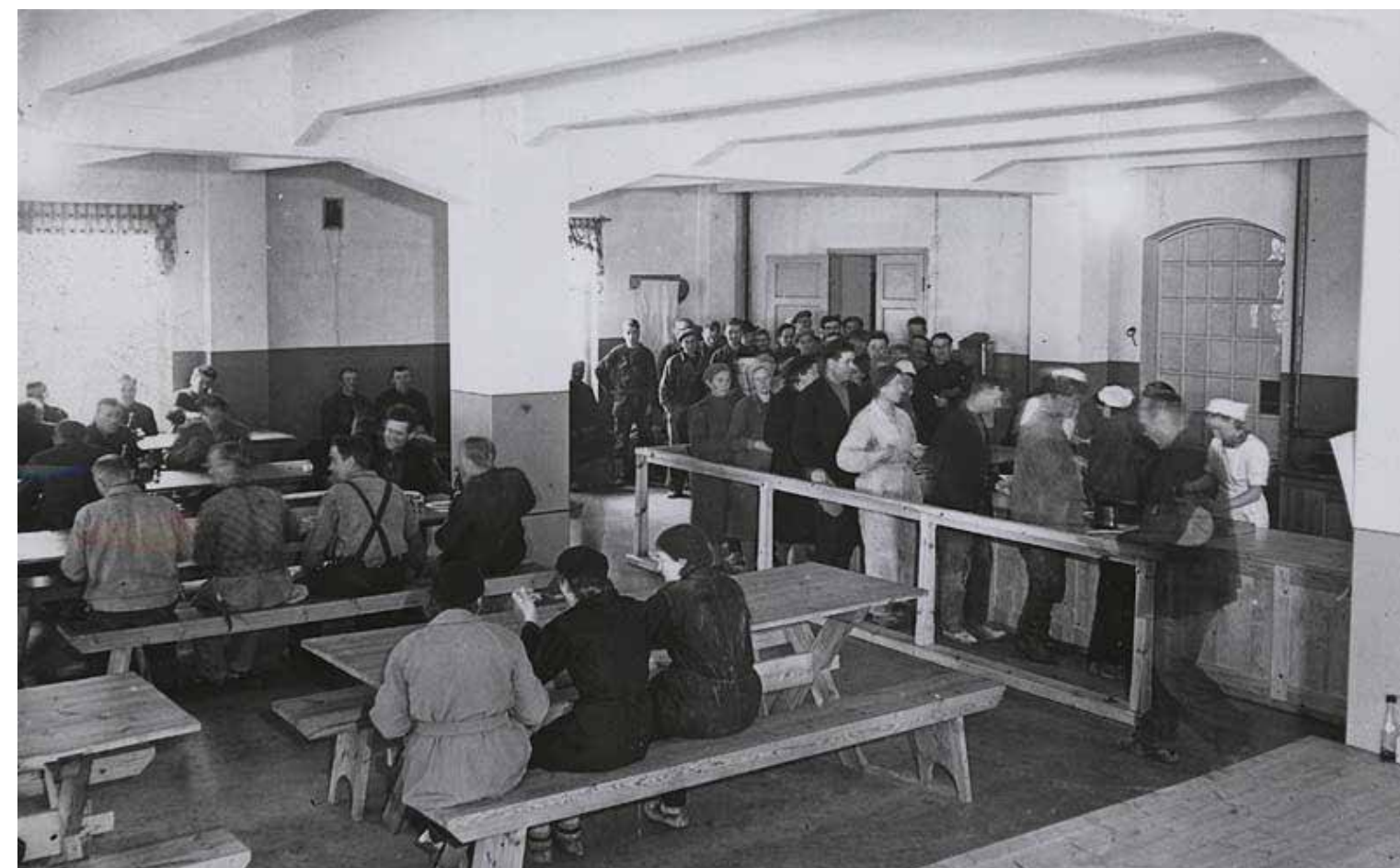
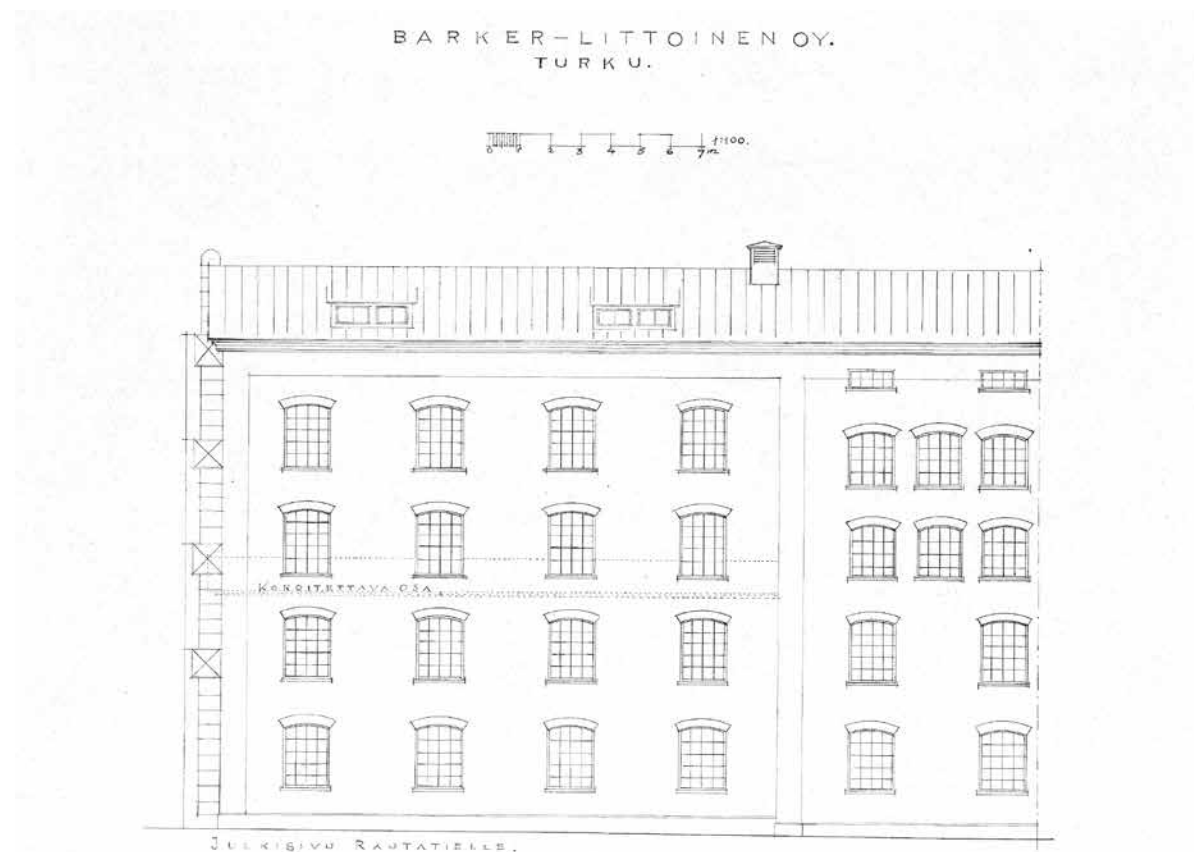
<?> Salkoranta 1977 s.13

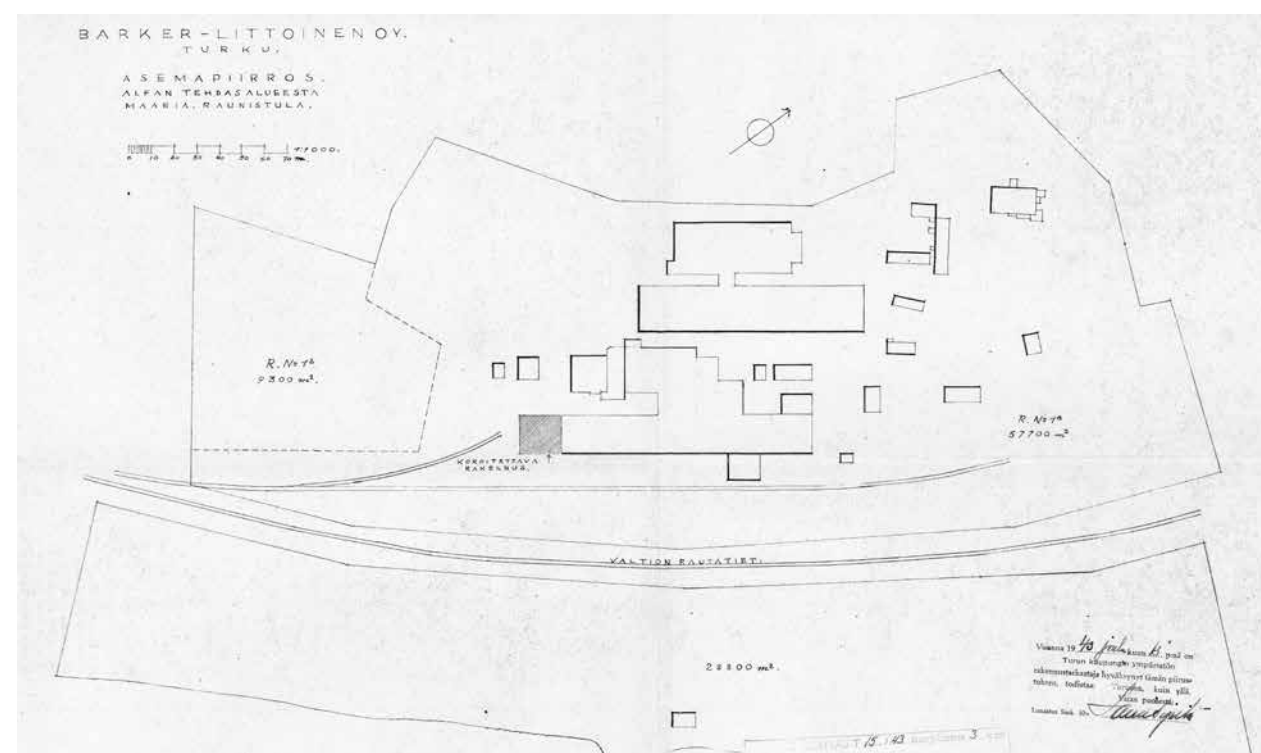
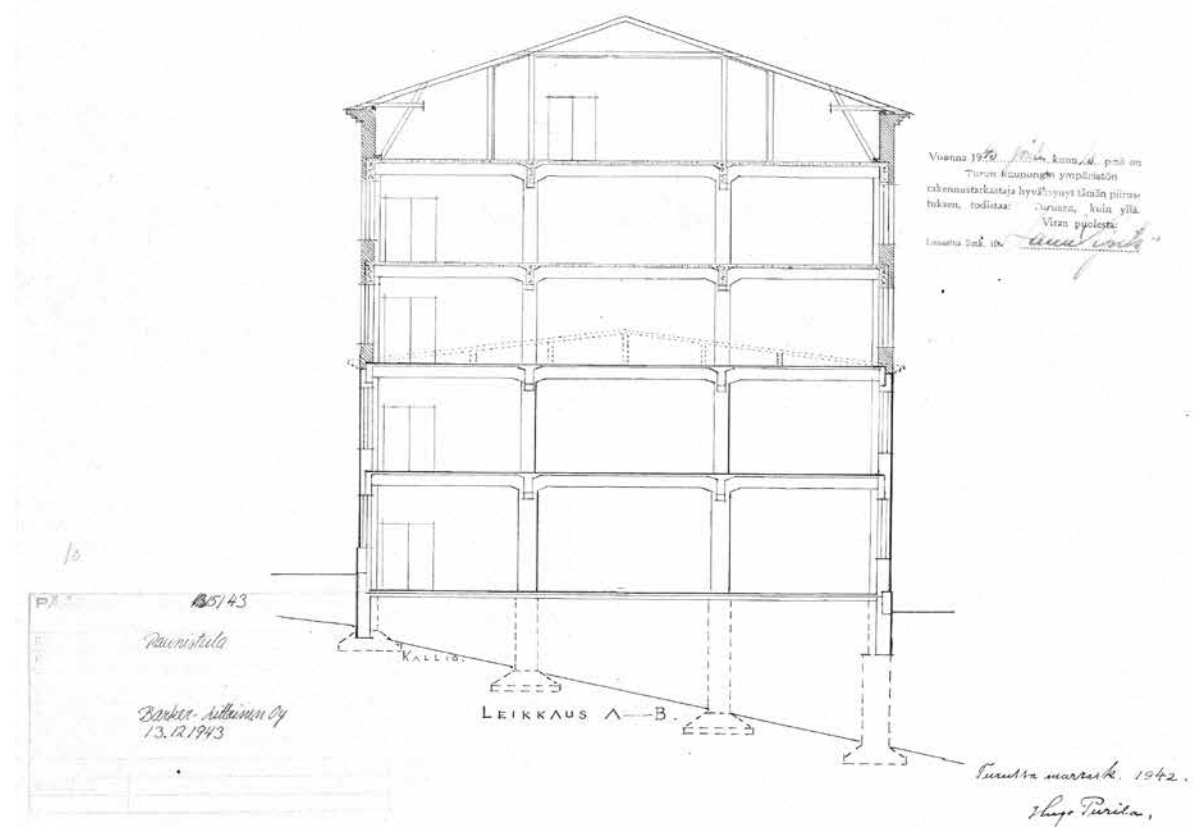
Insinööritoimisto P. Kyreniuksen laatimat värjäämön ja viimeistelylaitoksen rakennuslupapiirustukset vuodelta 1942. Asemapiirros 1942-ote, pohjapiirros ja leikkaukset. RVV.

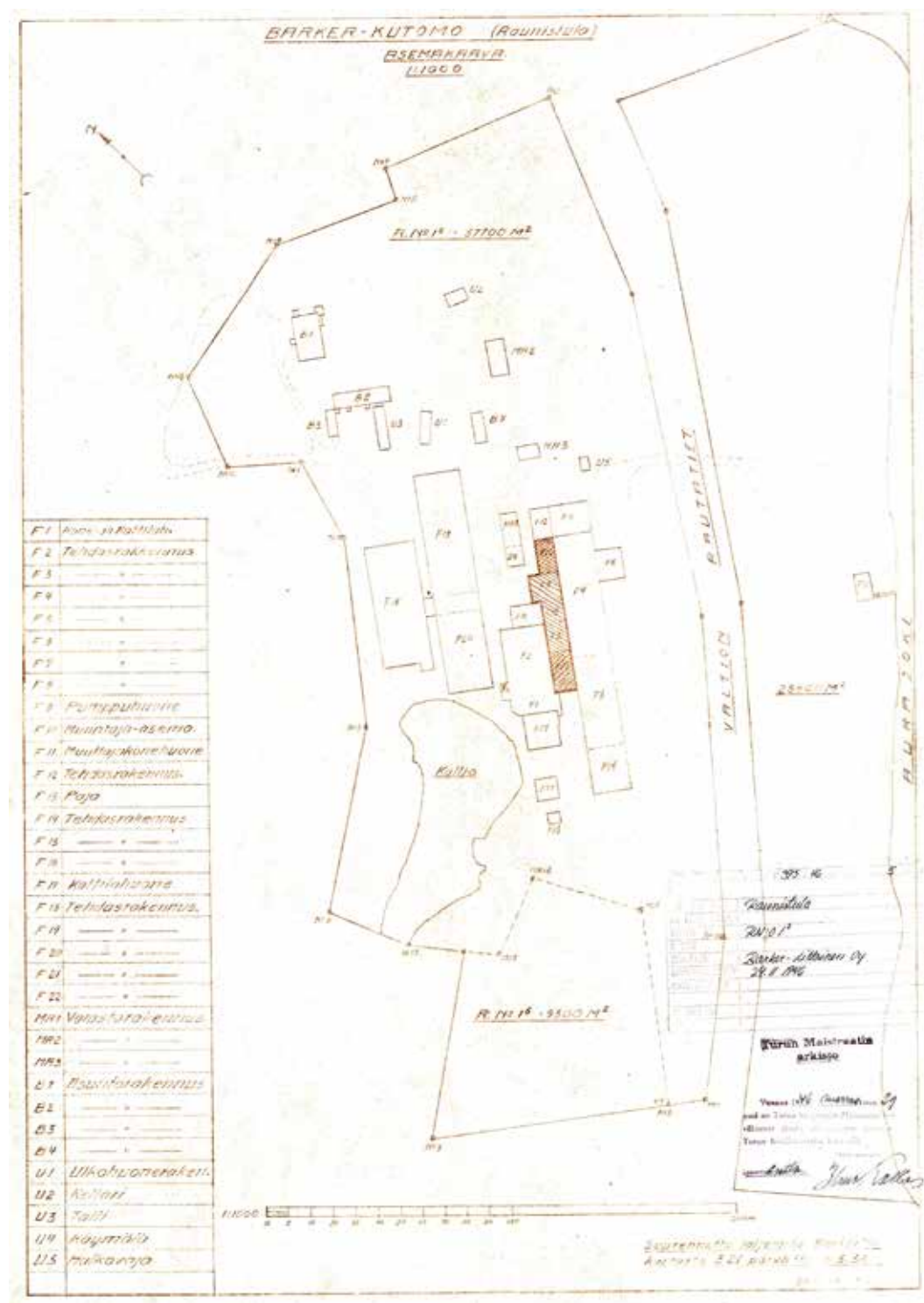
Värjäämö- ja viimeistelylaitoksen työmaa, kuva vasemmalla vuonna 1942 ja oikealla vuonna 1943. Valokuvaaja Paldan. Turun museokeskus/Finna.

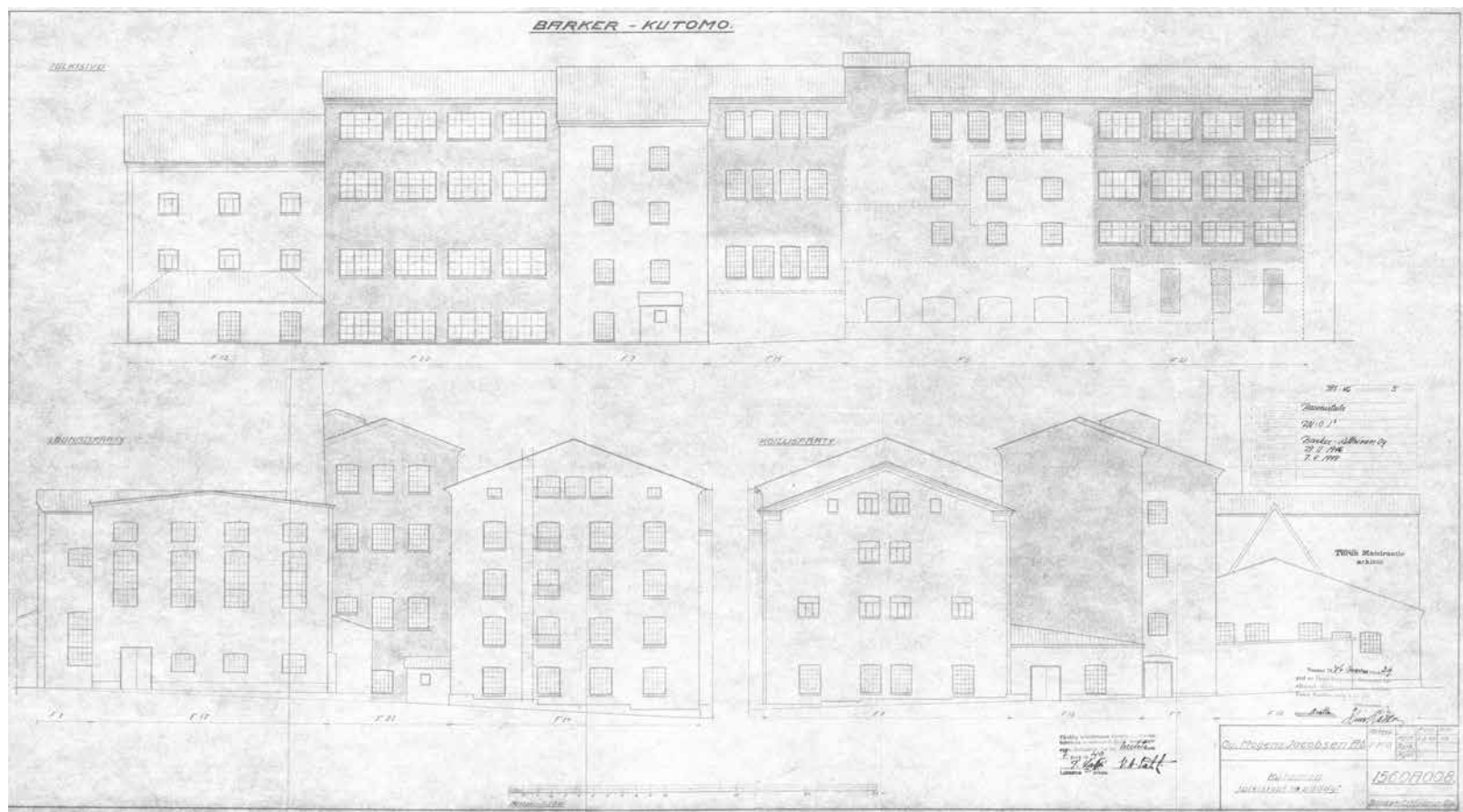
Harjannostajaiset tehtaan ruokalassa vuonna 1943. Turun museokeskus/Finna.

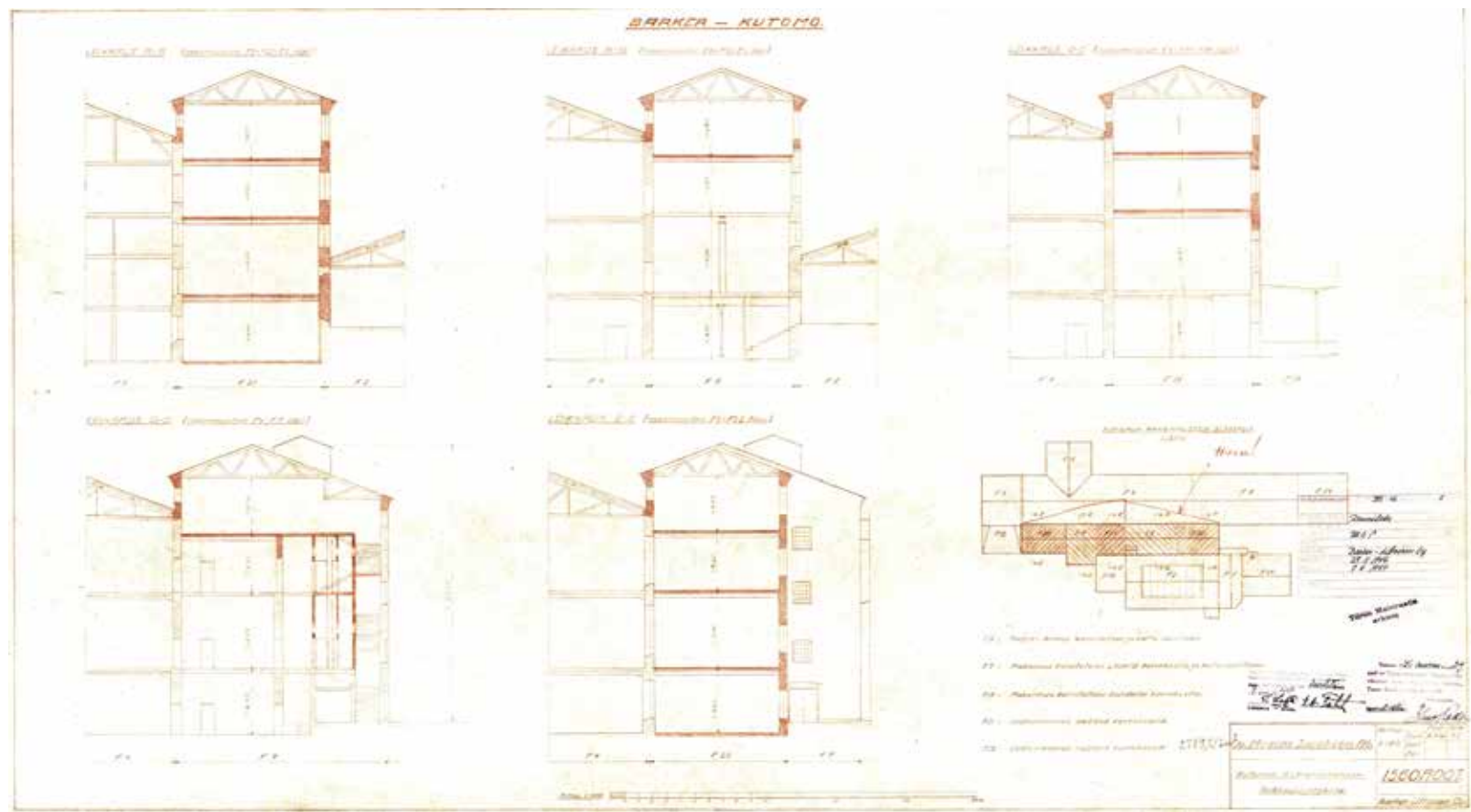
F14 osa korotetaan kahdella kerroksella. Pääpiirustukset, julkisivu kaakkoon, leikkaus ja asemapiirros. Suunnittelija Hugo Purila 1943. RVV

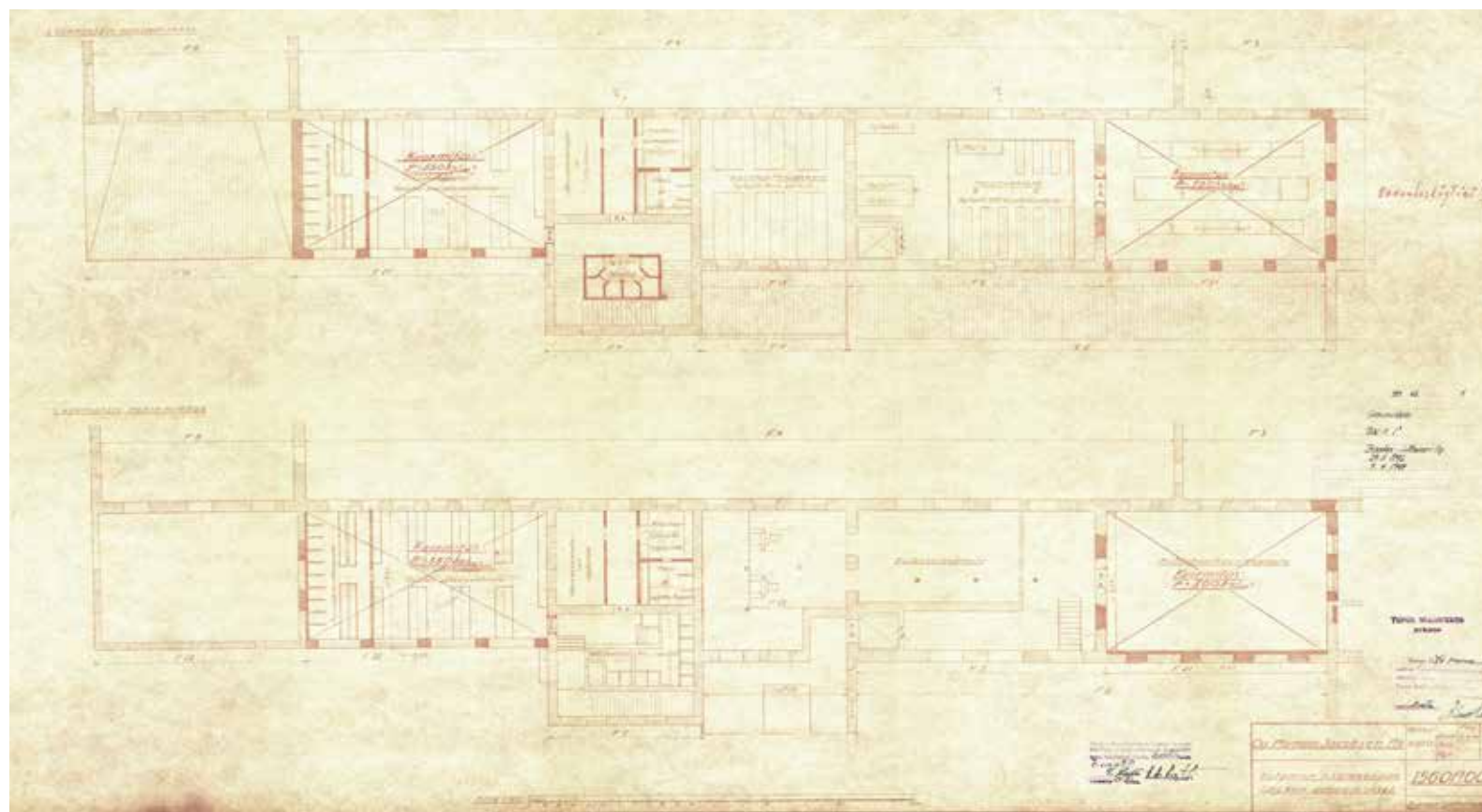
Kartta Alfa alueesta Raunistulassa vuodelta 1936, täydennetty 1954. Tuolloin jo useaan otteeseen laajennetun ja muutetun tehdasrakennuksen ohella oli tehdasalueella erillisiä rakennuksia tehtaan lounaispuolella muuntaja-asema (F10), paja (F13) ja varastorakennus (MA4). Tehtaan koillispuolella vieressä oli erillinen portti- ja varastorakennus. Tehtaan koillispuolella Virumäellä oli viisi asuinrakennusta (B1-B5) ja näihin liittyviä ulkorakennuksia (U1-U5), mm kellari, halkovaja ja talli. Lisäksi oli joen rannalla pumppuhuone (F9). RVV

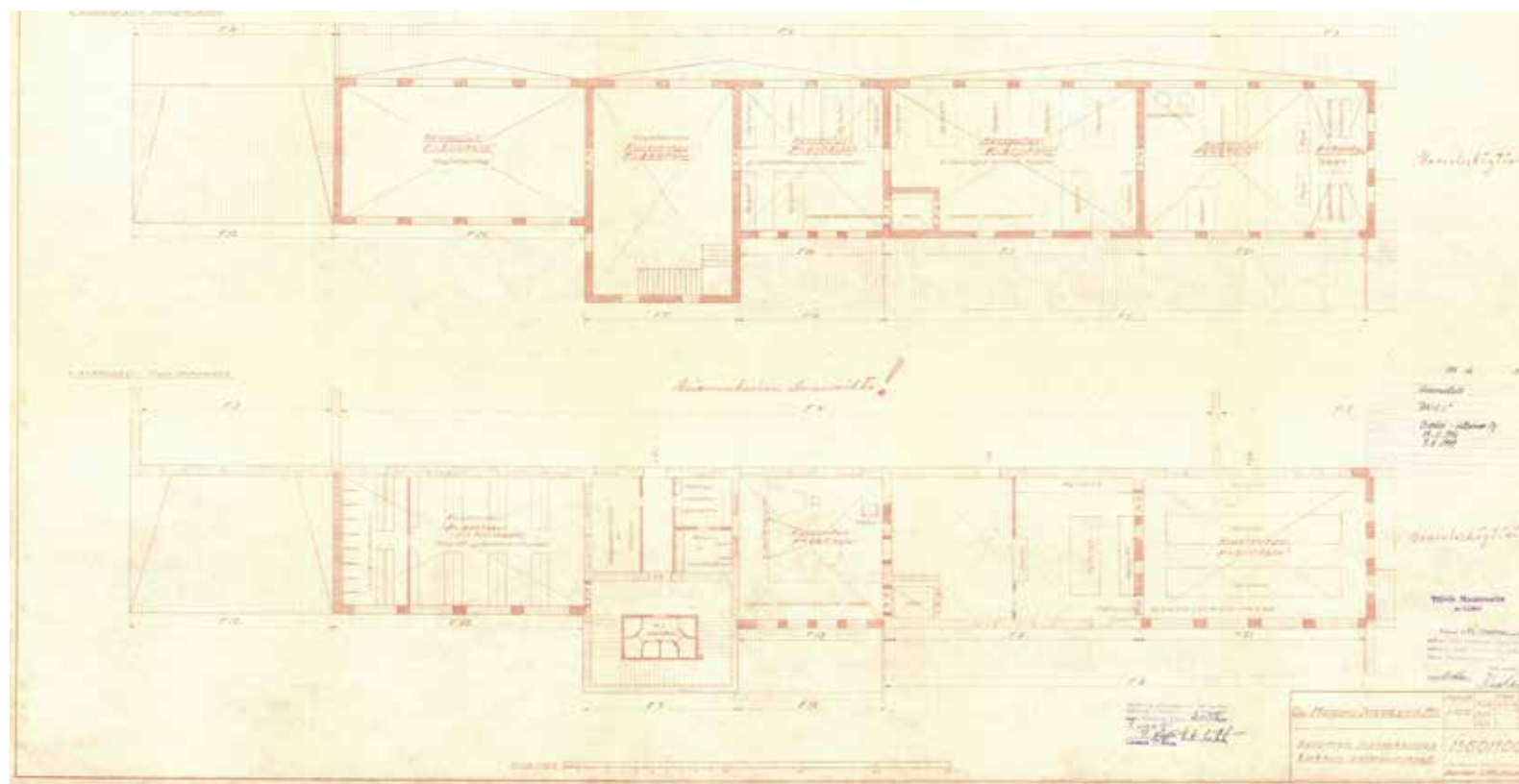
Oy Mogens Jacob-
 sen Ab. Kutomon
 julkisivut ja päädyt
 5.9.1946.RVV

Oy Mogens Jacob-
 sen Ab. Kutomon
 lisärakennuksen
 leikkauspiirroksia.
 8.9.1946. RVV

Ilmakuva tehdasalueesta vuonna 1950. Valokuvaaja Kuvaus Oy. Turun museokeskus/Finna

Vuoden 1946 rakennusluvalla F15-osa korotetaan kahdella kerroksella, kutomon takaosaan rakennetaan F21 ja F22 laajennukset neljänä kerroksena. Suunnittelija Oy Mogens Jacobsen Ab (853-1946-395). Pohjapiirroksat 1-4 krs.RVV.

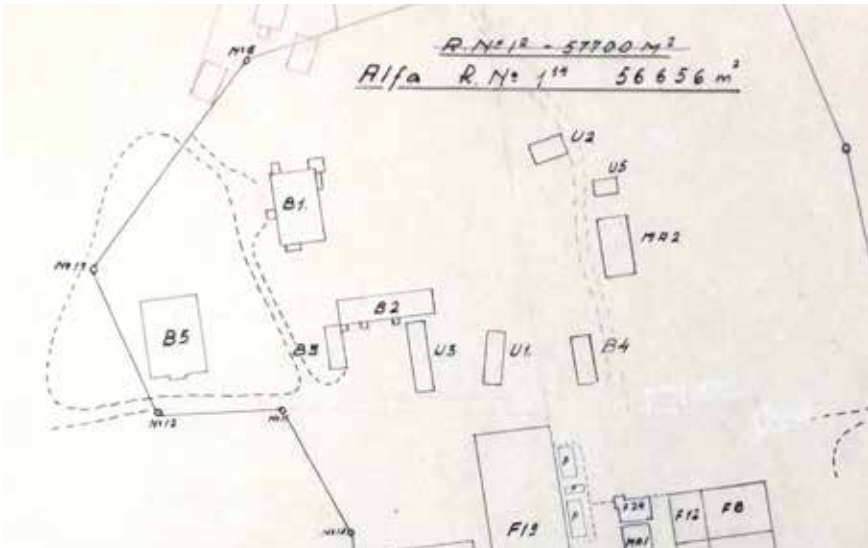
Ilmakuva tehdasalueesta arviolta 1950-luvulta. Kuva Alfa-Barker-museo.

2.7 Tehtaan asunnot 1900-luvun alkupuolella

Tehtaan asuntotoiminta Turussa ja Raunistulassa oli vähäistä ennen toista maailmansotaa. Tehtaan omistuksessa oli vain muutamia asuinrakennuksia ja ne oli tarkoitettu tehtaan johtajille, ammattitaitoisille työntekijöille sekä sellaisille työmiehille, joita saatettiin tarvita työpaikalla myös työajan ulkopuolella. Suurin osa työntekijöistä joutui itse hankkimaan asuntonsa, mikä oli vaikeaa Turussa vallinneen asuntopulan johdosta. Työntekijät pyrkivät löytämään asunnon työpaikan läheisyydestä VII kaupunginosasta tai Raunistulan esikaupunkialueelta kutomon lähettäviltä. Monet asuivat ahtaasti ja vaatimattomasti vuokrahuoneissa. Hellahuone, joka jaettiin usean ihmisen kanssa, oli yksi tavallisimmista asuntomuodoista. Omakotitaloissa ja puutalo-osakkeissa oli useampia huoneita, mutta niihinkin saatettiin ottaa vuokralaisia.¹

Barkerin tehdasalueella oli kutomomestarin asuntona entinen tehtaanjohtajan asuinrakennus. Talon vieressä sijaitsi kaksi asuintaloa kulmittain tosiaan vastaan. Kolmannella sivulla oli ulkorakennus, jossa oli varasto, talli tehtaan hevosille sekä neljä käymälää. Pitkässä asuinrakennuksessa oli kolme asuntoa, toisessa rakennuksessa oli huoneen ja keittiön kokoinen asunto. 1910-luvulla asunnoissa asui

1 Salkoranta 1977 s.60-61

3 hevosmiestä ja laitospies. Tallirakennuksen takana sijainneessa koneenkäyttäjän asuinrakennuksessa asui kutomon konemestari ja lämmittäjä.²

Tehdasrakennuksen päädyn T8-osan ylemmät kerrokset olivat mahdollisesti asuinkäytössä jo 1900-luvun alusta lähtien.

1940-luvulla tehdas rakennutti tehtaan taakse Virusmäentien varteen kaksikerroksisen rapatun asuinrakennuksen, jossa alkujaan oli 6 perheasuntoa. Vuonna 1945 oli tehtaalla Linnan-kadun tehdasalueen yhteydessä 17 asuntoa kuudessa rakennuksessa ja Alfa-alueella 11 asuntoa viidessä rakennuksessa. Näistä viisi sijaitsivat tehdasrakennuksen päädyn kolmannessa ja neljännessä kerroksessa.³

1950-luvun alussa tehdas osallistui työntekijöiden asunnon hankintaan perustamalla v.1952 Barker-Littoisten kotialue Oy:n, joka ryhtyi rakentamaan kerrostaloja Tampereentien varteen.⁴

2 Salkoranta 1977 s.60-61

3 Barker huoneistoluettelo 1945

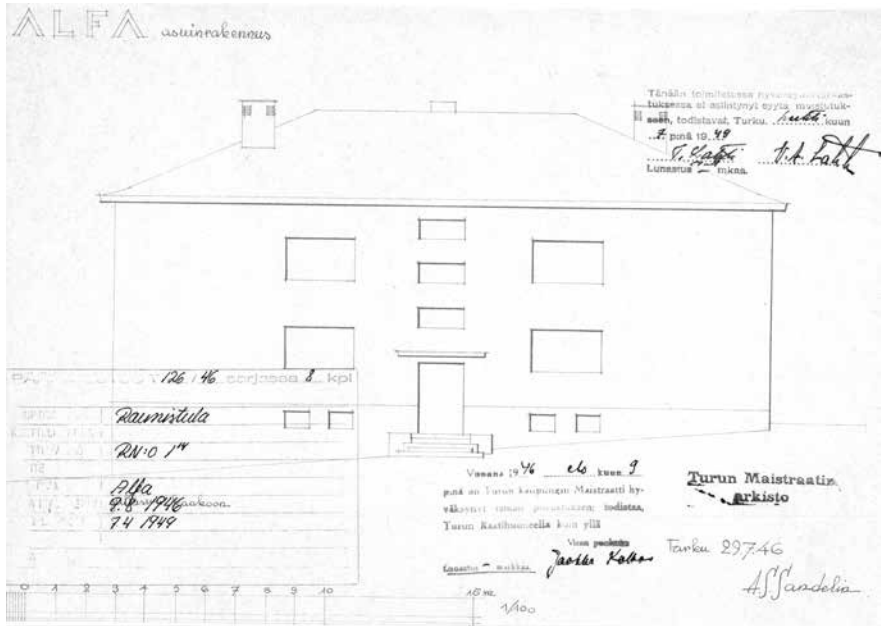
4 Salkoranta 1977 s.60-61

Työntekijöiden asunto-oloja on kuvattu Maija Salkorannan tutkimuksessa; *John Barkerin puuvillatehtaan työntekijöiden työ- ja asunto-olosuhteista 1900-1940*;

Asunto pyrittiin saamaan työpaikan läheltä. Useimmat kutomon työntekijöistä asuivat Raunistulan esikaupunkialueella. Valtaosa työntekijöistä asui vuokralla. Asuntotyypeistä oli huone ilman keittiötä yleisin. Vuokra-asuntoja oli myös usean huoneiston puutalo-osakeyhtiössä. Työntekijöiden omakotiasuntoja oli esikaupunkialueilla, missä rakentaminen oli rakennusjärjestyksestä riippumatonta. Talot rakennettiin yleensä vuokratontille. Rakennuspaikka tontilla valikoitu maanpinnan tasaisuuden mukaan. Rakennuspii-rustukset olivat yleensä vain summittaisia ja ammattimiehiä rakentamiseen käytettiin harvoin. Rakennusmateriaalit hankittiin mahdollisimman edullisesti Puuorilta ja muutamat maalta kaupunkiin muuttaneet saattoivat tuoda vanhan rakennuksen hirret mukanaan.

Kutomon rullaaja Martta Marjanen asui Raunistulassa Murtomaantie 5:ssä pienessä 20 m² mökissä, jonka hänen isänsä oli rakentanut Maskusta tuoduista vanhoista hirsistä vuonna 1879-80. Perheen kaikkien jäsenten asuessa kotona jaettiin huone 8 hengen kesken. Laitospies Eero Monten vuokrasi v 1922 Kastun rinteessä sijainneen torpan, joka kuului Maarian apupapin virkataloon. Torppaan kuului suuri leivinuunilla varustettu tupa ja pieni kamari. Vuonna 1928 hän lunasti torpan itselleen. Niisijä Sefania Sarlund asui Murtomaantie 36:ssa. Hänen äitinsä oli vuokrannut 1890-luvulla rakennetun talon v 1901. Huoneen ja keittiön käsittävästä asunnosta oli kamari toisen perheen käytössä vuoteen 1913 asti. Kutomon puuseppä Aleksander Koivu rakensi talonsa vuonna 1912-13 Talonmäenkadulle Vähä Heikkilän virkatalosta osoitetulle 2000m2 tontille. Taloon tehtiin huoneen ja keittiön asunto ja toiseen päähän kaksi hellahuonetta, jotka vuokrattiin pois.¹

1 Salkoranta 1977 s.60-61

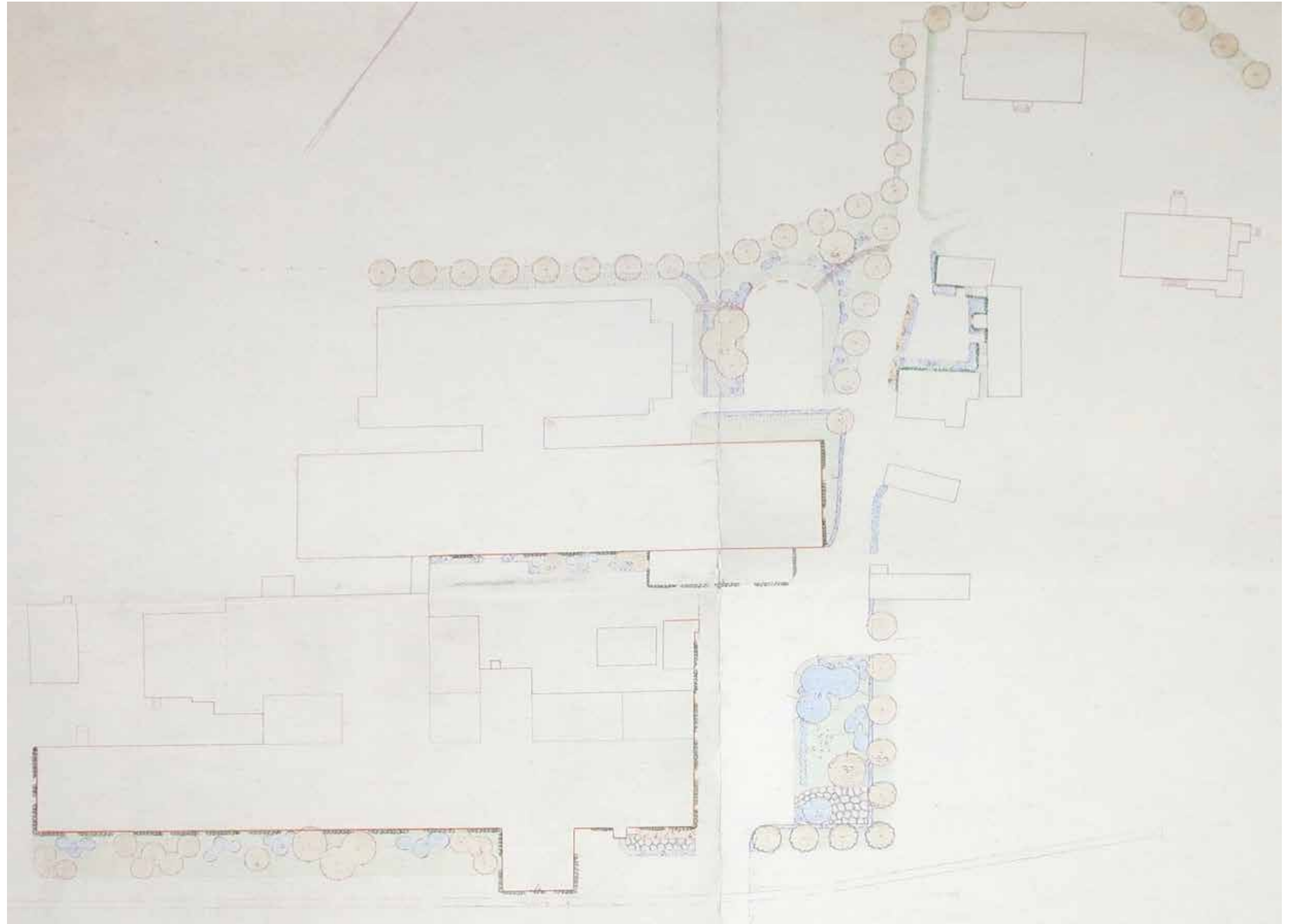

Virusmäentien varteen valmistui vuonna 1940-luvulla kaksikerroksinen rapattu asuinrakennus. Aikakauden henkeen toteutetussa aumakattoises- sa rakennuksessa oli alkujaan 6 asuntoa. Myöhemmin rakennus oli mm Barkerin tehtaan henkilöstöosaston käytössä ja vuodesta 1993 taiteilijoi- den työtiloina. Nykyään rakennus on tyhjiillään. Arkkitehti A.S. Sandelinin laatimat, 29.7.1946 päivätyt muutospii-rustukset, julkisivu lounaaseen ja 2 kerroksen pohjapii-rustus Alfa- rakennuksesta. RVV.

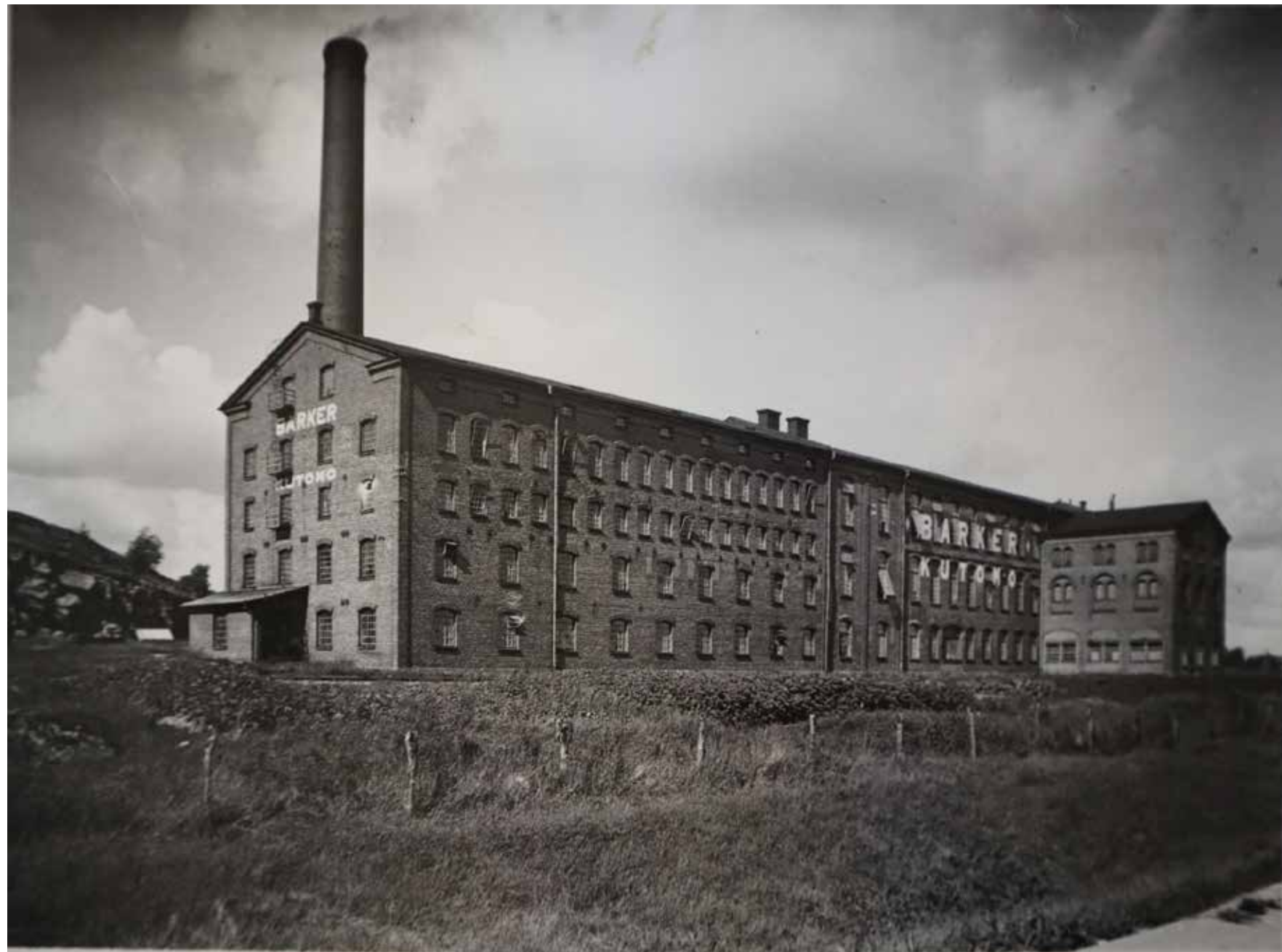
Tehdas-alueen istutukset

Tehdas-alueelle laadittiin vuonna 1942 istutussuunnitelma, joka ilmeisesti toteutui vain osittain.

Suunnitelmassa tehtaan kaakkoissivun edustalle on esitetty puin ja pensain istutettu alue ja rakennuksen koillispäätyyn puistomaisesti jäsennelty puurivistön rajaama pieni oleskelualue. Myös Virusmäentien ja Virustien varteen on esitetty puuistutuksia. Suunnitelmasta ei ilmene kasvilajistoa.

26.7.1942 päivätty Barker-kutomon istutus-suunnitelma tehdasalueesta. Tekijä tuntematon. Kuva Alfa-Barker-museo.

Kuva Alfa-Barker-museo.

Ilmakuva tehdasalueesta vuonna 1950. Taustalla Virusmäentien asutusta ja sen jälkeen avautuva viljelymaisema. Valokuvaaja Kuvaus Oy. Turun museokeskus/Finna

Ilmakuva tehdasalueesta arviolta 1950.luvulta. Kuva Alfa-Barker-museo.

2.8 Kaukomarkkinoiden aika 1955-1978

Muutokset 1955- 1978	
1958	F3-osan 1. kerroksen puurakenteinen katto uusitaan teräsbetonirakenteisena (853-1958-83516)
1964	F14 päätyyn 2.kerroksen ikkunan kohdalle sijoitetaan haalausovet (853-1964-83417)
1965	Pääosa pohjakerroksesta muutetaan korjaamo- ja varastokäyttöön. Joenpuoleiseen julkisivuun avataan 6 uutta ovea ja ikkunoita poistetaan. F14 sijoitetaan autokorjaamo, öljyvarasto ja työnjohtajan huone, F3-osaan rautavarasto, F4-osaan konekorjaamo ja F8-osaan sähkökorjaamo. (853-1965-265)
	F6-osaan rakennetaan kierreporras 1. ja 2. kerroksen välille, koillisjulkisivun keskelle sijainneen ikkunan paikalle avataan uusi ovi. (853-1965-435)
	Kangasvarastona toimivan F3-osan 2. ja 4. kerroksen välille rakennetaan sisäportaat. (853-1965-615)
	Tehtaan koillispuolelle rakennetaan uusi kolmi-kerroksinen kutomorakennus(F25), värjäämön (F18) ja kutomon(F19) välille rakennetaan yhdyskäytävä(F28), suunnittelija arkkitehti Pekka Saarelma. Uuden rakennuksen lounaiskulmalta puretaan kaksi pientä rakennusta. (853-1965-83418)
	Kattilalaitokseen sijoitetaan uusi öljylämmitys-kattila ja savupiippu. (853-1967-331)
1969	F14 ja F31 välille rakennetaan kuljetuskäytävä. (853-1969-571)
1972	F3-osan hissikuilun viereen 1-5 kerrokseen rakennetaan WC:t ja koneellinen poisto vesikatolle. (853-1972-174)
1973	F22 vesikattomuutos, kattoristikon rakennetta ilmeisesti korjataan. (Insinööritoimisto T. Lindstam)

Vuosina 1955-1978 tehdas oli Kaukomarkkinat Oy:n omistuksessa. Sille kuuluivat myös sekä vanha puuvillatehdas Läntisellä Rantakadulla että Littoisten verkatehdas. Puuvillatehtaan rakennukset Aurajoen rannalla myytiin Turun kaupungille, rakennukset on sittemmin purettu ja paikalla on nykyään Barkerin puisto.

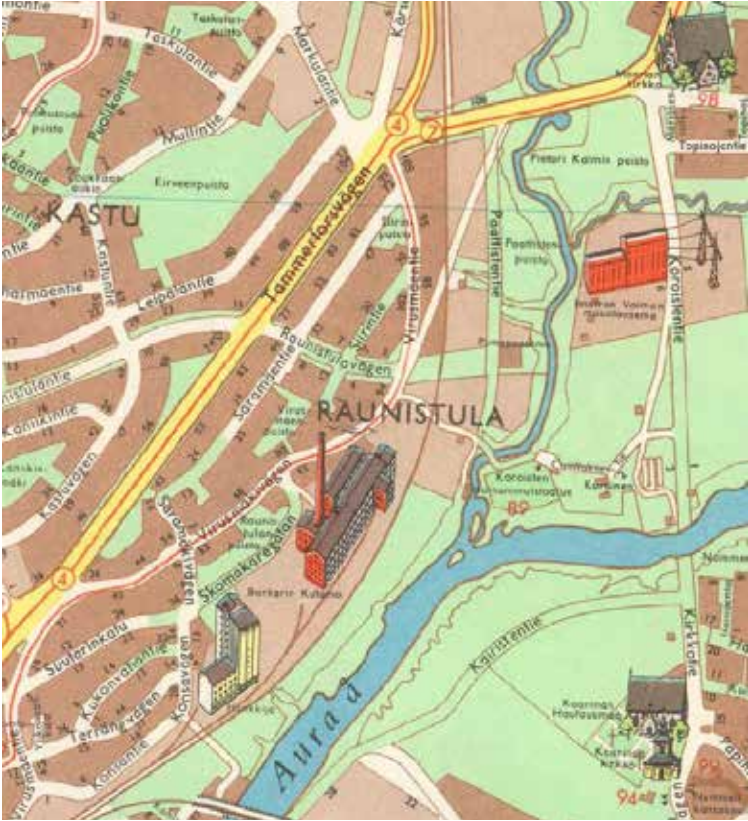
Raunistulaan valmistui vuonna 1965 arkkitehti Pekka Saarelman suunnittelema suurehko kutomorakennus. 1960-luvun lopulla Barker-Littoinen Oy:n nimi muutettiin Kaukomarkkinat Oy Barkeriksi. Vuonna 1968 valmistuivat uudet toimitilat sisustusompelimolle, kangasvaraston laajennus ja kylmä halli. 1970-luvun alussa laajennettiin värjäämöö.

1970-luvun alussa valmistui henkilöstön työsuhte-asunnoiksi rakennettu Kiinteistö Oy Pumpula (180 huoneistoa) Runosmäkeen. Ennen tätä oli järjestetty parakkimajoitusta sekä 90 kahden hengen huonetta käsittävä vastaanottoasuntola, Kiinteistö Oy Rukki. Näinä aikoina tehtaalla työskenteli noin 1200 henkilöä, puuvillakankaita kudottiin 6 milj metriä ja villakankaita yli 2 milj metriä vuodessa.¹

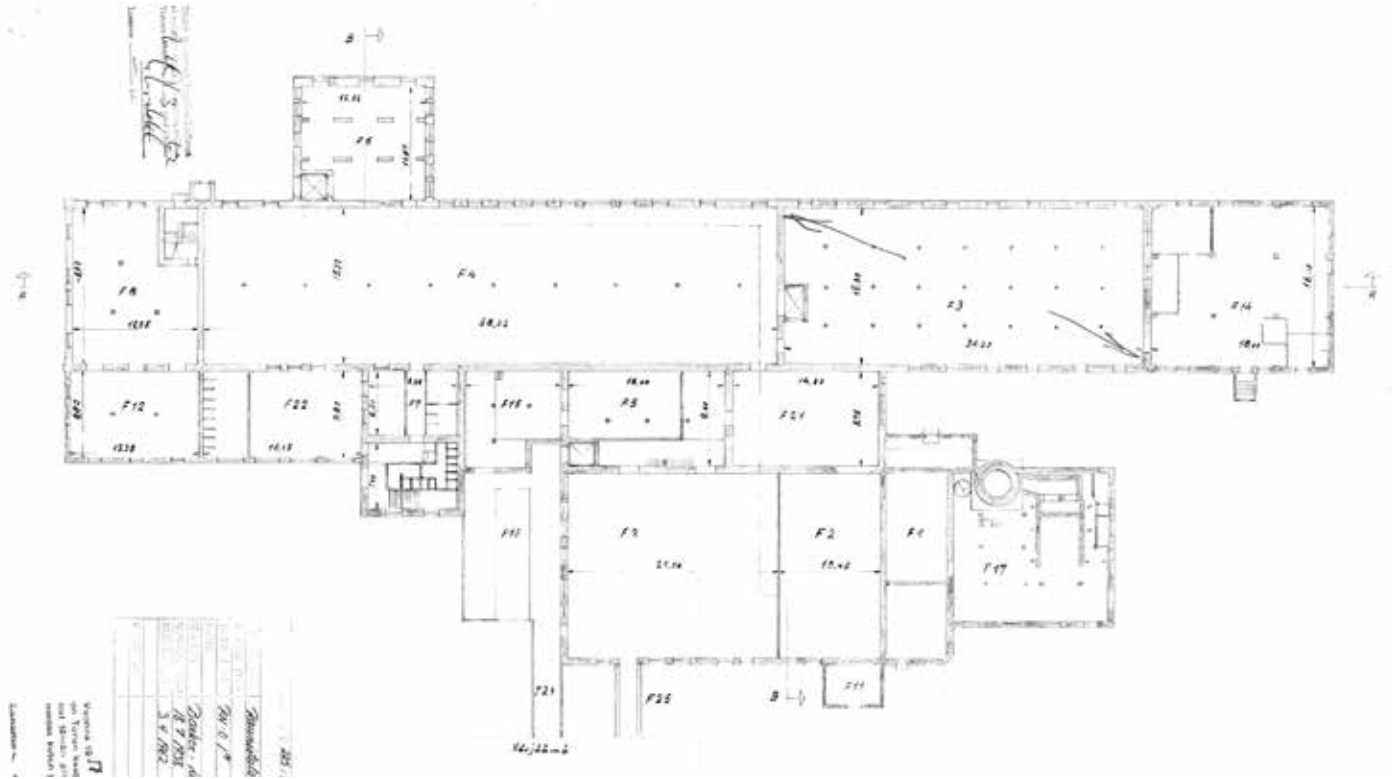
Tehdas ja sen ympäristö Raunistulassa jatkoi laajenemistaan lähes koko sen toiminnan ajan. Tehdas-kompleksi käsitti laajimmillaan yli 40 eri rakennusta ja laajennusosaa.

Laajennuksia ja uusia tehtaan osia rakennettiin läpi koko 1900-luvun, kuitenkin suurimpien rakennuslisäysten osuessa 1930–1970 lukujen ajalle. Näiden laajennusten ja muutosten laajuuteen vaikuttivat omistajanvaihdokset, uudet johtajat sekä työvoiman ja tilausten lisääntyminen.

1 Leinonen 1987, 53-

Turun kaupungin vuoden 1963 matkailu-kartalla on havainnekuvini esitetty alueen merkittävät maamerkit; Maarian ja Kaarinan kirkot, Hankkijan siilostot ja Barkerin tehdas sekä Imatran voiman muuntoasema. Turun karttapalvelu.

F3-osan 1. kerroksen puurakenteinen katto uusitaan ja muutetaan teräsbetonirakenteiseksi. Rakennuslupa hyväksytty 18.7.1958

2.9 Valvillan aika 1978-1993

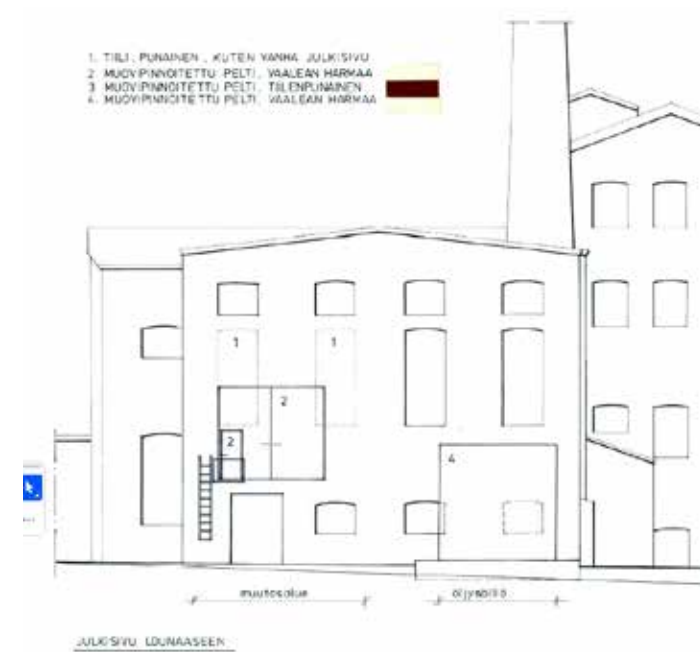
Lopulta Suomen valtion tuli kutomotoimintaan mukaan silloisen omistajan Kaukomarkkinat Oy:n, Hyvilla Oy:n sekä valtiovallan fuusion muodossa, jolloin yhtiön nimeksikin muuttui Valvilla Oy vuonna 1978.

Valvillan synnyn myötä siirrettiin kaikki kehruutoiminta Hyvinkäälle Hyvillan vanhoihin tiloihin ja Turkuun keskitettiin kankaiden valmistus. Kehruutoiminnan loppumisen seurauksena vuokrattiin tyhjilleen jääneet vanhat teollisuustilat eli käytännössä kaikki alkuperäisen soke-ritehtaan tilat muille yrittäjille. Kangastehtaan toiminta-edellytyksiä parannettiin vuonna 1985 rakentamalla värjäämö-viimeistämön yhteyteen 1400 m2 laajennus. Tekstiili- ja vaateteollisuus joutui vaikeuksiin Neuvostoliiton kaupan loputtua 1980-luvun lopulla.

Kangastuotantoa supistettiin ja käsityölankojen valmistuksesta luovuttiin kokonaan. Yhtiöllä oli suuret velat ja kasvava kansainvälinen tuotanto vaikeutti kutomon toimintaa. Valtion osuus yrityksestä kasvoi jatkuvasti ja lopulta vuonna 1993 Valvilla Oy ajautui konkurssiin ja tehdaskiinteistö päättyi valtiolle.

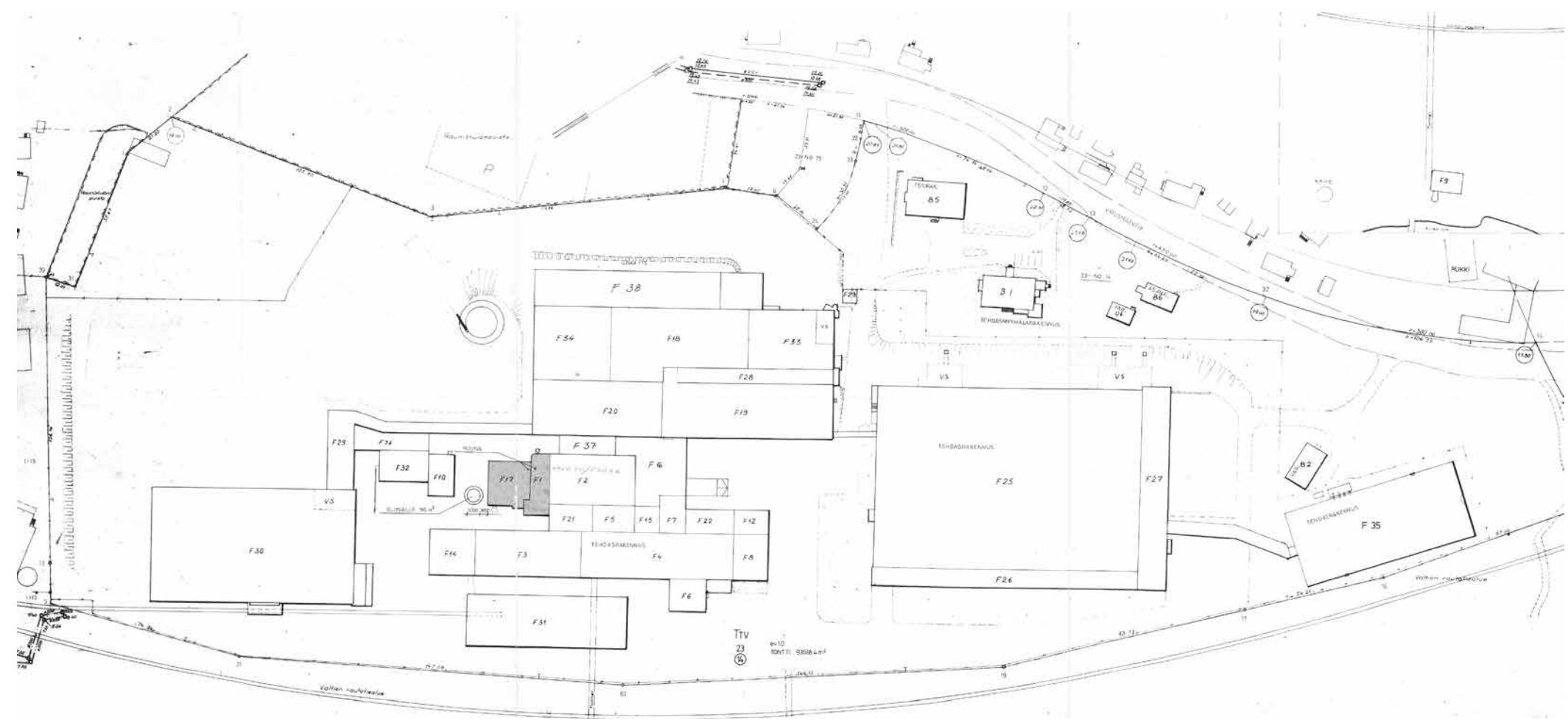
Muutokset 1978- 1993

- 1978 Autotallin F32 viereen rakennetaan kylmä varasto F36 (853-1978-518)
- 1979 Lämpökeskuksen 2.kerrokseen sijoitetaan uusi kattila ja teräspiippu (853-1979-692)
- 1981 F14 ja F3 osan välille 1 kerrokseen avataan leveä oviaukko (853-1981-719)
- 1981 F15, F2 ja F19 ja F20 välille rakennetaan 1-kerroksinen viimeistämö (853-1981-738)
- 1988 F17-osan 2.kerrokseen rakennetaan valvomo lounaisjulkisivuun 2-kerrokseen avataan suuret haalausovet, kaksi korkeaa ikkunaa muurataan umpeen (853-1988-90)
- 1989 Tilamuutos osassa F16 (853-1989-278)

F17-osan 2 kerrokseen rakennettiin vuonna 1988 valvomotila ja lounaisjulkisivun 2- kerrokseen avattiin suuret haalausovet, kaksi korkeaa ikkunaa muurattiin umpeen(853-1988-90)

Vuoden 1988 asemapiirroksessa, rakennuslupa 853-1988-90, näkyy tehdasalue kaikkein laajimmillaan. Tehtaan lounaispuolella oli suuri 2-kerroksinen pakkaamo ja ompelimo(F30), tehtaan takana olivat useaan otteeseen laajennetut värjäämö ja viimeistelylaitos (F18-F20, F33, F34, F38) ja tehtaan edustalla ns. teollisuustalo. Uuden kutomorakennuksen koillispuolella oli suurehko ylipainehalli. RVV

2.10 Tehtaan asuntotuotanto 1970-luvulla

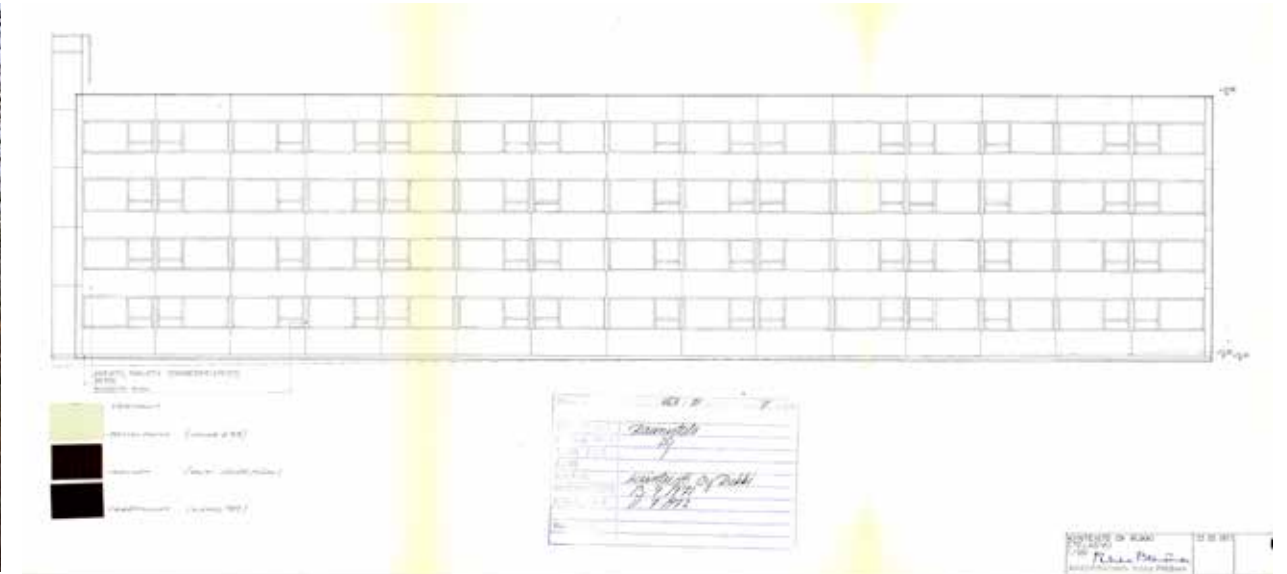
Työvoiman saannin turvaamiseksi tehdas ryhtyi 1970-luvun alussa rakentamaan asuntoja työntekijöilleen. Alkujaan käytössä oli tilapäisasumiseen tarkoitettuja parakkeja (B2 ja B3). Vuonna 1971 valmistui Barker Tekstilit Oy:n työntekijöiden vastaanotto-asuntola, jossa oli majoitustilat 36 hengelle.

Vuonna 1972 valmistui tehtaan läheisyyteen Virusmäentie 92 tontille Kiinteistö Oy Rukin 4-kerroksinen kerrostalo. Rakennuksen suunnitteli tunnettu turkulainen Arkkitehti-toimisto Pekka Pitkänen. Yhtiön osakkaina oli Turun kaupunki, Kaukomarkkinat oy ja sen sisaryhtiö Gerit Oy ja rakentajana oli Urakoitsijat Oy. Rakennuksessa oli alkujaan 90 kahden hengen huonetta, jotka oli ryhmitetty 4 hengen soluiksi. Solut suunniteltiin tarvittaessa myöhemmin muunnettaviksi perheasunnoiksi.

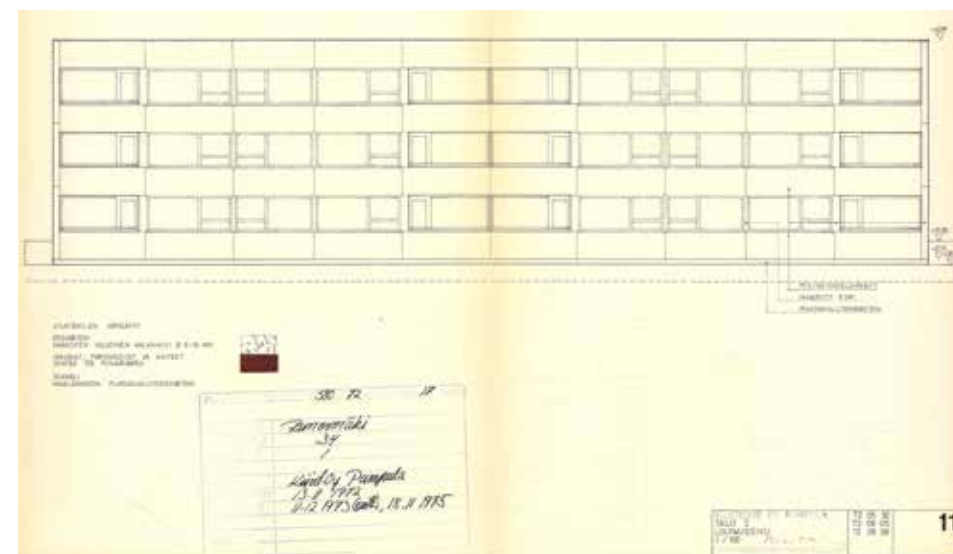
Tehdas rakennutti Runosmäkeen, noin 3 km etäisyydelle tehtaasta Kiinteistö Oy Pumpulan kerrostaloryhmän. Arkkitehti-toimisto Pekka Pitkäsen suunnittelema, kolmessa vaiheessa rakennettu kohde käsitti yhteensä 180 huoneistoa. Ensimmäinen vaihe valmistui vuodenvaihteessa 1973-74, toinen syksyllä 1974 ja kolmas vuonna 1975. Omatoimista rakentamista varten tehdas hankki 1970-luvun alussa Littoisten omakotialueelta n 20 tonttia, jotka myytiin tai vuokrattiin työntekijöille.

Kiinteistö Oy Rukki vuonna 2023.

Kiinteistö Oy Rukki lounaissivu ja 2-4 krs pohjapiirustus. Asunnot jakautuivat 4 asuinhuoneen soluihin, joihin liittyi kahden asunnon jakama yhteinen keittiö. Arkkitehti-toimisto Pekka Pitkänen 22.5.1971. RVV

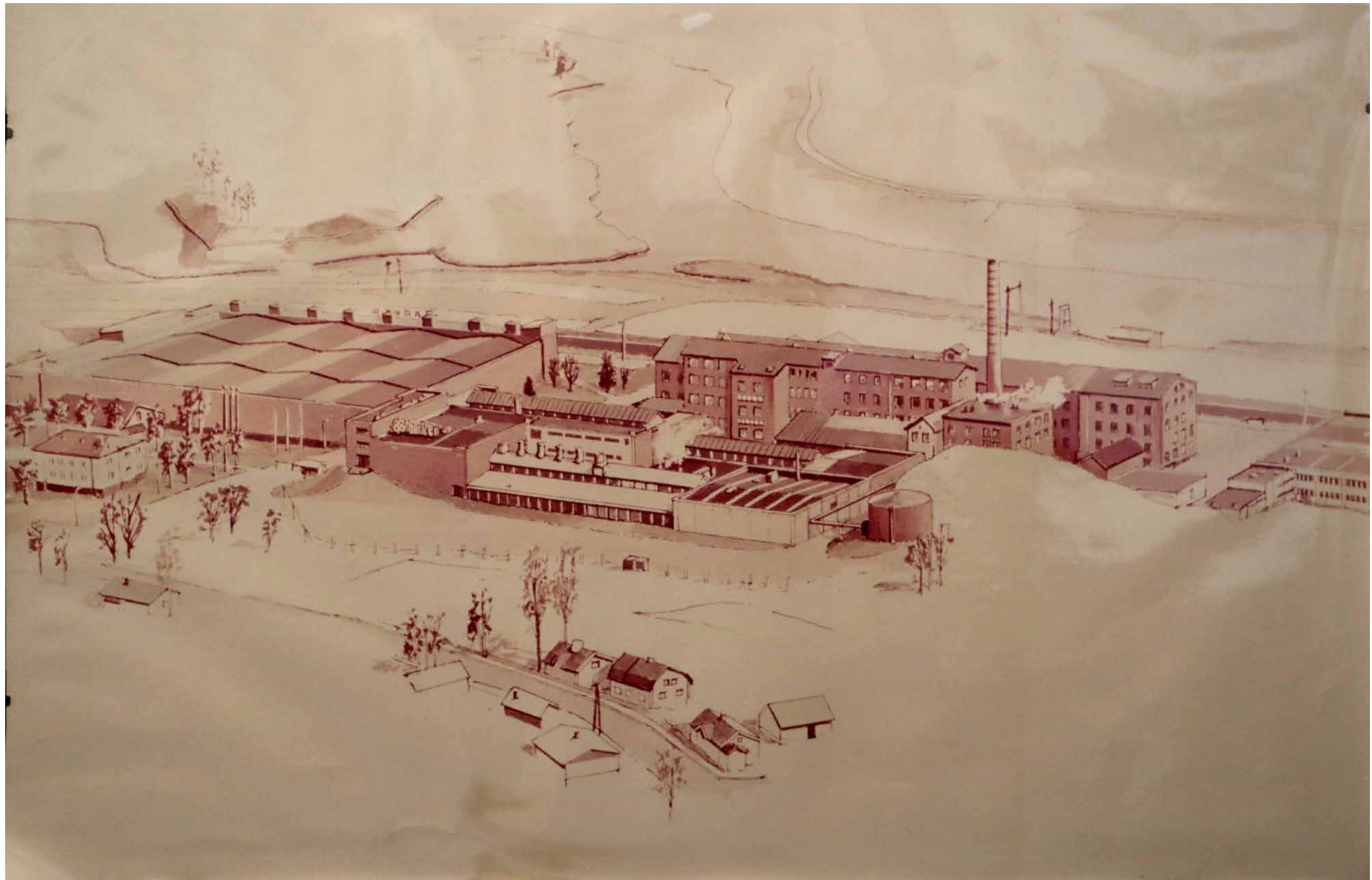
Kiinteistö Oy Pumpula, talo 2 lounaissivu. Julkisivusävyinä on valkoinen pesu-betoni, ikkunapuitteet, parvekeovet ja kaiteet ovat punaruskeaksi maalattuja. Arkkitehti-toimisto Pekka Pitkänen 30.5.1972. RVV

Pumpulan kaksi ensimmäistä rakennusvaihetta Runosmäessä ovat valmiina ja kolmas vaihe käynnistymässä. Barkerin tiedotuslehti 4/1974

Näkymä Alfankadulta 1970-luvulla. Oikealla 1946 rakennettu asuinrakennus. Kuva Barkerin tiedotuslehti 1/1975

Piirustus tehdasalueesta arviolta n.1970-luvulla. Kuva Alfa-Barker-museo.

Tehdasalue Valvillan aikana 1970. Kuva Alfa-Barker-museo.

Muutokset 1993-2022

2010	F4-osan suuria kattoristikoida vahvistetaan
2011	F3 ja F14 4. kerroksessa tilamuutoksia varastoista työhuoneiksi
2016	F10, F37 ja F16 puretaan, myös F1 myönnetään purkulupa, ei pureta (853-2016-1525)
2017	F18- F20, F33, F34, F38 puretaan
2020	Vanha savupiippu puretaan (853-2020-297)
2021	Alfa-Bakerin kutomorakennus siirtyy Luja-talon omistukseen.
2022	Kevyet väliseinät puretaan koko rakennuksessa, pintarakenteita puretaan (853-2022-285)

2.11 Turun rakennuspiirin aika 1993-1995

Vapaana olevien tehdastilojen markkinointia jatkettiin Alfa teollisuustalon nimellä. Alkutilanteessa vuokralaisia oli noin 60 kpl. Laman myötä tilojen vuokraaminen vaikeutui ja vuokralaisten vaihtuvuus oli suurta. Uusia suuria vuokralaisia olivat kutomorakennukseen sijoittuneet Turun Salinbandy Oy ja mikroautorataa pitänyt Villa Racing Oy. Kutomotoimintaa jatkamaan saatiin Barker Kutomo Oy. Vuonna 1995 vuokralaisia oli noin 90 ja vuokratun pinta-alan määrä nousi lähes 30 000 m².

2.12 Valtion kiinteistölaitoksen ja Kapiteeli Oy:n aika 1995-2004

Valtion kiinteistön hallinnon uudistuksen seurauksena perustettiin Valtion kiinteistölaitos, johon jäivät kiinteistöjen hallinta ja isännöinti. Vuokraustoimintaa jatkettiin ja talouden elpymisen seurauksena kiinteistöön saatiin uusia vuokralaisia. Vuonna 1998 oli vuokralaisia noin 170 kpl ja vuokrapinta-ala 40 000m².

Osassa tehdasta jatkettiin kutomon perinnettä pienemässä mittakaavassa Barker Kutomo Oy nimellä, mutta tämäkin vuonna 1993 perustettu yritys ajautui lopulta konkurssiin vuonna 2002.

Valtio siirsi vuoden 1998 lopulla Alfa teollisuustalon perustamaansa kiinteistösijoitusyhtiö Kapiteeliin. Alfa kiinteistö yhtiöitettiin vuonna 2001 Kiinteistö Oy Business Park Alfaksi.

Kiinteistössä toimi tuolloin noin 140 vuokralaista ja vuokrattuna oli noin 40 000 m²

Tilojen käyttö jakautui seuraavasti;

Tuotantotilat n 20 000 m²

Liikuntatilat n 10 000

Varastotilat n 5 000

Toimistotilat n 3 000

Myymälätilat n 2 000

2.13 Tehtaan vuokralaisia 1995-2022

Kutomotoiminnan jälkeen tehdasalueella alkoi uusi aikakausi, kun lukuisat eri alojen pienyrittäjät, myymälät, sekä käsityö-, kulttuuri- ja liikunta-alan toimijat asettuivat vuokralaisina tehdasrakennuksiin. Useille näistä toimijoista Barkerin tehtaasta tuli myös osa toiminnan ulospäin näkyvää identiteettiä. Uuden toiminnan myötä Barkerin tehdas ja tehdastilat tulivat laajemmin tutuiksi turkulaisten keskuudessa. Tehtaassa toimintansa alottanut ja siinä 25 vuotta toiminut Barker- teatteri kantaa edelleen Barkerin nimeä.

Barkerin tehtaan suurempia vuokralaisia vuosina 2011-2021 olivat mm;

- Barker-teatteri yhdistys ry
- Kamarikuoro Key Ensemble ry
- Tanssistudio Tuire Saira
- Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö
- Pelastusarmeijan kirpputori
- Ressu Redford Production Oy
- Turun Kaupunki, Tilapalvelukeskus
- High Intensity Oy
- Verhoomo Tero Isomäki
- Turun Sunnuntaimaalarit ry
- Kakluuniverstas Paananen
- Heimo- Koru Oy
- Hermandia Oy
- Kulta Rahaksi Oy
- BEdesign Oy
- Asianajotoimisto Krogerys Oy

Tehtaan pitkäaikainen ja merkittävä vuokralainen oli tehdasrakennuksessa toimintansa vuonna 1997 aloittanut Barker-teatteri. Teatteri on kaupungin ensimmäinen vapaan kentän näyttämö, jossa harjoittelee, esiintyy ja koulutuu useita tanssitaiteen ammattilaisia.

Alkujaan pääosin tanssinkentällä toimineen Barker-teatterin toiminta laajentui myös muille esittävän taiteen aloille ja mm. vuosina 2009-2015 teatteri tarjosi vakituisen harjoitus- ja esitystilan myös sirkustaitelijoille. Koko toimintansa aikana se mahdollisti myös runouden, nukketeatterin ja kuvataiteen tapahtumat.

Barkerin tehtaassa teatterilla oli käytössään parhaimmillaan n.700 m2 esiintymis- ja harjoitustilaa. Sisäänkäynti teatteriin oli rakennuksen luoteispuolelta F7-osan porrashuoneen kautta. Vuonna 2022 teatteri siirtyi Linnankatu 31 osoitteessa sijaitsevaan entiseen kivipainon taloon.

Barker-teatterilla olin käytössä mm F22 osan 2 ja 4. kerroksen salitilat. Kuva vuodelta 2009. Valokuvaaja Reino Koivula/ www.barkertheatre.fi.

Avajaiset vuonna 1997. Valokuvaaja Reino Koivula/ www.barkertheatre.fi.

4. kerroksen sali vuonna 2014. Valokuvaaja Reino Koivula/ www.barkertheatre.fi.

4. kerroksen studio- ja harjoitussalin lattiaa puretaan vuonna 2022. Valokuvaaja Reino Koivula/ www.barkertheatre.fi.

Hypatia- performanssi F19 osan katolla vuonna 2013. Valokuvaaja Reino Koivula/ www.barkertheatre.fi.

Vuoden 2012 residenssitaiteilija Laura Koistinen F22 osan harjoitussalissa. Valokuvaaja Saku Koistinen/ www.barkertheatre.fi.

Huutajaiset performanssi F3 ja F17 välisellä pihalla vuonna 2014. Valokuvaaja Salla Keskinen/ www.barkertheatre.fi.

2.14 Alfa Center Liikunta-, atelje´ - ja kiinteistö Barker 2004 - 2021

Kutomotoiminnan loputtua on tehtaan tiloja vuokrattu monenlaisille toimijoille sekä yrittäjille. Vanhaan tehtaaseen keskittyi viime vuosina paljon liikuntatiloja, taiteilijoiden tiloja, orkestereiden harjoitustiloja sekä teatteri ja erilaisia liiketiloja.¹

Alfa Center jakautui vuonna 2012 3 yhtiöön; liikunta-, atelje´ - ja kiinteistö Barkeriin.

Vuonna 2012 muutettiin osa tehdasrakennuksen tiloista taiteilijoiden työhuonekäyttöön. Rakennukseen asettui lukuisten eri alojen taiteilijoita ja käsityöläisiä mm. kuvataiteilijoita, muotoilijoita, keraamikkoja ja valokuvaajia. Suomen Taiteilijaseuran Ateljeesäätiö hallinnoi Barkerilla pariakymmentä työhuonetta, joita se vuokrasi edelleen kuvataiteilijoille.

2.15 Lujatalo Oy 11/2021-

Alfa-Barkerin kutomorakennus siirtyi Lujatalon Oy:n omistukseen marraskuussa 2021. Vanha tehdasrakennus tyhjennettiin ja suunnittelu- ja selvitytyöt rakennuksen muuttamiseksi asuinkäyttöön käynnistettiin.

Rakentamista valmistelemina toimenpiteinä purettiin vuonna 2022-2023 lähes kaikki kevyet väliseinät, suuri osa alapohjasta, sekä laajalti lattioiden ja seinien pintarakenteita.

Tehtaan neljännen kerroksen F21-F5 osissa toimi pelastusarmeijan kirpputori. Kuva TMK/ Sanna Kupila 2006.

F4 osan 3 krs sali vuonna 2019. Kuva TMK/ Sanna Kupila.

F14 osan 5 krs ullakkotila vuonna 2019. Kuva TMK/ Sanna Kupila.

F6 osan tilat oli kunnostettu Kamarikuoro Key Ensemble ry:n käyttöön. Kuva vuodelta 2019, TMK/ Sanna Kupila.

¹ Kaarto 2019, 16.

2.16 Purettuja tehdastiloja

Alueelle vuonna 2009 vahvistettu uusi asemakaava mahdollisti alueen kehittämisen uusiin käyttötarkoituksiin. Tehtaan vanhimmat osat suojeltiin ja alue osoitettiin asuin-, liike-, toimisto- ja toimitilarakennusten korttelialueeksi, jolle sai sijoittaa myös päiväkotia-, liikunta- ja kulttuuri-tiloja. Kaava mahdollisti myös merkittävän osan kerrosalasta käytettäväksi asumiseen. Tämän seurauksena purettiin alueelta tehtaan kaikki suojelun ulkopuolelle jätetyt myöhemmät laajennukset.

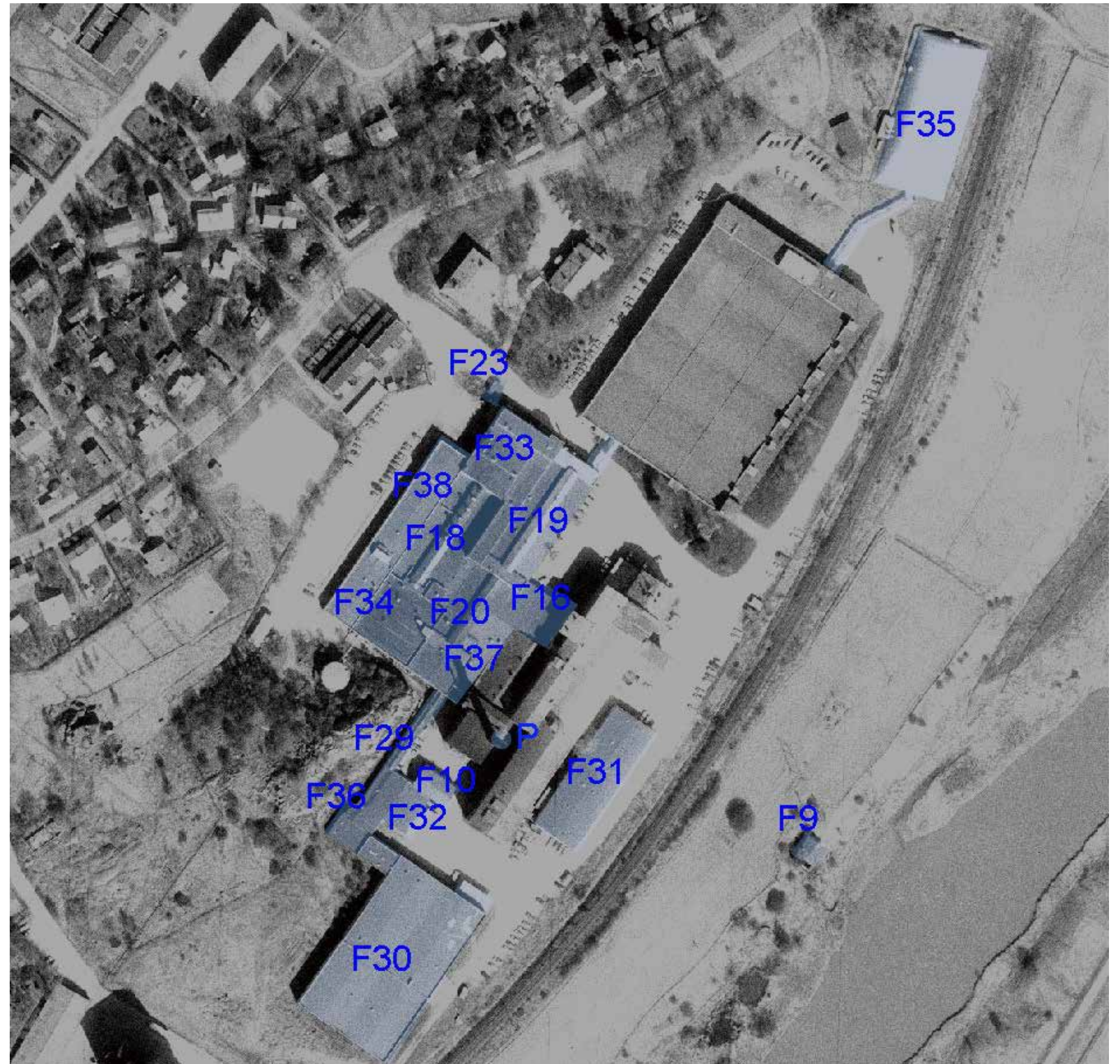
Vanha muuntaja-asema F10 sekä laajennusosat F17 ja F37 purettiin vuonna 2016. Seuraavana vuonna purettiin laajennusosat F18- F20, F33, F34, F38. Myös laajennusosat F30-31 purettiin. Alueen maamerkinä toimineelle vanhalle savupiipulle myönnettiin kaavallisesta suojelusta huolimatta purkulupa ja piippu purettiin vuonna 2020.

Purettuja tehdastiloja

F9	Pumppuhuone
F10	Muuntoasema
F16	Lastaustila
F18	Vanha värjäämö
F19	Pesula, parsimo, suunnittelu
F20	Viimeistämö
F23	Porttirakennus
F29	Yhdyskäytävä
F30	Värjäämö, pakkaamo, ompelimo
F31	Teollisuustalo
F32	Autotalli
F33	Värjäämö, laboratorio, laadunvalvonta
F34	Viimeistämö
F35	Ylipainehalli
F36	Kylmävarasto
F38	Viimeistämö
P	Savupiippu

Tehtaan takana olleet laajennusosat purettiin vuonna 2017. Kuva TMK/Sanna Kupila.

Alueelta puretut tehdasrakennukset on merkitty sinisellä. Ilmakuva vuodelta 1986. Turun karttapalvelu.

Vasemmalla tehtaan edustalla sijainnut F31 varastotila.
Kuva TMK/ Sanna Kupila 2006.

F19 osa vuonna 2019, taustalla vanha kutomorakennus.
Kuva TMK/ Sanna Kupila.

F19 osavuonna 2019, vasemmalla matala yhdysosa F16. Kuva TMK/ Sanna Kupila.

Tehtaan vanhimpiin rakennuksiin lukeutuva punatiilinen
F10 muuntaja-asema vuonna 2006. Kuva TMK/ Sanna
Kupila.

Muuntaja-aseman nurkka. Kuva TMK/ Sanna Kupila 2006.

F32 ja F10 vuonna 2006. TMK/ Maarit Talamo-Kemiläinen.

Alfa-Centerin portti vuonna 2019. Kuva TMK/ Sanna Kupila.

2.17 Tehtaan lähiympäristö ja Raunistula 1940-luvulta tähän päivään

Ortokuva 1939. TKP

1930-luvun lopulla kutomo oli vielä avoimien peltoalueiden ympäröimänä. Virusmäentien varressa mäen luoteisrinteellä oli tiivistä pienipiirteistä kylä-asutusta. Tien kaakkoispuolella tien varressa oli vain yksittäisiä pientaloja. Kutomon lounaispuolelle radan varteen vuonna 1921 valmistuneet Hankkijan varastorakennukset olivat tuoneet uutta teollista toimintaa Raunistulaan. Raunistulan ja Virusmäen vuonna 1937 valmistunut ensimmäinen asemakaava ei vielä ole tuonut muutoksia alueelle.

Ortokuva 1958. TKP

1950-luvulle tultaessa oli kutomo saanut useita luoteispuolelle rinteeseen sijoittuvia laajennuksia. Laajennukset ja Virusmäentien varteen rakennettu tehtaan asuinrakennus lähensivät tehdasaluetta tiiviimmin Virusmäen asutukseen. Virusmäen ja Raunistulan asutus on alkanut laajeta luoteeseen pelto-alueen suuntaan ja peltoalueen halki on rakennettu Raunistulan puistotie. Hankkijan toiminta alueella on laajentunut ja varastorakennusten yhteyteen on vuonna 1954 valmistunut korkeat viljasiilostot.

Ortokuva 1973. TKP

Barkerin tehdasalue on merkittävästi laajentunut. Uusia tehdashalleja on rakennettu vanhan tehtaan ympärille, näistä suurimpana tehtaan koillispuolelle vuonna 1965 valmistunut uusi kutomorakennus. Virusmäen asutus on jatkanut laajenemistaan luoteeseen. Joen vastakkaiselle puolelle Kaarinan kirkon viereiselle peltoalueelle on valmistunut Turun läntinen ylioppilaskylä.

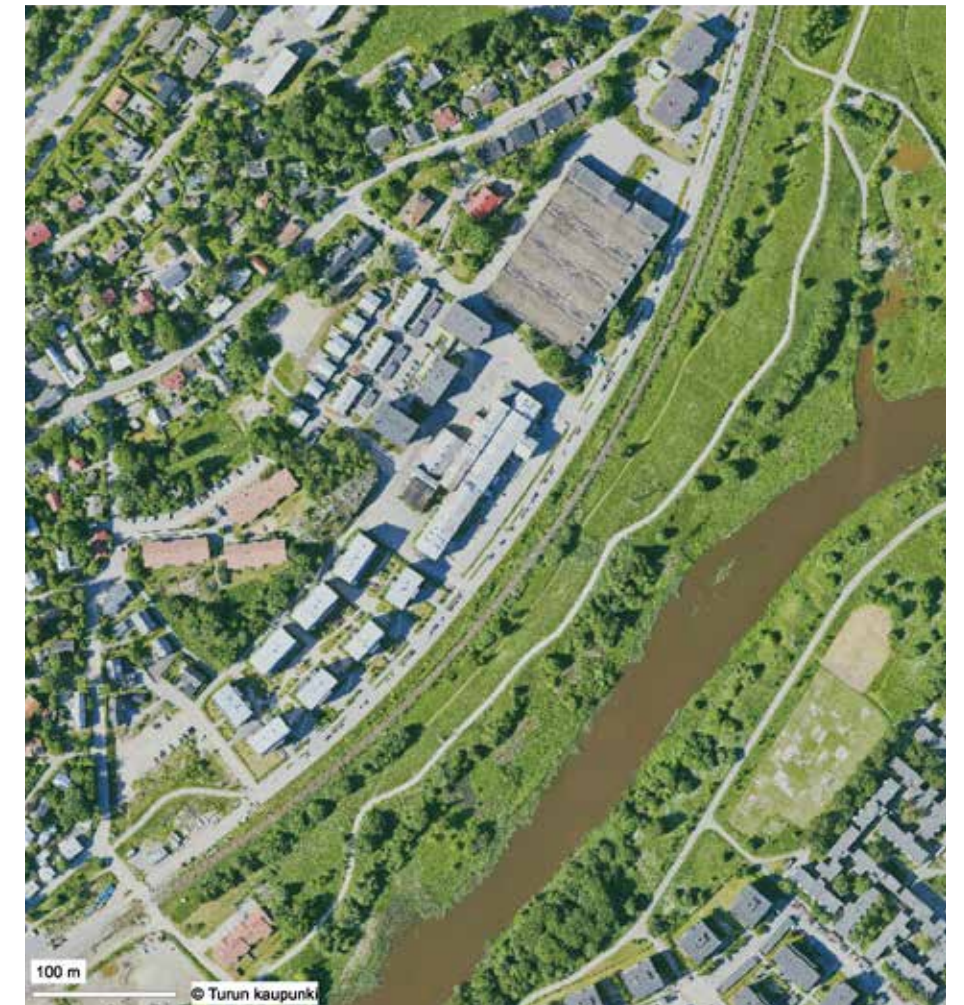
Ortokuva 1986. TKP

Barkerin tehdasalue on jatkanut laajenemistaan. Virusmäentien ja nykyisen Alfankadun risteykseen on valmistunut rivitalo.

Ortokuva 2005. TKP

Kutomon toiminta alueella on lakannut ja tehdastiloja on vuokrattu uusille toimijoille. Tehtaan lounaispuolelle on vuonna 1999 valmistunut kolme pienkerrostaloa. Osa Hankkijan alueen varastorakennuksista on purettu.

Ortokuva 2022. TKP

Tehdastoiminta alueelle on lakannut. Vuonna 2009 vahvistettu asemakaavamuutos on mahdollistanut uutta kerrostalovaltaista rakentamista vanhalla kutomotontilla ja sen ympäristössä. Kutomon myöhemmät laajennukset sekä Hankkijan siilostot on purettu uuden rakentamisen alta. Joen länsirannalle on rakennettu uusi kevyen liikenteen raitti.

3. NYKYTILANNE

Alfa-Barkerin tehdasrakennus tänään

Alfa-Barkerin kutomorakennus on ulkoiselta ilmeeltään varsin hyvin säilynyt 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun teollista punatiiliarkkitehtuuria edustava suurikokoinen rakennus. Rakennuksen asemakaavalla suojellut ja säilyneet vanhimmat osat nousevat myöhempien laajennusten purkamisen jälkeen jopa aiempaa selkeämmin esiin. Varhaiset 1900-luvun alun laajennukset ja muutokset on pääsääntöisesti sovitettu alkuperäiseen arkkitehtuuriin toistaen samoja yksityiskohtia, joita ovat mm punatiilimuuraus, holvikaari-ikkunat, porrastuva muurattu räystäs sekä päätyjen räystäskorostukset. Tehdastilojen toiminnallinen vaihtelu ja useat laajennusvaiheet ovat luettavissa ikkunarytmiuksen ja -koon sekä kerroskorkeuksien vaihteluina.

Alkuperäinen holvikaari-ikkunatyyppejä on pääosassa rakennusta säilynyt. Paikoin on ikkunoita ummistettu osin tai kokonaan, ja mm. F4-osan saleissa on korkeiden ikkunoiden yläosat ummistettu ja korvattu säleköillä. Näistä ikkunoista vain yksi on säilynyt kokonaisuutena. Luoteisjulkisivun laajennuksissa on poikkeuksellisesti käytetty myös suorakulmaista ikkunatyyppejä. Alkuperäisiä ulko-ovia rakennuksessa ei ole säilynyt.

Merkittävimmät julkisivut ovat kauas maisemassa näkyvä koillisjulkisivu sekä siihen liittyvän pitkän rakennusmassan päätyjulkisivut. Koilliseen Aurajoen maisemaan avautuva pitkä julkisivu rytmitykseltään ja kooltaan vaihtelevine holvattuine ikkunarivistöineen on kaupunkikuvassa vaikuttava. Julkisivua jakavan poikisiiven erityiset arkkitehtoniset yksityiskohdat, johon liittyi mm avoin pylvästila holvikaariaukkoineen, ovat myöhemmin paljolti muuttuneet mutta edelleen luettavissa julkisivussa. Koillispääty on laajuudeltaan, jäsennykseltään ja ilmeeltään hyvin säilynyt. Siihen liittyvä F12-osan laajennus on sovitettu osaksi julkisivua jatkamalla siinä päädyn holvikaari-ikkunarivistöä. Lounaispäädyn kahdessa vaiheessa rakennettu F14 osan laajennus on sovitettu kokonaisuuteen toistamalla alkuperäisiä arkkitehtonisia yksityiskohtia, kuitenkin poikkeavalla kerros- ja ikkunajaolla. Päätyyn lisätty teräsverkkoseinällä suojattu ulkoporras katoksineen korostuu näkyvästi ja poikkeavana muutoksena.

Luoteisjulkisivulla näkyvät lukuisat muutokset ja purettujen laajennusten jättämät jäljet kaikkein vahvimmin. 1- kerroksisen vuonna 1898 rakennetun F2-osan kaikki ikkunat on muurattu umpeen ja katolle 1900-luvun alussa lisätty korkea kattoikkuna on purettu. Pannuhuone F17 poikkeuksellisen korkeine kaari-ikkunoineen on kaupunkikuvassa näyttävä, joskin osa ikkunoista on muurattu umpeen ja kaikki säilyneet ikkunat on peitetty levyin. Sen kyljessä olevassa vaaleaksi rapatussa F1- osassa on säilynyt vain fragmentteja alkuperäisestä julkisivusta. F17 päädyn edustalla maamerkkinä kohonnut korkea punatiilinen savupiippu on purettu vuonna 2020.

Aurajoen varressa säilyneiden 1800-luvun merkittävien teollisuusrakennusten joukossa Alfa- Barkerin rakennuksella on myös erityistä harvinaisuusarvoa.

Sisätilat

Osana muutoshanketta, jolla rakennus on ollut tarkoitus muuttaa asuinkäyttöön, on sisätiloissa vuosien 2022-23 aikana tehty laajoja purkutöitä. Lähes kaikki kevyet väliseinät, rappaukset ja muut pintarakenteet sekä laajoja osia alapohjasta on purettu. Myös lattioiden pintarakenteita ja välipohjien kattopintoja on avattu laajoilta osin.

Purkutöitä ei ole tehty asunto- ja toimistokäytössä olleessa F8-osassa, ja tässä osassa on säilynyt myös vanhempia rakennusosia, mm. peiliovia sekä keittiöhelloja. Rakennusta inventoitaessa tämän työn yhteydessä oli pohjakerroksen kaikki ikkunat ummistettu ja tilat pimeitä. F2 ja F12 tiloja ei päästy tarkastamaan. Tilojen luonteeseen vaikuttaa suuresti eri rakennusosissa samantyyppisinä toistuvat, kooltaan vaihtelevat holvikaari-ikkunat ja näiden läpi kanatutuva luonnonvalo. Ikkunoita on paljon myös muurattu umpeen, suljettu ja suojattu levyin ja korvattu osittain tai kokonaan ilmavaihtosäleiköillä.

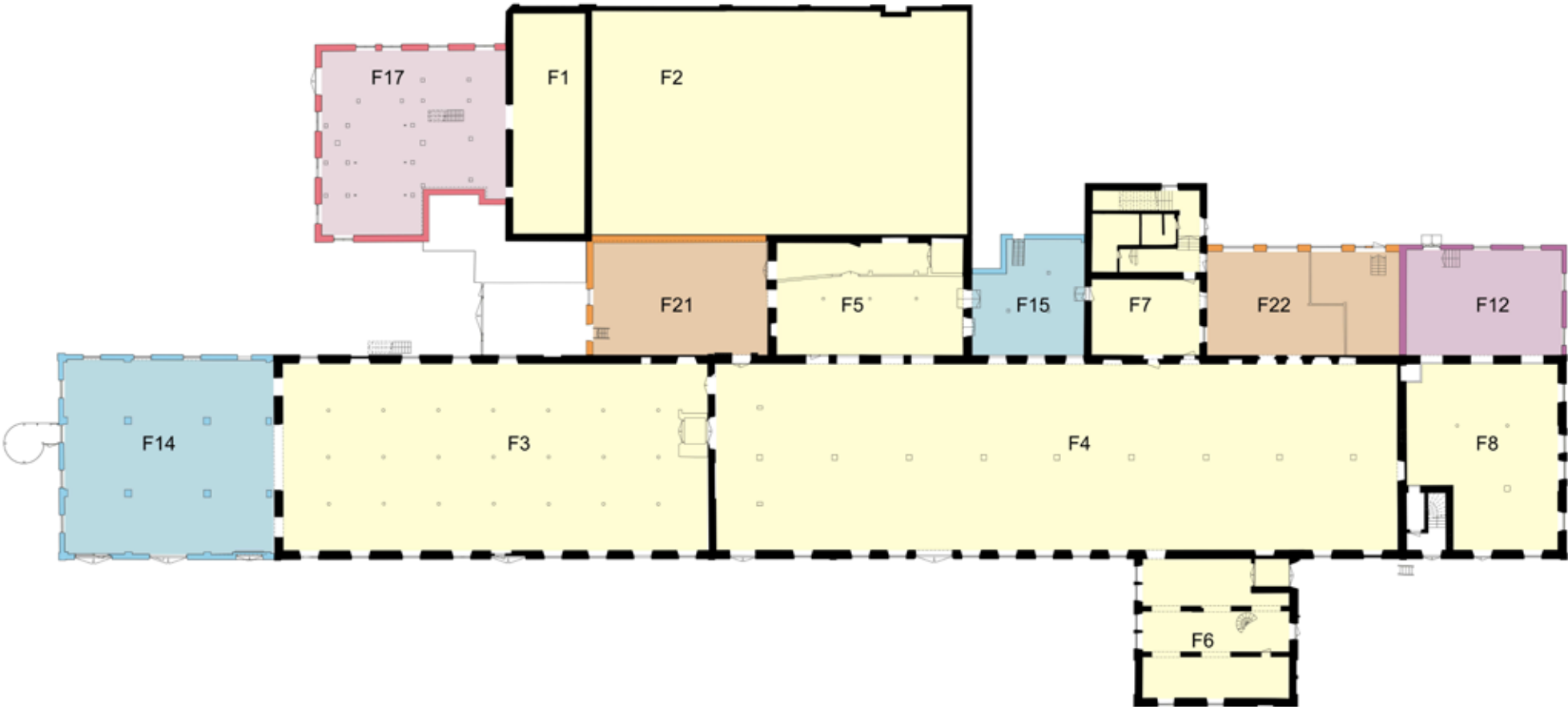
Kutomorakennuksen sisätilat jakautuvat em. purkutöiden seurauksena rakennusosittain suuriksi yhtenäisiksi hallitiloiksi, joista useat ovat tilallisesti hyvin vaikuttavia. Tiloihin tuo erityistä tunnelmaa suurista holvikaari-ikkunoista kantautuva valo. Tilojen välille muodostuu kiinnostavia ja yllätyksellisiä tilasarjoja, joissa paikoin kuljetaan korkeiden holvattujen oviaukkojen läpi. Nämä väliseiniksi muutettuihin aiempiin ulkoseiniin sijoittuvat oviaukot, ovat entisiä ikkuna-aukkoja. Nyt näkyvillä oleva holvattu muuraus paljastaa alkuperäisen rakenteen myös umpeen muurattujen ikkuna- ja oviaukkojen kohdalla. F5 ja F6 tiloissa on säilynyt myös holvattuja välipohjia.

Rakennuksen vaikuttavimpia sisätiloja ovat F4 osan suuret ja korkeat tehdas-salit. Korkeiden ikkunoiden yläosia peittävät nykyään ilmastointisäleiköt. Kolmannessa kerroksessa salitila kohoaa katon harjan kohdalla yli 8 metriin jättäen teräksiset kattoristikot näkyviin. Korkeiden ikkunoiden ikkunapenkit ovat tässä kerroksessa lähellä lattiatasoa. Myös F3- osan 1- 4 kerroksen yhtenäiseksi tilaksi avatut tehdassalit ovat vaikuttavia,

joskin huonekorkeus näissä tiloissa on matalampi ja tiloja jakavat useammat pilaririvit. F6 osan alkujaan avoimeksi holvatuksi pylvästilaksi rakennettu pohjakerros on tilallisesti erityinen. Tilojen luonnetta on kuitenkin muuttanut malliltaan muutetut ikkuna-aukot. Lounaispäädyn F14 osan pienempiin salitiloihin tuo runsaasti valoa kolmeen suuntaan avautuvat ikkunat. Erityinen vaikuttava tila on harjan kohdalla lähes 10 metriin kohoava F17 pannuhuone, kolmeen suuntaan avautuvine korkeine holvikaari-ikkunoineen. Asuin- ja toimistokäytössä olleessa F8- osassa on väliseinät ja pintarakenteet sekä vanha porrashuone puuportaineen säilytetty. F2- ja F12 tiloissa ei inventoinnin yhteydessä päästy käymään.

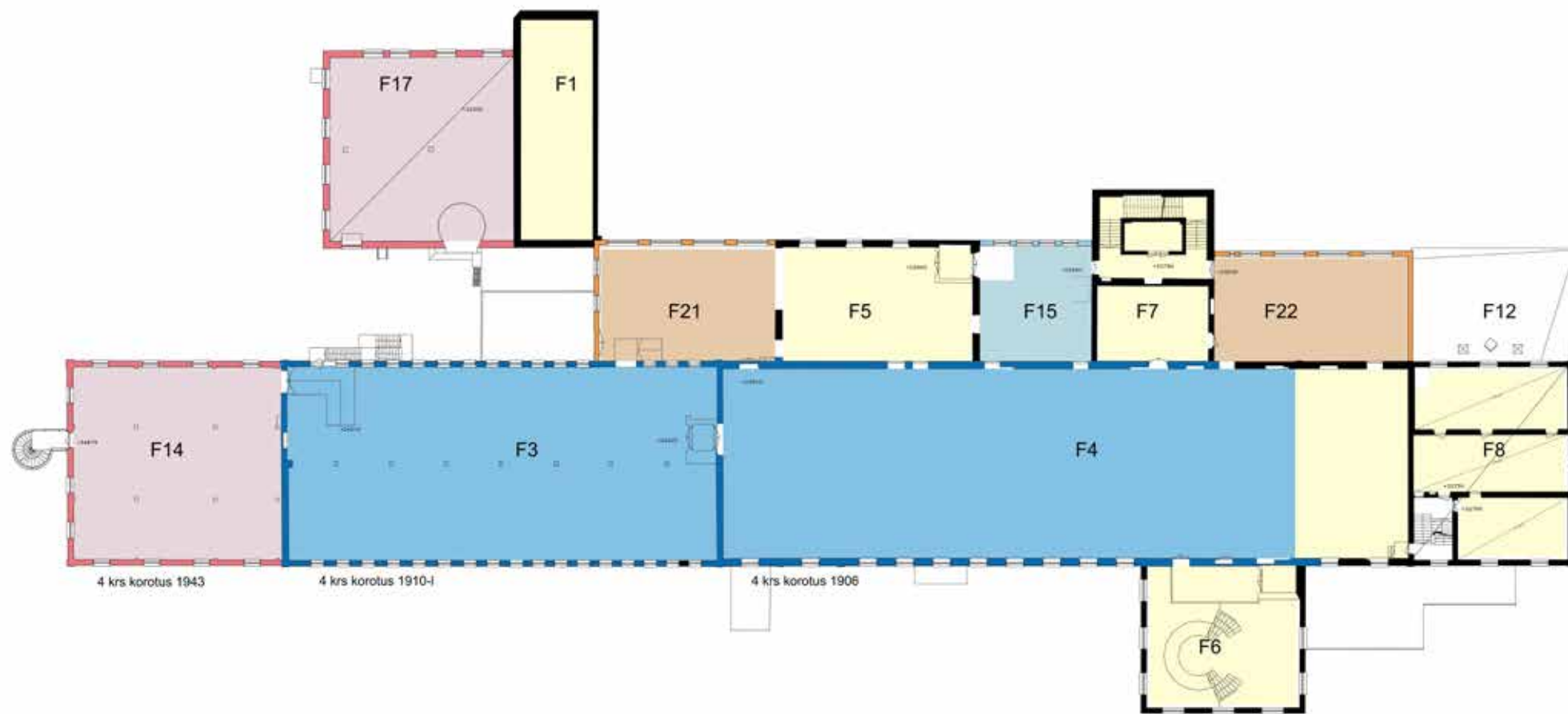

2.krs

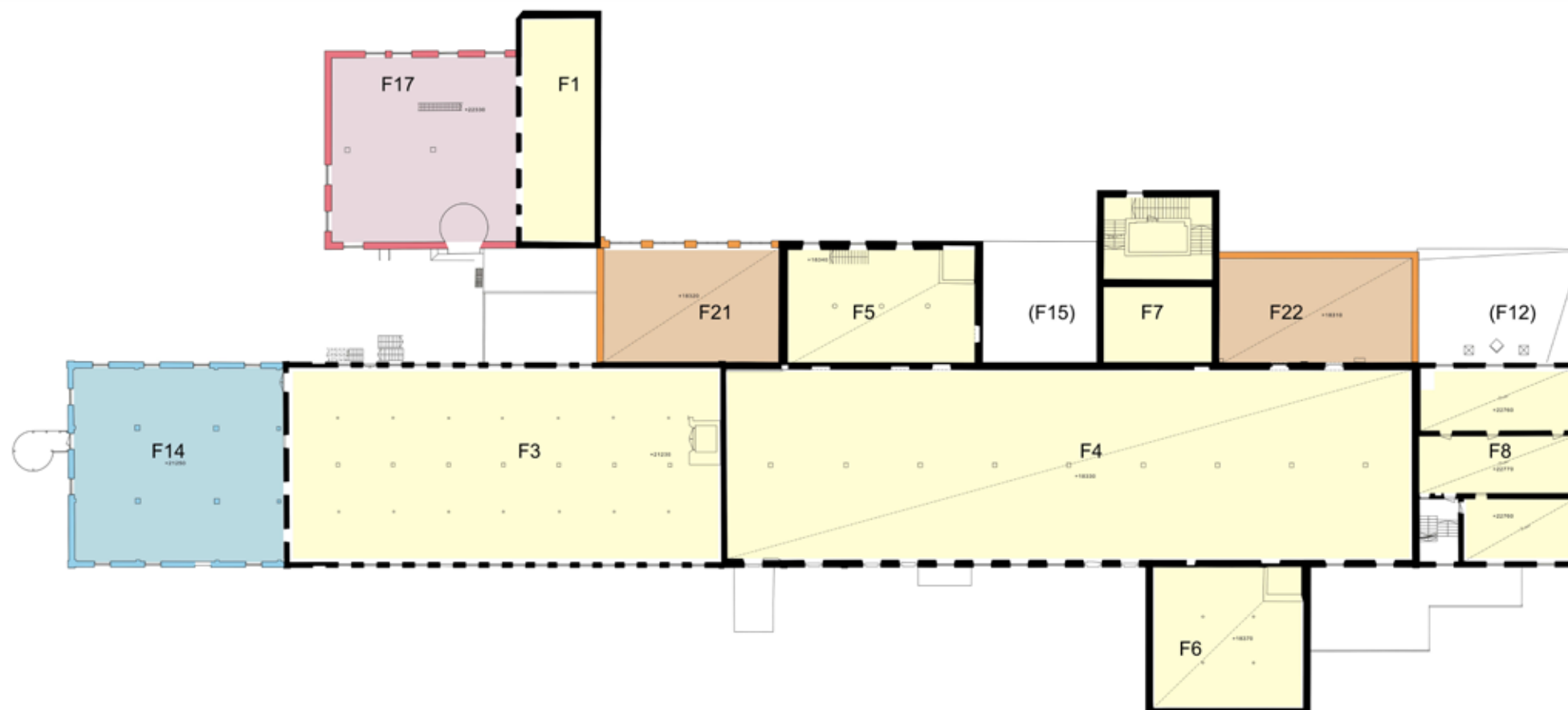

1.krs

- F1-F8 1899
- F12 1931-34
- F14-15 1934-36, korotus 1943-1947
- F17 1943
- F21, F22 1947

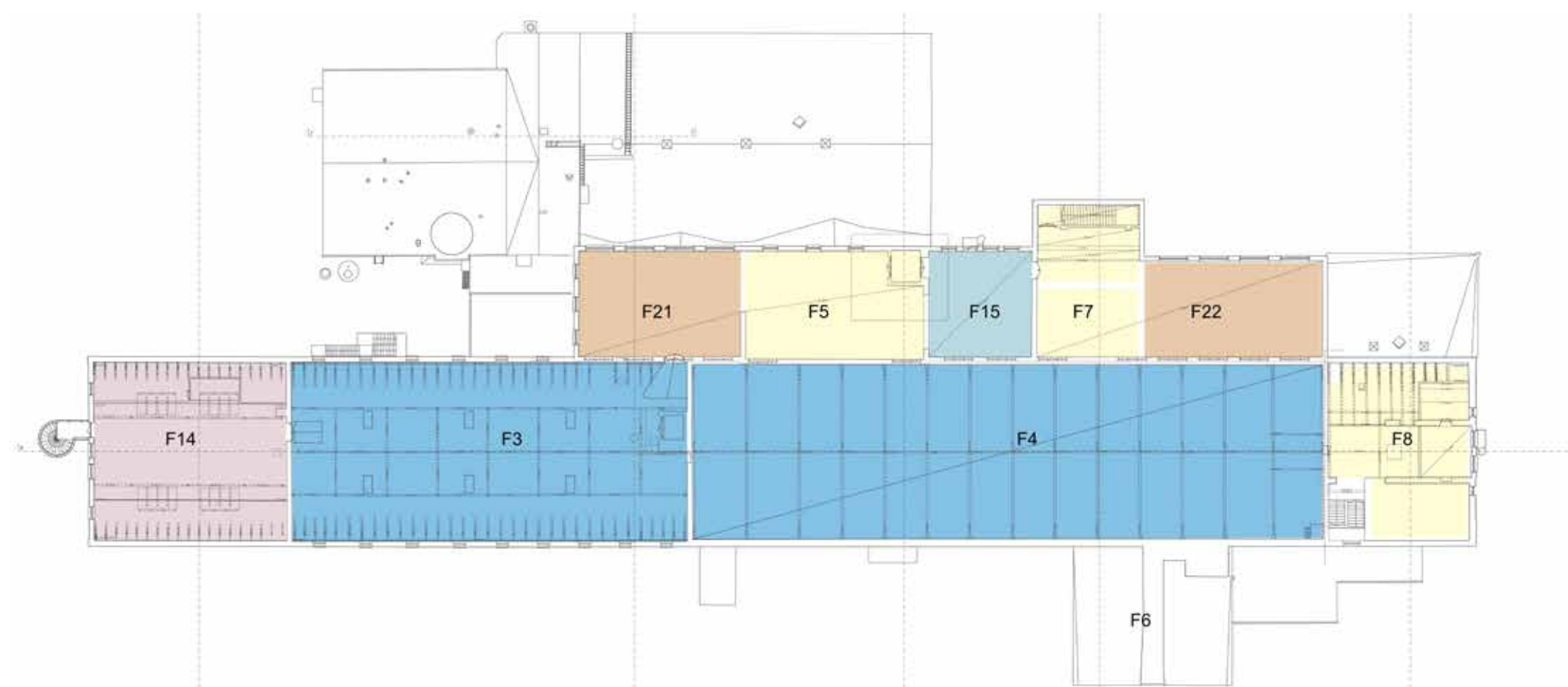
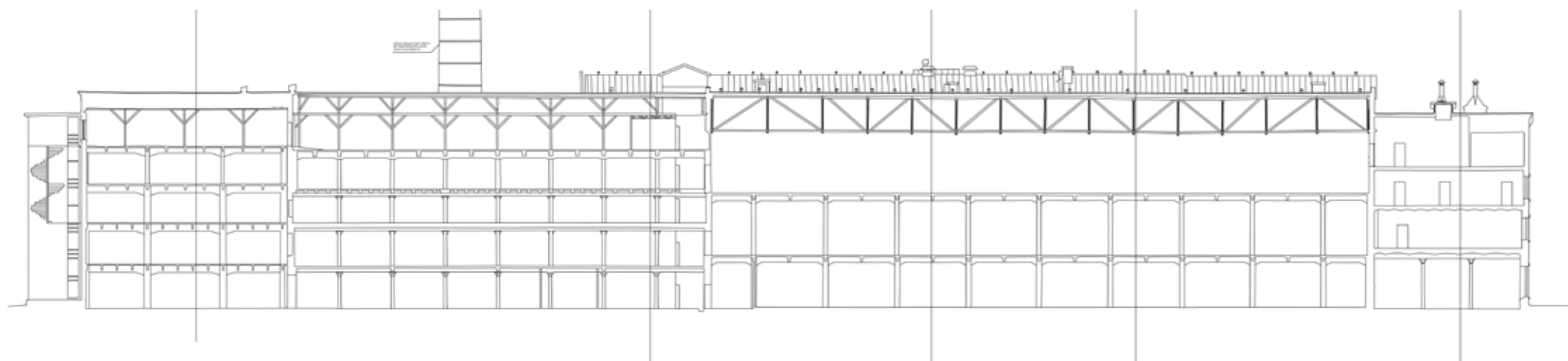

4.krs

3.krs

- F1-F8 1899
- F12 1931-34
- F14-15 1934-36, korotus 1943-1947
- F17 1943
- F21, F22 1947

5. krs

3.2 Rakenteet

Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy on laatinut vuonna 2019 valmistuneen Laajan rakenneselvityksen korjaus-suunnittelua varten. Seuraava kuvaus perustuu selvitykseen ja tämän inventoinnin yhteydessä tehtyihin havaintoihin.

Rakennukseen liittyy useita eri aikoina tehtyjä laajennuksia, joissa on käytetty vaihtelevia rakennejärjestelmiä. Rakennusta on muunneltu vuosikymmenten kuluessa useaan otteeseen laajentamalla ja korottamalla osia. Myös kantavia rakenteita on muokattu esimerkiksi poistamalla seiiniä ja kokonaisia välipohjia sekä niiden tukirakenteita, pilareita ja palkkeja. Tehtaan vanhimmat 1899 ja 1906 valmistuneet osat ovat pääosin säilyneet, mutta useat myöhemmät laajennukset on purettu.

Runko ja perustukset

Rakennusajankohdalleen 1800-luvun lopulle tyypillisesti rakennus on pääosin massiivitiilirunkoinen. Pystysuuntaisina kantavina rakenteina toimivat massiivitiili-muurien lisäksi teräs- ja betonipilarit. Myös puisia pilareita on käytetty ullakoiden kantavina pystyrakenteina.

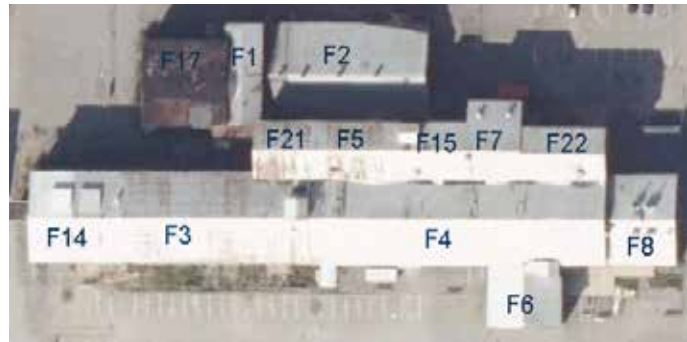
Ulkoseinät ovat massiivitiili muureja ja kantavat myös osan välipohjien kuormasta. Vanhimpien säilyneiden osien F1-F8 pohjakerrosten seinät on toteutettu 2½-kiven muurauksella, toisen kerroksen seinät kahden ja kolmannelta ylöspäin 1½-kiven muurauksella.¹

Ikkuna-aukot ovat holvattuja. sekä vanhimmissa osissa että vielä 1930- ja 1940-luvun alun laajennuksissa 1940-luvun lopun laajennuksissa on käytetty suorakulmaisia betonipalkein tuettuja ikkuna-aukkoja. Laajennusten ja lisärakennusten vuoksi useita entisiä ulkoseiniä on jäänyt uuden rakennuksen sisälle väli-seiniksi. Näissä väliseinissä sijainneita ikkuna-aukkoja on toisinaan muurattu umpeen, kuitenkin alkuperäistä seinää ohuemmalla muurauksella. Toisinaan on ikkuna-aukkoja suurennettu oviaukoiksi. Rakennusrunkoon on vuosien kuluessa tehty uusia kulku- ja muita aukkoja, joiden ylitykset ja tuennat on toteutettu betonin sisään valetuilla l-palkeilla tai ratakiskoilla.

¹ Kokko ym. 2019, s 9.

Perustamistavasta ei ole tarkkaa varmuutta. Alueella kallio on kuitenkin suhteellisen pinnassa. Vanhojen valokuvien ja säilyneiden piirustusten perusteella voidaan arvioida vanhan tiilirakenteen olevan perustettu kallion varassa olevan kiviladonnan päälle. Osa pilareista on perustettu kalliovaraisten valettujen anturiden varaan.²

Yläpohja ja vesikatto

Rakennuksen vesikatto on monimuotoinen ja koostuu pääosin kahdesta vierekkäisestä pitkästä satulakatoista ja niihin liittyvistä matalammista satulakatoista. Vesikattoa on muokattu moneen kertaan laajennusten ja korotusten yhteydessä ja myös harjalinjojen suuntia on paikoin muutettu. Vesikatteenä on maalattu kone-saumattu peltikate. Vanhimmissa osissa on jäljellä vanhempaa ns. palapeltikatetta. Yleisesti vesikatteesta ja sen korjauksista on löytynyt vähän tietoa.

Vedenohjaus tapahtuu valtaosin sadevesikourujen ja syöksytorvien kautta rakennuksen vierelle. Sadevesiä ei ole viemäroity. Vuoden 1947 laajennukset ja korotukset F21, F5, F15, F7 ja F22 kohoavat F2-, F4- ja F3-osien katonlappeiden yläpuolelle. Tältä osin vesikatolla on rakennuksen sisäpuolinen vedenpoisto.³

Yläpohjissa on käytetty puu- ja terässauvoista koottuja ristikoita. Osissa F4 ja F6 on ristikkorakenne näkyvissä osana ylimpien kerroksien salitiloja. Sinkityn peltikatteen alla on harvalaudoitus, tuuletusrako, tervapaperi, mineraalivillaeriste ja sisäpinnassa ponttilauta.⁴

² Kokko ym. 2019, s 9.

³ Kokko ym. 2019, s 9.

⁴ Kokko ym. 2019, s 9.

Osan F4 puu- ja teräsrakenteinen kattoristikko

Osan F3 vasakatto

Osan F14 vapaakantoinen, niin kutsuttu ruotsalainen katto-tuolirakenne.

F3- ja F8-osan vesikatto on vasakatto, jonka orsina ja pilareina on käytetty 150 × 150 mm puupilareita tai piiruja. Kantavan rakenteen puupilarit tukeutuvat alapuoliseen holviin ja kattovasat muurattuun tiiliulko-seinään ja siihen liittyvään kontti- ja kypäläorsirakenteeseen. F14-osassa on vapaakantoinen, niin kutsuttu ruotsalainen kattotuolirakenne. Räystäällä, lähellä ulko-seinää on samanlainen kontti- ja kypäläorsirakenne kuin F3-osassa. Ristikoiden liitokset sekä F3, että F14-osissa ovat lovetut ja naulatut.⁵

Osien F21, F5, F15, F7 ja F22 vesikatot on rakennettu vuonna 1947, ja niiden tukirakenteet ovat kaikki sahata-varasta naulaamalla koottuja ristikoita, jotka tukeutuvat kantaviin seiiniin. Rakennusosilla on pitkä yhtenäinen kattolinja ja harjakorkeus sekä yhtenäinen, korkea, tuulettuva ullakkotila, jossa on kulkusilta.

Osassa rakennusta on ryömintätalallinen eristetty yläpohjarakenne, jossa on käytetty eristeenä joko puhallusvillaa tai kutterilastua ja sahanpurua. Näihin yläpohjiin on kulku huoltoluukun kautta ja ne ovat tuuletuvia, korkeita tilatiloja. Osa vesikatoista on paneloitu sisäpuolelta ponttilaudalla katon lappeen suuntaisesti ja eristetty mineraalivillalla ilman ryömintätalaa.

Välipohjat

Välipohjat ovat betoni-, puu-, ja tiilirakenteisia. Kantavat palkit ovat terästä, betonia tai puuta. Rakennuksen sisällä on eri kerrostasojen välisiä korkoeroja ja kerros-määräkin vaihtelee lohkoittain.

Välipohjat ovat pääsääntöisesti teräsbetoni-rakenteisia, mutta osassa rakennusta on myös puisia sekä tiilestä holvaamalla muurattuja välipohjia. Tiilikappaholvien päälle on joko valettu laatta, tai lattiara-kenne on puuta. Eristeenä näissä lattioissa, tiiliholvin päällä on maa-ainesta. Puiset lattiat on kaikki tuettu puisilla massiivisilla palkeilla ja pintarakenne on ristiin ladottu lauta tai ponttilauta kahdessa kerroksessa. Vanhan tehtaan tuotantotilojen puolella puulattiat oli päällystetty tasoitteella sekä magnesiamaassalla. Tiili-

⁵ Kokko ym. 2019, s 11.

kappaholvien päälle rakennetut puulattiat sijaitsevat kaikki päädyn asunto- ja toimisto-osassa F8, eikä niitä ole päällystetty. Muualla rakennuksessa tiiliholvien päällä on betonivalu.

Välipohjia on kannateltu erilaisilla pilareilla ja palkeilla, ja ulkoseinillä laatat ja palkit tukeutuvat massiivitiilirunkoon. Osassa rakennusta on massiiviset teräsputkipilarit ja osassa teräsbetoniset pilarit. Myös puisia pilareita on ullakkokerroksissa. Teräspilareita on myös mantteloitu ja vahvistettu raudoitettulla betonilla. Palkkeina on käytetty teräksisiä I-palkkeja, teräsbetonipalkkeja sekä massiivisia puupalkkeja.

Noin 60% rakennuksen lattiapinta-alasta oli päällystetty asbestipitoisella magnesiamaassakerroksella, joka poistettiin vuoden 2021-2022 purkutöiden yhteydessä. Teräsbetonilaattojen paksuudet vaihtelivat jopa lohkojen sisällä jonkin verran, ollen koko rakennuksessa 50 ja 170 mm:n välillä. Monessa osaa rakennusta on lattiaa korjailtu ja tehty tasausvaluja ohuemmilla kerroksilla. Lisäksi monin paikoin lattioissa näkyy vanhojen konepetien kiinnityksiä ja tartuntoja sekä paikallisia vahvistusvaluja, joita on tuettu teräspalkeilla. Myös valuasfalttia oli käytetty lattioiden täyttö ja tasausmateriaalina pienissä määrin.

F4-osassa on kolme kerrosta ja huonekorkeus on suuri. Välipohjat ovat teräsbetonirakenteisia laattapalkkeja. Rakennusrungon keskellä kulkee yhdeksästä teräsbetonipilarista muodostuva linja, johon tukeutuu teräsbetoninen primääripalkki. Sekundääripalkit ovat myös teräsbetonisia ja koko välipohja tukeutuu pilarilinjan lisäksi massiivitiilisiin ulkoseiniin. Toinen vanhoista, pitkistä ulkoseinistä on laajennusten yhteydessä muutunut väliseinäksi.⁶

F3-osassa on neljä kerrosta sekä ullakko. Kerroksissa 1–3 välipohjat tukeutuvat ulkoseiniin ja pitkittäisiä palkkilinjoja on kolme. Palkkeina on käytetty kahta 340 mm korkeaa vierekkäistä teräksistä I-palkkia. Toisen ja kolmannen kerroksen välipohja on puurakenteinen ja toteutettu puisilla 250 × 250 k1000 sekundääri-

6 Kokko ym. 2019, s. 13.

palkeilla, joiden päällä on lautalattia. Ensimmäisen kerroksen alkuperäinen puurakenteinen välipohja on uusittu teräsbetonirakenteisena. Teräspalkkien ja teräsbetonisten sekundääripalkkien varassa on teräsbetonilaatta. Neljännen kerroksen katon rakenteena on teräsbetoninen laattapalkisto. Rungon keskellä on neljännessä kerroksessa teräsbetoninen pääpalkki, johon teräsbetoniset sekundääripalkit tukeutuvat ulkoseinien lisäksi.⁷

F14-osan ja F3-osan välipohjien välillä on pieni, alle puolen metrin tasoero ja kulku lohkojen välillä tapahtuu rakennettuja puisia ja betonisia luiskia pitkin. Kaikki osan F14 välipohjat ovat teräsbetonirakenteisia, 3-aukkoisia laattapalkistoja. Pääpalkit kulkevat pitkittäin ja sekundääripalkit poikittain. Osan F14 pilarit ja palkit ovat myös teräsbetonisia. Osan F14 kahden alimman kerroksen sekundääripalkkilinjat ovat samanlaiset. Kahdessa ylimmässä kerroksessa palkkien sijainti ja määrä poikkeavat alemmista.⁸

Osat F5 ja F7 ovat kolmen alimman kerroksen osalta alkuperäisiä sokeritehtaan tiloja. Osa F15 on rakennettu myöhemmin yksikerroksisena osien F5 ja F7 väliin. Osa F12 on myös laajennusosa ja edelleen yksikerroksinen. Myöhemmin osat F5, F7 ja F15 on korotettu lisäkerroksin. Kaikki osien F5, F7 ja F15 korotettujen osien sekä osien F21 ja F22 välipohjat ovat teräsbetonisia yksiaukkoisia ripalaattapalkkeja. Osan F5 ensimmäisen kerroksen katto on tiilikappaholvi, joka tukeutuu ulkoseiniin sekä teräsputkipilareihin. F5-osan toisen kerroksen katto on laatan sisälle betonoiduin I-palkein tai ratakiskoin kannateltu betonilaatta, joka tukeutuu teräsputkipilareiden varassa oleviin kahteen vierekkäiseen I-palkkiin. F15-osan ensimmäisen kerroksen katto on teräsbetonilaatta, joka tukeutuu teräsbetonisiin pilareihin ja palkkeihin sekä ulkoseiniin.

F6-osa on kolmikerroksinen. Maantasakerros oli alun perin avointa holvattua ulkotilaa. Ensimmäisen kerroksen katto on teräspalkkien varaan rakennettu tiilikappaholvi. Holvin teräspalkit tukeutuvat

7 Kokko ym. 2019, s. 12.

8 Kokko ym. 2019, s. 13.

ulkoseiniin sekä tilaa halkovaan massiivitiiliseen, jonka sisään on jätetty myös massiiviset tiilipilarit. Toisen kerroksen katon on ulkoseiniin ja teräspalkkeihin tukeutuva teräsbetonilaatta. Teräspalkit tukeutuvat alempien tiilipilareiden päälle asemoituihin teräspilareihin.⁹

F8-osan kaksi alempaa välipohjaa ovat tiilikappaholveja, joiden päällä on eristeenä maatyttö ja lattiarakenteena puulattiat. Ensimmäisen kerroksen katon tiilikappaholvit on muurattu teräspalkkien varaan. Tiilikappaholvit tukeutuvat muiden osien tapaan kahteen vierekkäiseen primääriseen I-palkkiin, jotka ovat teräspilareiden varassa sekä kannatuksella ulkoseinillä. Toisen kerroksen tiilikappaholvi tukeutuu ensimmäisen kerroksen pääpalkkien linjalle muurattuihin tiiliseiniin.¹⁰

Alapohjat

Rakennuksen alapohjat ovat pääasiallisesti maavaraisia teräsbetonilaattoja. 2020-luvun purkutöiden yhteydessä alapohjia on purettu suuressa määrin. Laattojen alta on paljastunut erilaisia betonisia ja tiilimuurattuja rakenteita, jotka ovat ilmeisesti alun perin toimineet koneiden tuentoina sekä pilareiden perustoina. Rakennus on osittain perustettu kallion varaan ja ulkoseinät eli kantava runko makaa kalliovaraisten luonnonkivipaasien päällä. Alapohjien teräsbetoniset laatat on pääosin purettu.

LVIS

Rakennuksessa on tänä päivänä vesikiertoinen patterilämmitys. Vesijohtoja ja pattereita on säilynyt ulkoseinustoilla koko rakennuksessa. Valtaosa muista teknisistä lvis-asennuksista sekä wc- ja pesutilat on purettu rakennuksen käyttötarkoituksenmuutosta valmistelevien purkutöiden yhteydessä.

9 Kokko ym. 2019, s. 13.

10 Kokko ym. 2019, s. 11.

Välipohjan tukeva betonipalkisto ja runkopilarit F14-osassa

F3-osan 3. kerroksessa näkyy teräspilarein kannatellun puurakenteisen välipohjan rakenteet ja puinen lattia.

Osan F5 pohjakerroksen teräspilarein tuettu kappaholvikatto

3.3 Julkisivut

Julkisivut

Rakennuksen julkisivut ovat puhtaaksi muurattuja massiivitiilimuureja. Muurauksessa on käytetty valtaosin ristilimitystä. Julkisivut koostuvat useista eri aikaan toteutetuista tiilimuuratuista osista. Tiilinä on käytetty punaisia savitiiliä. Vanhimmissa osissa ensimmäinen kerros on 2½ kiven muurausta ja muuraus kevenee ylemmissä kerroksissa, kuitenkin koko rakennuksen ulkoseinissä ei ole 1½ kiveä ohuempaa muurausta. Ikkunoiden yläpuolella on käytetty hieman ulkonevia muurattuja tiilikaaria. Räystäillä on käytetty muototiiliä.

Näkyvät sokkelit ovat pääasiassa luonnonkiveä ja perustettu kallion varaan. Osien F17 ja F22 sokkelit ovat betonirakenteiset.

Ulko-ovet

Rakennuksessa ei tiettävästi ole säilynyt alkuperäisiä ulko-ovia. Kaikki ulko-ovet, F8 osan kahta uusittua ovea lukuun ottamatta, olivat syksyllä 2023 peitetty vanerilevyin.

F8 -osan kaksi ulko- ovea ovat ainoat ovet, joita ei ole peitetty levyillä. Vasemmalla porrashuoneen ovi, jossa oviaukkoa on suurennettu, oikeanpuoleinen ovi on sijoitettu ikkuna-aukon kohdalle.

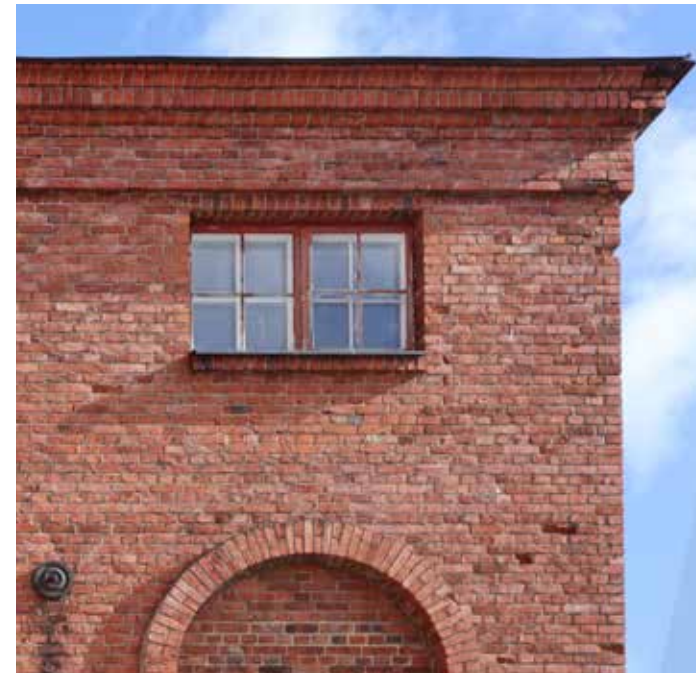
Räystäällä on käytetty myös muototiiltä. F6- osan päädyssä on pyöreä ikkuna.

F6-osan muurattu räystäs.

Varhaisimpiin rakennusvaiheisiin kuuluvassa F8-osassa on porrastuen muurattu räystäs päädyille kääntyvinen ns. kissanpenkkiaiheineen. Ulkonurkalla on lisäksi ulkoneva koristemuuraus.

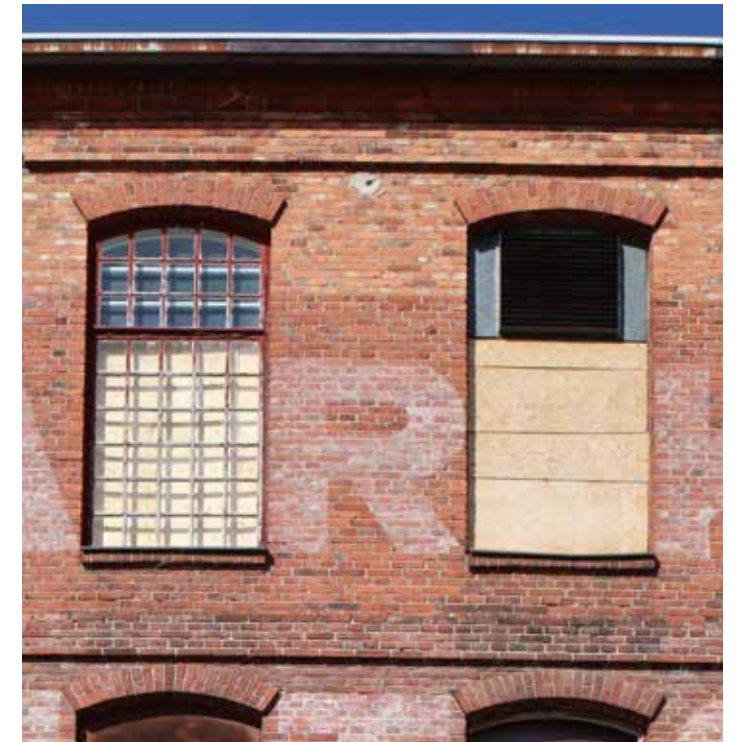
F8- osan julkisivun yksityiskohtia.

Myös vuonna 1947 rakennetun F22-osan räystäissä toistuvat vanhempien osien vastaavat räystäiden yksityiskohdat.

Vuonna 1899 valmistuneen F2 osan julkisivuissa näkyvät useat muutosvaiheet umpimuurattuina aukkoina, sisäkkäisinä holvauksina, ja betonivahvisteisina kulkuaukkoina.

F4- osan julkisivun yläosan näkyy n. vuonna 1906 tehty korotus sävyltään vaaleampana muurauksena. Molemmille pitkille julkisivuille on maalattu teksti "Barker kutomo"

F3 ja F4- osan saumakohdassa näkyy vaihteittainen toteutus muurauksen sävyerona. F4 osalla(oikealla) on ulkoneva räystäs, johon liittyy vain ohuesti porrastuva muuraus. Räystään yksityiskohtia on mahdollisesti muutettu vesikaton uusimisen yhteydessä.

Ikkunat

Rakennuksen kaikilla julkisivuilla ja kaikissa kerroksissa on yhtenäisenä jatkuvat ikkunarivit. Pääosa säilyneistä ikkunoista on sokertehtaan alkuperäisten ikkunoiden kaltaisia kaksipuitteisia, kitattuja ja moniruutuisia holvattuja puuikkunoita. Kooltaan vaihteleviin ikkunoihin on alkujaan liittynyt yhden tai neljän ruudun kokoisia tuuletusikkunoita, näistä osa on säilynyt. Yksittäisissä ikkunoissa on ylätuuletusikkunat. Monissa puitteissa on säilynyt vanhat, vedettyä lasia olevat ruudut. Vuonna 1947 rakennetuissa F21, F15 ja F22 osissa on suorakulmaiset ruutuikkunat ja F8-osassa pystyjakoiset ikkunat. Osa ikkuna-aukoista on myöhemmin suljettu tai muurattu umpeen. Ikkunoihin on lisäksi asennettu ilmastointiritilöitä. Osassa uusituista ikkunoista on valeristikot. F6 -osan jo alkujaan poikkeavat holvatut ikkunat on muutettu suorakaiteen muotoisiksi ja varustettu valeristikoin.

Holvatut 30 ruutuiset kitatut puuikkunat ovat yleisin ikkunatyyppe. Kuva F14 päädyssä.

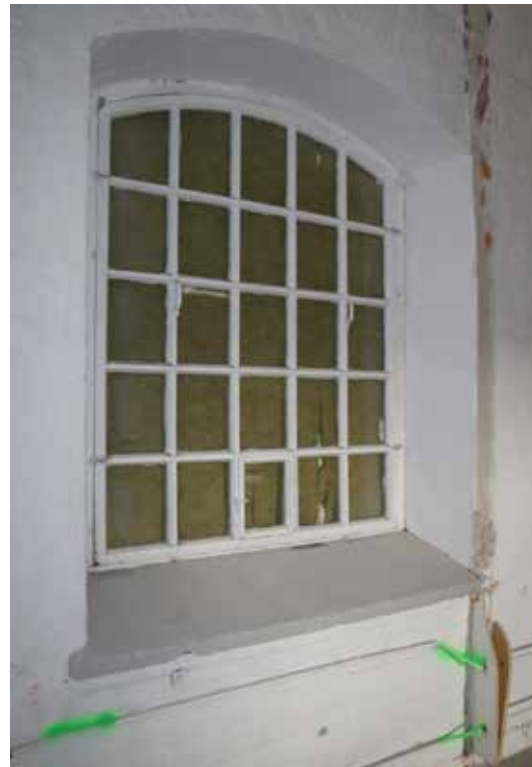
Osa ikkunoista on yläosastaan avattavia. Kuva F14 päädyssä.

Ikkunat on kiinnitetty sormihaoin ja niihin liittyy nostokahvat. Kuva F5 osan 3. kerroksesta

Vuoden 2006 valokuvassa näkyvät pannuhuoneen(F17) nykyään levytettyjen ikkunoiden takana edelleen säilyneet korkeat vanhat puuikkunat. Oikealla kuva sisäpuolelta.

Osassa ikkunoita on pienemmät 1 ruudun kokoiset tuuletusikkunat. F5 osan 3. kerroksen 25 ruutuiseen ikkunaan liittyy syvät smyygit joissa viistetyt ikkunapenkit.

F8-osassa oli jo alkujaan yläikkunalla varustetut pystyjakoiset puuikkunat. Kuva päädyn 2.kerroksen ikkunasta.

F6 osan myöhemmin uusitussa ja muutetuissa ikkunoissa on ulkopuoliset valeristikot. Ikkunaholvaus on tässä osassa poikkeuksellisesti puolikaaren muotoinen.

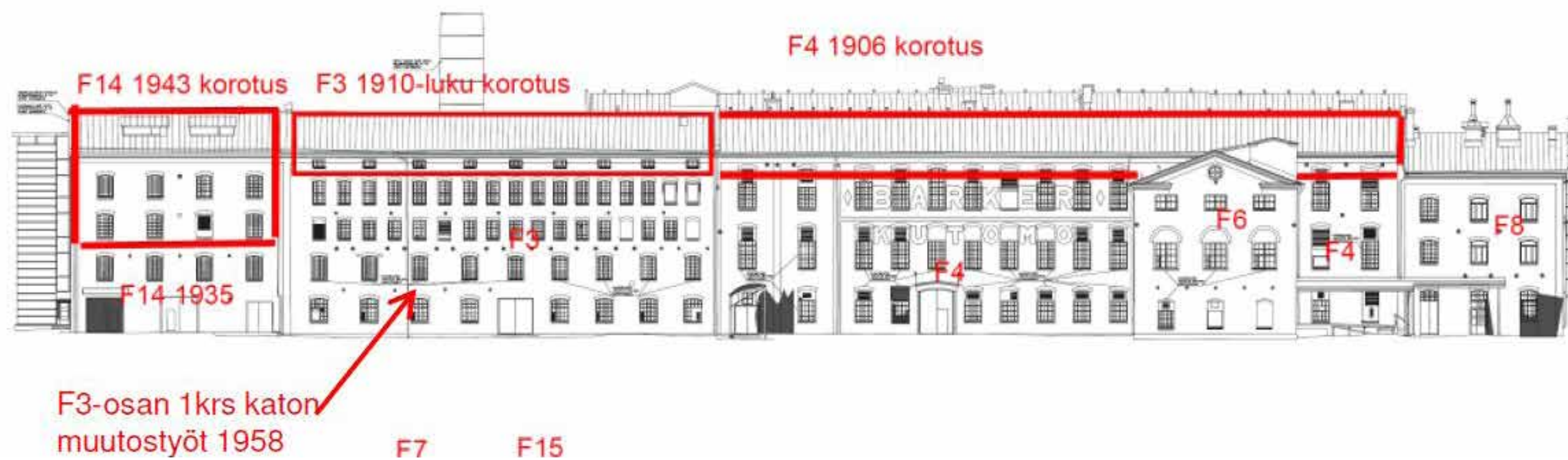
1947 valmistuneessa F22 osassa on suorakulmaiset ruutuikkunat. 3. ja 4. kerroksissa on alkuperäiset puuikkunat, 2 kerroksessa on myöhemmin uusitut valeristikoin varustetut ikkunat.

F8 osan 1 kerrokseen on varastoitu yksittäisiä ikkunoita.

F8 osan ikkunoissa on vanhat espanjoletti-salvat.

*Julkisivujen mittauspiirustukset ja valokuva-
sovitukset. Tietoa Finland Oy 29.11.2018.*

*Julkisivun ajoituskaaviot. Insinööritoimisto
Lauri Mehto Oy 5-11.2018*

muutostyöt 1958

F7
korotus
1947

F15
korotus
1947

F5 korotus
1947

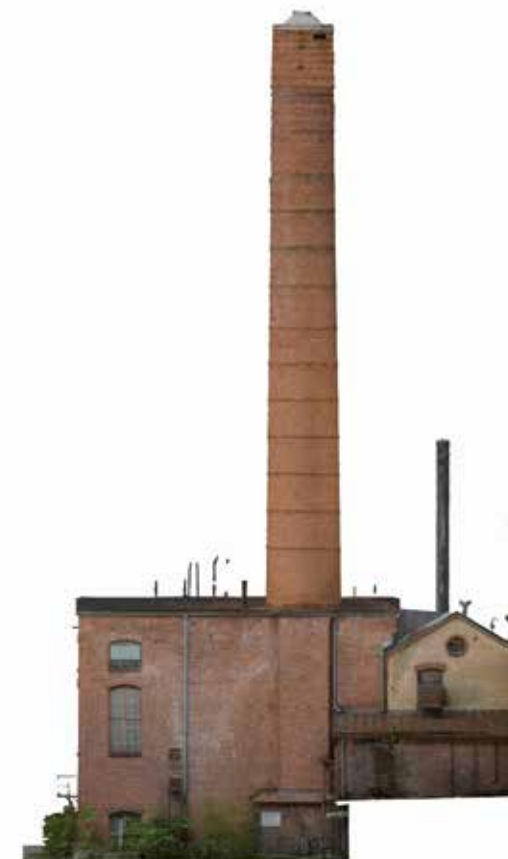
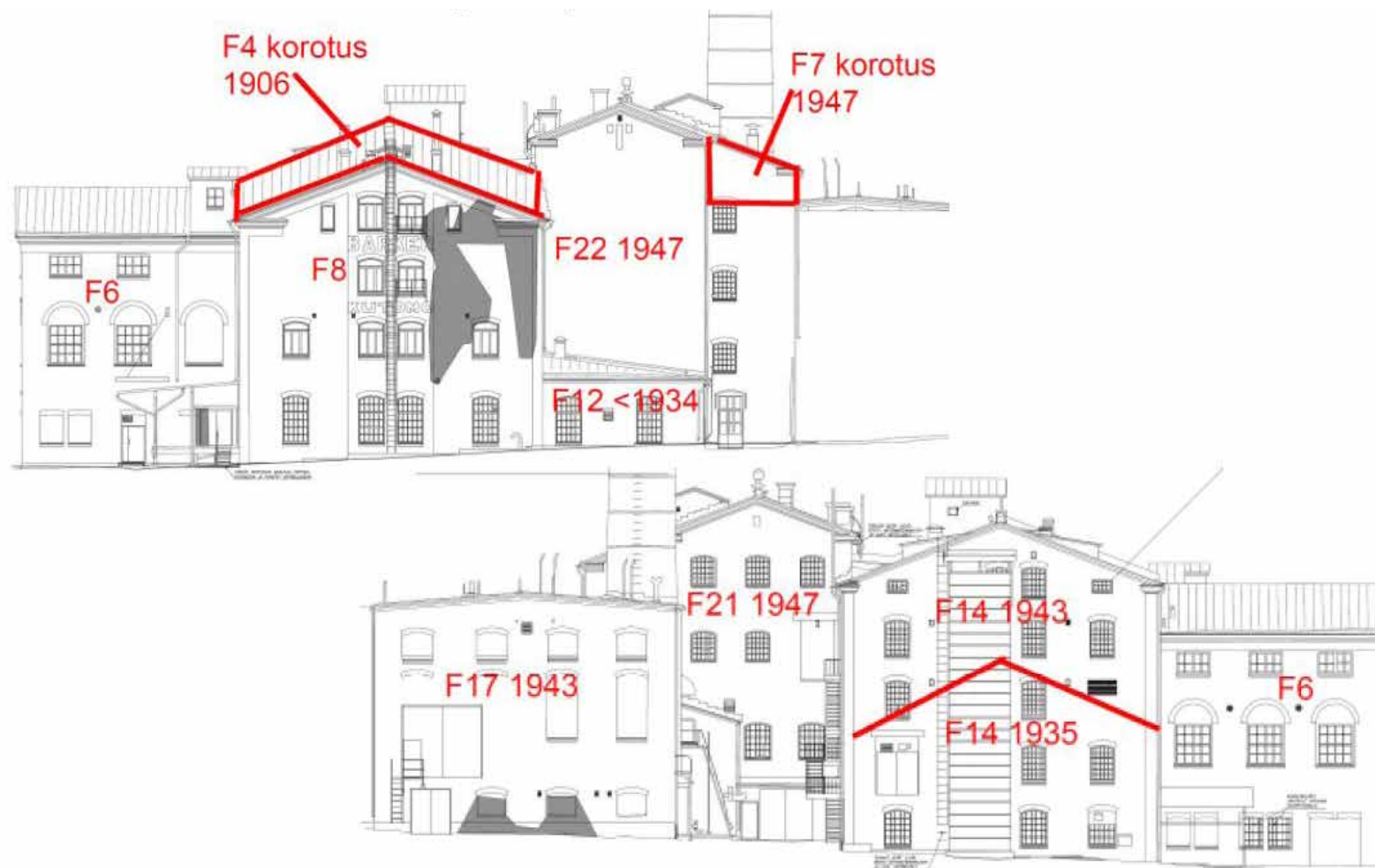
F3 1910-luku korotus

F14 1943 korotus

*Julkisivujen mittauspiirustukset ja valokuva-
sovitukset. Tietoa Finland Oy 29.11.2018.*

*Julkisivun ajoituskaaviot. Insinööritoimisto
Lauri Mehto Oy 5-11.2018*

Julkisivujen mittauspiirustukset ja valokuvasovittukset. Tietoa Finland Oy 29.11.2018.

Julkisivun ajoituskaaviot. Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy 5-11.2018

Kaakkoon avautuva pitkä punatiilinen julkisivu holvattuine ikkunarivistöineen on kaupunkikuvassa vaikuttava. Tehdastilojen toiminnallinen vaihtelu ja useat laajennusvaiheet ovat luettavissa ikkunarytmityksen ja -koon sekä kerroskorkeuksien vaihteluina. Yhtenäisyyttä tuo vastaavasti samanlaisena jatkuva punatiilimuuraus ja toistuvat arkkitehtoniset yksityiskohdat, kuten holvatut ikkuna-aukot ja ikkunatyyppi, porrastuva muurattu räystäs sekä päätyjen räystäskorostukset. Julkisivua jakava poikkisiipi oli alkujaan arkkitehtoniselta artikuloinniltaan monimuotoisempi, pohjakerros oli holvikaarimuurauksin tuettu avoin loggiatila ja ylempien kerrosten julkisivuja jäsensivät holvikaarimuuraukset sekä kapeat holvatut ikkunaparit. Jo varhain muurattiin pohjakerros umpeen ja myöhemmin on ikkunoita ja oviaukkoja muutettu tässä osassa kaikkein näkyvimmin. Pohjakerrokseen on myöhemmin avattu uusia ovia ja ikkunoita on suljettu muuraamalla tai levyillä. Korkeiden ikkunoiden yläosiin sijoitetut ilmastointisäleiköt ovat osaltaan muuttaneet julkisivun ilmettä. Kaikki oviaukot on suljettu vanerilevyin.

Tehdasrakennus vuoden 1906 muutosten jälkeen. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

F6 osan pohjakerroksen alkuperäinen holvattu aukotus näkyy edelleen muurauksessa. Toisen kerroksen holvatut pienet pari-ikkunat on korvattu suorakulmaisilla ikkunoilla.

Lounaispäädyn F14 osa rakennettiin 3- kerroksisena vuonna 1935. Julkisivussa toistuvat vanhemman osan arkkitehtoniset yksityiskohdat kuten ikkunatyypit holvimuurauksineen, julkisivumuuraus ja porrastuvan räystään yksityiskohdat. Ikkunajako ja kerrokorkeus poikkeaa viereisestä F3 osasta. Neljäs kerros lisättiin jo varsin pian vuonna 1943.

Päätyyn myöhemmin lisätty teräsverkkoseinällä suojattu ulkoporras katoksineen korostuu näkyvänä ja poikkeavana muutoksena.

Kuva Alfa-Barker-museo.

*1909 Valokuvaaja tuntematon.
Åbo Akademi bildsamlingar/Finna*

Valokuva pohjoisesta vuonna 1909 F4 osaa on korotettu, F8 osa on lisätty, F5 osaa on madallettu, F2 -osaan on lisätty kattoikkuna. Valokuvaaja tuntematon, Åbo Akademi bildsamlingar/Finna

Rakennuksen koillispääty on jäsennykseltään ja ilmeeltään hyvin säilynyt. Ilmeisesti päätyosa toteutettiin jo alun perin nykyisen korkuisena ja ikkunajako on pääosin alkuperäisen mukainen. Toisen kerroksen sivuilla olevat ikkunat on lisätty 1911 jälkeen ja päädyssä sijainnut ulko-ovi on myöhemmin siirretty kaakkoissivulle. Luoteiskulmalle 1920-30 luvuilla rakennetun 1-kerroksisen F12-osan julkisivussa toistuvat päädyn korkeat holvatut ikkunat.

Kuva vuodelta 2019. Kuvassa näkyvät tänä päivänä levyillä peitetyt pohjakerroksen ikkunat ja ovet. Kulman matalassa 1-kerroksisessa F12 osassa toimi tuolloin tanssistudio Tuire Saira. Sanna Kupila/ MIP

F7 osan pääty jossa sijaitsee porrashuone. Julkisivuun on maalattu tekstinä Barker kutomo. Julkisivun edustalta on purettu myöhempiä laajennusosia.

F7 osan sisäänkäynti.

Valokuva pohjoisesta vuonna 1909. F4 osaa on korotettu, F8 osa on lisätty, F5 osaa on madallettu, F2 -osaan on lisätty kattoikkuna. Valokuvaaja tuntematon, Åbo Akademi bildsamlingar/Finna

F2-osan kattoikkuna on purettu pois 1960-luvulla tai myöhemmin ja luoteissivun jäädessä väli-seinäksi kaari-ikkunat on laudoitettu umpeen ja muurattu laudoitusta vasten puolen kiven tiiliseinä. Julkisivussa näkyvät purettujen laajennusten kohdat valkoiseksi maalattuina.

Pannuhuoneen F17 julkisivuissa on korkeat ikkunat joiden päällä erilliset yläikkunat. 1943 rakennetussa laajennuksessa toistuvat rakennuksen vanhimille rakennusosille tyypillisinä yksityiskohtina korkeat holvikaari-ikkunat. Satulakaton muoto on vanhempia osia selvästi loivempi.

Pannuhuoneen F1 -osan alkuperäisestä julkisivusta on jäljellä lähinnä vain fragmentteja. Levyillä suojatuissa ikkuna-aukoissa on säilynyt vanhempia puuikkunoita. Varhaisimpaan rakennusvaiheeseen kuuluvan F1-osan julkisivut poikkeavat rapattuina muusta rakennuksesta.

Valokuvassa vuodelta 2006 näkyvät pannuhuoneen(F17) levytetyjen ikkunoiden takana edelleen säilyneet vanhat puuikkunat. Taustalla näkyy myös vanhimman osan F1 pieniruutuiset holvatut ikkunat. Kuva TMK/ Maarit Talamo-Kemiläinen.

Näkymä F3-osan ja pannuhuoneen F17 välitilaan. Taustalla F21 osan lounaispääty.

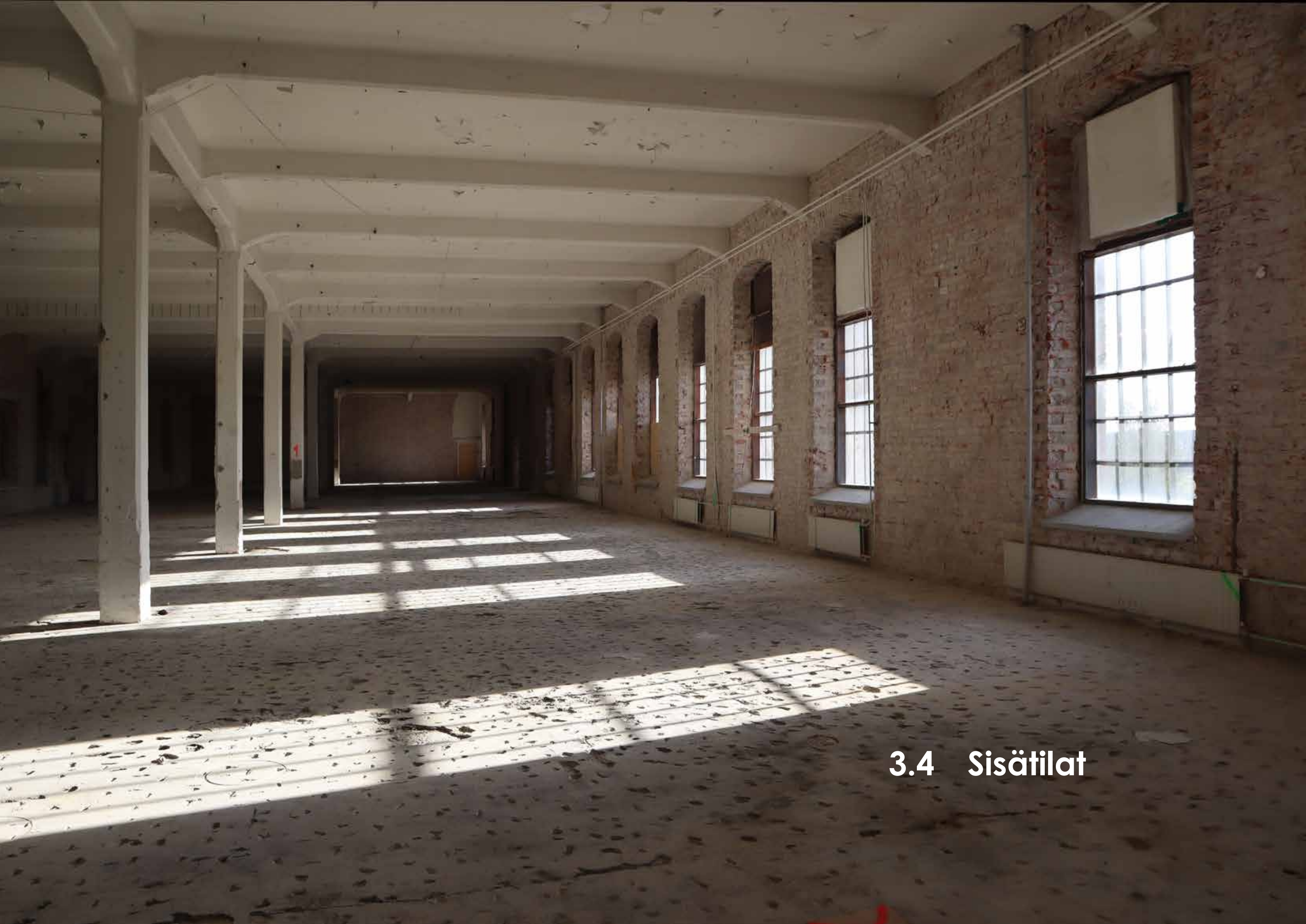
Teräsporras F3 osan luoteissivulla.

Rakennuksen lounaiskulman piha, taustalla pannuhuoneen F17 lounaisjulkisivu.

Ikkunoiden yksityiskohtia F 3 ja F14 osissa.

3.4 Sisätilat

F2 1. krs

Selvitystyön yhteydessä ei ollut pääsyä F2- osan sisätiloihin. F2- osa on rakennuksen alkuperäisiä osia. Katon päälle rakennettiin 1900-luvuin alussa kattoikkuna, joka myöhemmin on purettu. Luoteissivun jäädessä väliseinäksi laajennusten myötä on kaari-ikkunat muurattu umpeen. F2-osaan liittyy alapuolisia putkitunneleita.

F2 osan 1. kerroksen sali noin vuonna 1906 ennen kattolyhdyn rakentamista. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

Katto-ontelo F2-osan koillispäädystä. Insinööritoimisto Lauri Mehto 2019

Valokuvia lattian alapuolisesta kanavistosta. Insinööritoimisto Lauri Mehto 2019

F2-osan sisäkatto. Insinööritoimisto Lauri Mehto 2019

F3 1 krs

Huonetilan mitat n. 16,3 x 36,5m. välipohjan laattaan mitattu huonekorkeus n. 3,6 metriä.

Tilan keskiosassa alkujaan ollut poikittainen tiiliseinä poistettiin ja F3-osa korotettiin nykyiseen korkeuteensa vuoteen 1914 mennessä. Ensimmäisen kerroksen alkuperäinen puurakenteinen välipohja on uusittu teräsbetonirakenteiseksi. Teräspalkkien ja teräsbetonisten sekundääripalkkien varassa on teräsbetoni-laatta, joka tukeutuu myös upotettuna kantaviin ulkoseiniin. Katon palkistoa kannattelee kolme teräspilarien rivistöä.

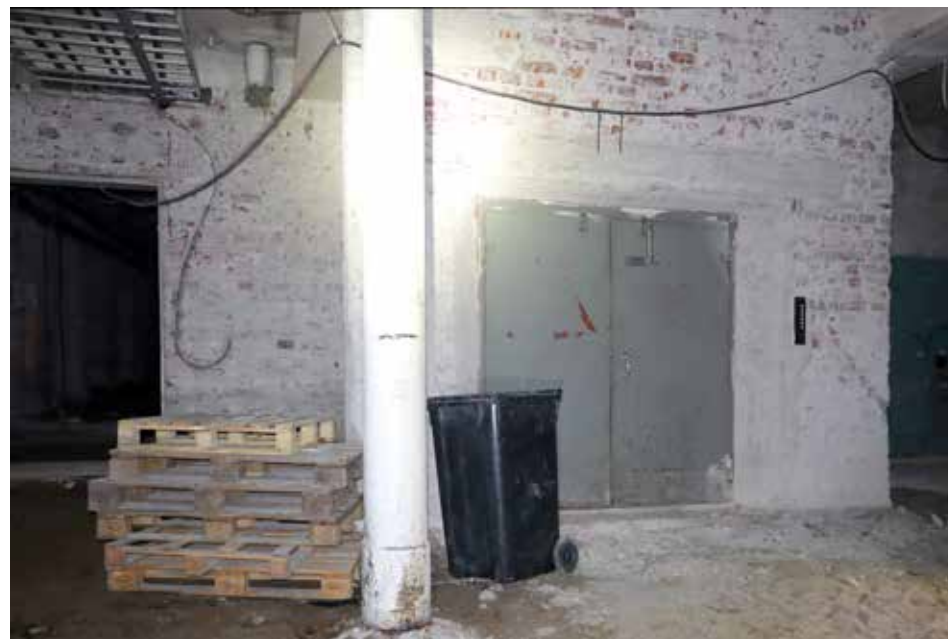
Kaikki kevyet väliseinät on purettu. Alapohjaa on purettu laajoilta osin. Pohjakerroksen holvikaari-ikkunoihin liittyy jyrkästi viistetyt ikkunapenkit.

1-kerroksen tehdassali F3 vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

F3 ja F4 osan väliseinän vieressä on tavarahissi.

F3 ja F4 osan väliseinän vieressä on tavarahissi.

F14 ja F3 tilan välille on avattu leveä oviaukko.

F3 2. krs

Huonetilan mitat n. 16,3 x 36,5m. välipohjan laattaan mitattu huonekorkeus n. 3,4 metriä.

2 kerroksen tehdasali F3 vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

Ikkunaruutu on kiinnitetty hakasilla, ilman saranaa. Lasi on rikkoontunut ja sisempi ikkunapuite puuttuu.

2. ja 3 kerroksessa on säilynyt teräspilarien ja -palkiston kannatteleva vanha puurakenteinen välipohja. Päätysseinällä, joka alkujaan oli ulkoseinä, näkyy umpeen muurattuja ikkuna-aukkoja.

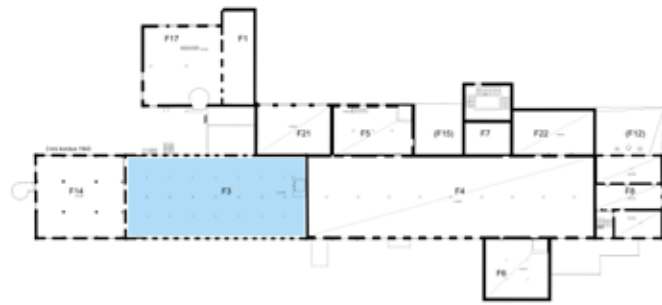
Keskilinjalla pilarit ovat neliskulmaisia, muualla pyöreitä.

Ksekilinjalla pilarit ovat neliskulmaisia, muualla pyöreitä.

F3 3. krs

Kolmas kerros on muita kerroksia matalampi; huonekorkeus on vain noin 2,6 metriä, palkkien kohdalla noin 2,3 metriä. Kerros muodostaa korkeampien tilojen väliin jäävän välikerroksen, joka liittyy suoraan ainoastaan F14 tilaan. Tilaan on lisäksi kulku viereisestä F4 salista kapeiden huoltoportaiden kautta.

Välipohjaa kannattelee sivulinjoilla halkaisijaltaan 200 mm teräspalkit ja keskilinjalla 300x300 teräsbetoni-pilarit. Primääripalkisto on teräsbetonia ja sekundääripalkisto puurakenteinen. Lattiapintana on puulattia.

Molemmilla sivuilla on ikkunarivistöt, osa ikkunoista on suljettu levyillä.

Teräspalkin ja palkiston liitos.

Teräspalkin ja lattian liitos.

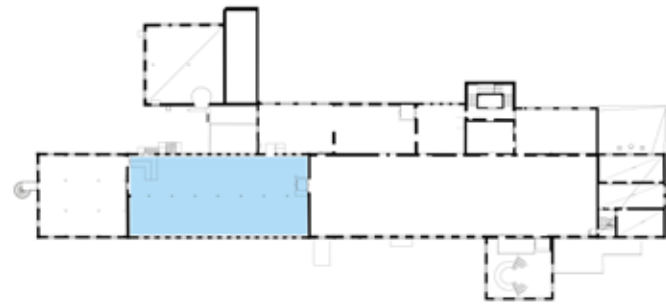

Näkymä salin läpi kohti F14 tilaa.

Näkymä salin läpi kohti F4 tilaa.

F3 4. krs

4 kerroksessa huonekorkeus välipohjalaattaan on noin 3,4 metriä. Yläpuolista betonirakenteista välipohjaa kannattelevat betonipalkit ja huonetilan keskellä kulkeva betoniplarien rivistö.

Lattia on puurakenteinen ja lautaverhoiltu.

Holvatuissa puuikkunoissa on 24 ruutua. Sisempi puite yleensä puuttuu.

Salitila liittyy pienen rampin välityksellä F14 osaan, joka on 340 mm korkeammalla tasolla. Tilassa on vanha kulunut lautalattia.

F3 ja F14 tilojen välissä on neliskulmaisia ikkuna-aukkoja.

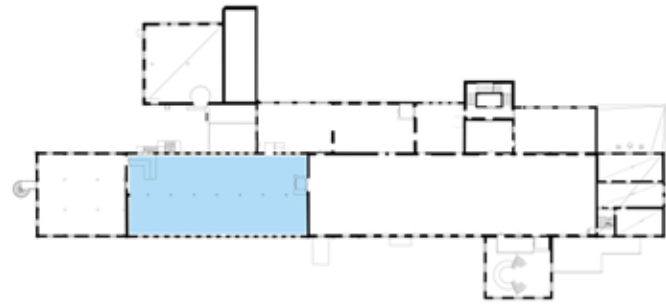

Ikkunoita luoteeseen avautuvalla seinällä.

Osa ikkunoista on levytetty umpeen.

F3 5. krs

F3- osan ullakkotilassa ovat puiset kattorakenteet näkyvillä.

Katto on rakennettu 1906 jälkeen vuoteen 1914 mennessä.

Kattotuolin liitos ulkoseinään.

Ullakkoikkunat pitkällä sivuilla tuovat luonnonvaloa tilaan. Ullakolle on kulku taustalla näkyvän hissien kautta sekä tilasta F21.

Kuva vasemmalla; ullakon palopermanto on puhdistettu hiekkapuhaltamalla.

Kuva oikealla; Ullakkotilan nurkalla on katon lapetta korotettu kulkureitin järjestämiseksi F21 tilaan.

F4 1 krs

Pohjakerroksen salitila on noin 3,5 metrin korkuinen. Vuoden 1906 paikkeilla uusittua betonirakenteista välipohjaa kannattelee betonipilareiden rivi.

Ikkunat on suljettu levyin ja alapohjaa on laajoilla alueilla poistettu 2020-luvun purkutöiden yhteydessä.

F4 salin luoteisseinällä olleet aiemmat ikkunat on avattu suuriksi holvatuiksi oviaukoiksi.

F4 salin ja F6 tilan välinen seinä.

F4 2. krs

Rakennuksen vaikuttavimpia sisätiloja ovat F4 osan korkeat tehdas-salit korkeine ikkunoineen. Alkujaan luonnonvaloa saatiin molemmilta sivuilta, mutta laajennusten seurauksena on kaakkoissivun ikkunat muurattu umpeen ja osa holvatuista aukoista on säilytetty oviaukkoina. Alkujaan F4 osa oli pääosin 2-kerroksinen ja ylempään korkeaan kerrokseen liittyi parvia. Vuoden 1906 muutostöissä korotettiin F4-osaa yhdellä kerroksella, parvimainen välipohja poistettiin ja myös molemmat välipohjat korvattiin teräsbetonisilla välipohjilla.

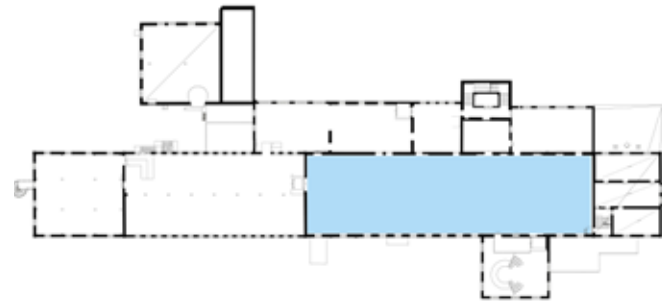
Toisessa kerroksessa noin 5,3 metrin korkuista tehdassalia jakaa betonipylväiden rivistö. Ikkunoiden yläosat on ummistettu ja korvattu iv- säleiköin. Lounaispäädyistä on kulku avoportaita pitkin F3-soan 3. kerrokseen.

2-3 kerroksen tehdassali F4 vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

F4 3.krs

Kolmannessa kerroksessa salitila kohoaa katon harjan kohdalla yli 8 metriin jättäen teräksiset kattoristikot näkyviin. Kattorakenteen nykyiset kattoristikot ovat vuodelta 1906, jolloin rakennusta korotettiin. Ristikon yläpuoliset yläpohjarakenteet on laajalti uusittu vuonna 2010.

Kolmannessa kerroksessa ei ole keskipilaririviä vaan yläpohjan muodostaa ulkoseiniin tukeutuva puu- ja terässauvoista muodostuvat 16,2 pituiset ja 2,8 m korkuiset kattoristikot.

Matalalla ikkunapenkillä varustettujen 3,5 metrin korkuisten ikkunoiden yläosia peittävät nykyään ilmastointisäleiköt. Vain yksi ikkuna on kokonaisuudessaan säilynyt kokonaisuudessaan lasitettuna.

Näkymä F4- osan tehdashalliin vuonna 1906. Tuntematon valokuvaaja. Turun museokeskus/Finna

F5 1 krs

F5- osa lukeutuu rakennuksen vanhimpiin 1800-luvun lopulla rakennettuihin osiin. 1. kerroksen kattona on teräsputkipilaririvillä ja ulkoseinillä kannatettu tiilikappaholvi.

Tila avautuu F4 salin suuntaan suurien holvattujen oviaukkojen kautta.

Alapohjaa on avattu ja purettu laajoilta osin.

Holvattua kattoa kannatteleva teräspilari, taustalla F15 tila.

F5 2krs

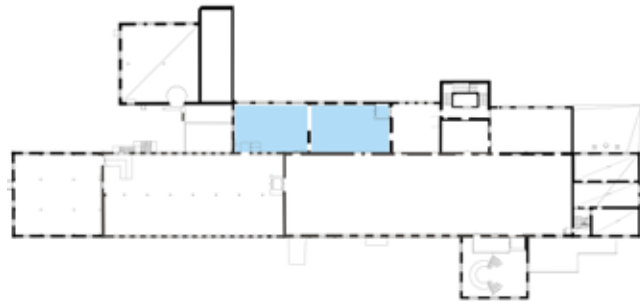

Toisen kerroksen huonetila on noin 5,5 metrin korkuiseen ja se saa luonnonvaloa luoteissivun holvattujen yläikkunoiden kautta. Ulkoseinän vastaisessa nurkassa on 1 ja 2 kerroksia yhdistävä porras. Kattoa kannattelevat huonetilan keskellä kolme pyöreää teräsbetonipilaria.

F4-salin vastaisessa väliseinässä on korkeita holvattuja oviaukkoja, joista osa on muurattu umpeen ja korvattu matalemmilla teräsbetonipalkein tuetuilla oviaukoilla.

F5 ja F21 3. krs - 4. krs

Yllin neljäs kerros on samassa tasossa F3 ja F14 osien ullakkokerroksen kanssa. 3. kerroksen katossa on näkyvillä seinien kannatteleva betonipalkisto.

Rakennuksen vanhimpiin osiin kuuluvassa F5-osassa on holvatut ikkuna-aukot sekä 3 kerroksessa että vuonna 1947 korotetussa ja kattomuodoltaan muutetussa 4. kerroksessa. F5 osan 4.kerros saa luonnonvaloa myös kaakkoissivun yläikkunoista.

Vuonna 1947 rakennetun F21- osan luoteissivulla on suuret suorakaiteen muotoiset ikkunat. Lounaispäädyssä on rakennuksen vanhempien julkisivujen mukaiset holvatut ikkunat.

F5 osan ikkunaan liittyy syvät viistetyt smyygit.

3. kerros, vasemmalla oviaukot F4 tilaan, taustalla F21 tila

3. kerros F21 tila

3. krs F21, taustalla F5

3. krs, F21, seinän takana F4 ja F3 salit

4. kerros F21 tilan ulkonurkka.

4. kerros, näkymä F5 tilasta F21 tilaan

4. kerros F5 tila, taustalla F121- tila.

4. kerros F5 tila, taustalla F121- tila.

4. kerros Näkymä f21 tilasta F5 tilaan.

F6 1kr

F6- osan pohjakerrosta jakavat kolme kantavaa väliseinää, joissa suuret holvatut oviaukot.

1-2 kerroksen välipohjaa tukee tilikappaholvit.

Tila rakennettiin alkujaan ulkotilaan avoimesti liittyväksi lastaustilaksi, mutta suojettiin seinillä jo varhain 1900-luvun alussa. F6-osan nurkkaan on myöhemmin lisätty hissi. Ikkuna- ja oviaukkojen sijainteja ja kokoja on muutettu useaan otteeseen. Aiempi aukotus on osin nähtävissä julkisivumuurauksessa.

F6 2 ja 3 krs

2. ja 3. kerroksen tilat ovat avointa tilaa, joka saa luonnonvaloa kolmelta suunnalta. Ylimmässä kerroksessa on vino yläpohja ja puu/ teräs-rakenteiset kattotuolit ovat näkyvillä. Molemissa kerroksissa on ikkuna-aukotuksia muutettu, ja seinissä on nykyään suorakaiteen muotoiset puuikkunat.

3 kerroksen päätykolmiossa on säilynyt vanha vino-ruutujakoinen pyöreä ikkuna.

3. kerroksessa on kapea parvimainen tila, jonka kautta kulku ullakolle, hissi sijoittuu viereisen F4 tilan lattian korkoon.

3. kerros toimi vuoteen 2021 saakka kuoron harjoitustilana, puurakenteiset portaat ovat osa tilan katsomo- ja näyttämörakennetta.

3. kerros

2. kerros

2. kerros

F7 1-4. krs

F7 -osa on nelikerroksinen ja kuuluu rakennuksen vanhimpiin osiin. Huonekorkeus 1 kerroksessa on noin 4,4 metriä, 2. kerroksessa noin 5,3 metriä, ja 3-4 kerroksissa noin 4 metriä. Tila avautuu 1-3 kerroksessa suurien holvikaariaukkojen kautta F4 osan salitiloihin. Neljännessä kerroksessa tila on yhdistetty F22 osan saliin.

2. kerroksessa F7-tila avautuu korkeina holvikaariaukkoina F4 tilan suuntaan.

1. kerros

2.krs sähkölaitteistoja

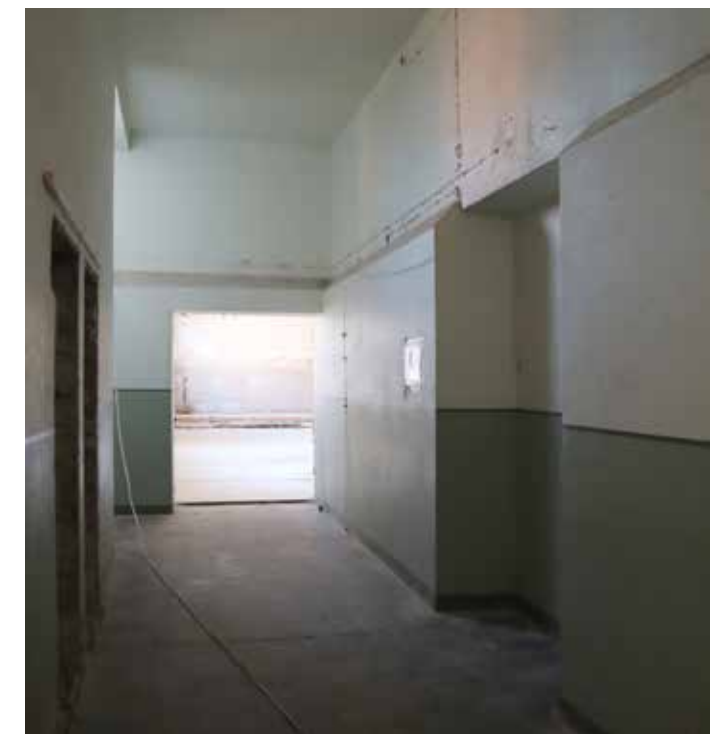

3.krs

F7 porrashuone

Porrashuoneessa on 3- vartinen betoniporras, johon liittyy 2 välitasannetta sekä kerrostanne. Porrashuoneen keskiosassa on wc- ja aputiloja. Päätyseinällä on holvattu ikkuna-aukkoja.

4. kerrostanteelta nousevat portaat.

Päätyseinän porrassyöksy.

2.kerrostasanne, taustalla Barker- teatterin käytössä olleeseen F22 tilaan.

F8 1 -2 krs

Rakennuksen vanhimpiin osiin kuuluva F8 rakennettiin oletettavasti jo alkuaan ainakin osaltaan asuin- tai toimistokäyttöön.

1 -3 kerroksen välipohjissa on näkyvillä oleva tiilikappaholvi. Pohjakerros on lähes kokonaan yhtenäistä lähes 5 metrin korkuista tilaa. Välipohjaa kannattelevat betoni- ja teräspilarit.

Toisen kerroksen tiloja jakavat kantavat seinälinjat joihin holvattu katto tukeutuu sekä poikittaiset väliseinät. Huonekorkeus on noin 3,3 metriä.

2. kerros nurkkahuoneen ikkuna on muurattu umpeen ja paikalla on F12 osan katolle johtava poistumistie ovi.

2. kerros pohjoisnurkan huoneen lattiapäällysteenä on laminaatti, F12 osan katon suuntaan avautuvan ikkuna-aukkoon on asennettu kalteri. Katossa on näkyvillä kappaholvi.

1. kerros on korkeaa yhtenäistä tilaa. Kaikki ikkunat on ummistettu levyillä.

2. kerroksen aulatila, näkymä luoteeseen.

Studiokäytössä olleissa 2. kerroksen huonetiloissa on äänieristettyjä seiniä ja ikkunoita.

F8 3krs

3. kerroksen tilat on hiljattain kunnostettu toimistokäyttöön. Tiloissa on maalatut tai kuultokäsitellyt puulattiat sekä maalatut ja tasoitetut seinät, osalla ulkoseinää on tiilimuuraus otettu esiin.

Itäkulman huoneessa on vanhempia pintarakenteita, lattiassa muovimatto ja seinissä mm pahvi- sekä tapettikerroksia. Katoissa on erilaisia levyverhouksia.

Ikkunasta näkyy tuomiokirkon torni.

Pääosa 2. kerroksen tiloista on hiljattain kunnostettu

Luoteissivun tiloissa on lautalattia

Päädyn keskellä olevan tilan lattiassa on laminaatti.

Itäkulman huoneessa, on säilynyt vanhempia pintarakenteita.

F8 4 krs

Ylimmässä neljännessä kerroksessa on asuin-tiloja, joissa on säilynyt kaksi vanhoilla uuniluu-kuilla varustettua puuhellaa sekä vanhoja peiliovia. Lattiatpinnoissa on linoleum- tai muovimatot ja kattopinnoissa levyverhouksia. Aulassa on yhteinen wc-tila.

Aulatilassa on paneliverhoiltuja seiniä ja luonnonvaloa tuova kattoikkuna. Kuva Sanna Kupila 2019.

4. kerroksessa on säilynyt vanhoja peiliovia sekä profiloituja vanhoja peite- ja lattia- listoja. Vanha puuhella on koteloitu levyillä.

Huonekorkeus laskee sivuräystäään suuntaan. Näkymä itäkulman huoneesta.

Keskiosan huonetila on tasakorkuinen.

Korkeassa aulatilassa on yhteinen wc.

F8 porrashuone

F8 osan porrashuoneessa on vanhat kuluneet puuportaat, joihin liittyy puurakenteiset kaiteet.

1. krs porrastasanne ja levyillä suljettu ulko-ovi.

3. krs porrastasanne

2. krs porrastasanne

4.krs ullakko

Näkymä 4. krs aulatilasta portaikkoon.

4. krs porrastasanne

F14 1.krs

Päädyn F14 tila on rakennettu kahdessa vaiheessa, ensin kaksikerroksisena n vuonna 1936 ja korotettuna neljään kerrokseen vuonna 1943. Pohjakerrokseen on vuoden 1965 muutosten yhteydessä avattu uusia ulko-ovia. Väli-pohjia kannattelevat huonetilan keskellä 4 betonipilaria.

Betonirakenteista välipohjaa kannattavat betonipalkit ja -pilarit. Lattia on purettu.

Päätyseinän ikkunoita

F3 tilan vastaisella seinällä on säilynyt vanhoja sähkökaappeja.

Lounaisnurkan tila

F14 2.krs

Päädyn F14 tila avautuu suurin ikkunoin kolmeen suuntaan. Päädyssä on kulku poistumistieportaan ja sen vierellä myöhemmin lisätyt haalausovet.

Betonirakenteinen kattopalkisto ja sitä kannattelevat neljä pilaria ovat avoimessa tilassa hallitsevia.

Tilaa hallitsee massiiviset betonipilarit ja palkistot.

Päätyseinällä on haalausovet ja poistumistieporras.

Ulkoseinän betonipilarit ovat osa runkorakennetta.

F14 3. ja 4. krs

F14 päädyn tilat toistuvat samanlaisina 2-4 kerroksissa. Tilat avautuvat suurin ikkunoin kolmeen suuntaan. Päädyssä on kulku poistumistieportaan ja sen vierellä myöhemmin lisätyt haalausovet.

Betonirakenteinen kattopalkisto ja sitä kannattelevat neljä pilaria ovat avoimessa tilassa hallitsevia.

4.krs

3.krs

4.krs

4.krs, F3 tilaan johtava oviaukko.

F14 5.krs

Myös ullakkotilasta on purettu kaikki sinne myöhemmin rakennetut väliseinät. Tumma petsatut puiset kattorakenteet ovat 1940-luvulta, jolloin rakennusta korotettiin.

Päädyssä on kaksi kaariholvi-ikkunaa, lisäksi tulee luonnonvaloa sivujen lapeikkunoista. Lattiapinta on betonia.

Tuomiokirkon torni näkyy ikkunasta.

Keskiosassa säilytetyn alakaton yläpuolella kulkee ilmastointikanavia.

F15 2-4 krs

F15 osa on rakennettu kaksikerroksisena vuonna 1934 ja korotettu vuonna 1947 kahdella lisäkerroksella. Väli-pohjat ovat betonirakenteiset. Seinien muurauksissa näkyvät lukuisat ikkuna- ja ovimuutokset.

4. kerroksessa F15 ja F5-tilan välissä on leveä oviaukko. Sen vieressä on tavarahissi. Ikkunapenkit ovat korkealla

2.kerroksen ulkoseinän muurauksessa erottuvat myöhemmät ikkunamuutokset.

2. kerroksessa huonetila on korkea

3.krs

F21 1-2 krs

F21 osa on rakennettu 1947.

Pohjakerroksessa huonekorkeus on 4,5 metriä ja toisessa kerroksessa noin 5,5 metriä. Toisen kerroksen salitila saa luonnonvaloa yläikkunoista. Alapohja on purettu. Välipohjat ovat betonirakenteisia.

Vanhempiin osiin rajautuvissa väliseinissä on umpeen muurattuja ja oviaukoiksi muutettuja holvattuja entisiä ikkuna-aukkoja.

2.krs tila, taustalla lounaaseen suuntautuva ulkoseinä.

1.krs

1.krs

2.krs

F22 1-2 krs

F22 osa on rakennettu vuonna 1947. laajennusosan ja vanhojen F4 ja F7 osien välisen seinän muurauksessa näkyvät vanhat holvatut ikkunat. Osa näistä on muurattu umpeen, ja osa avattu oviaukoiksi. Ulkoseinällä on suorakaiteen muotoiset puu-ikkunat. 1. kerroksessa on alapohja purettu, ylempien kerrosten välipohjat ovat betonirakenteiset.

2. kerros, taustalla F4 tehdassali

2. kerros, oikealla F4 tehdassali

1. kerros ulkoseinä

1. kerroksen väliseinä, taustalla F4- salitila

2. kerros, taustalla porrashuone

F22 3-4 krs

F22 osa on rakennettu vuonna 1947. laajennusosan ja vanhojen F4 ja F7 osien välisen seinän muurauksessa näkyvät vanhat holvatut ikkunat. Osa näistä on muurattu umpeen, ja osa avattu oviaukoiksi. Ulkoseinällä on suorakaiteen muotoiset puuikkunat.

3. kerroksen salitila, taustalla porrashuone F7

3 kerroksen tila avautuu suurien holvattujen oviaukkojen kautta F4 saliin.

F4 salin vastainen seinä.

F22 4 kerroksen tila on viimeksi ollut Barker- teatterin harjoitus- ja näyttämösalina

F1-F17

Korkea ja kapea satulakattoinen F1- osa on rakennuksen vanhimpia, vuonna 1899 valmistuneita osia.

F17 pannuhuoneen toisen kerroksen lähes 10 metrin korkuinen tila holvattuine korkeine ikkunoineen on tilallisesti hyvin vaikuttava. Tilaan liittyy parvi, jossa sijaitsee vuonna 1988 rakennettu valvomo. Parvelle johtaa teräsportaat.

F17 huonetila on noin 10 metrin korkuinen.

F17 tilan vuonna 1988 rakennettuun valvomoon johtaa teräsportaat.

Ulkoseinissä säilyneet vanhat puuikkunat on ulkopuolelta peitetty vanerilevyin.

F1 tila

F1 tila

3.5 Kaupunkikuva ja maisema

Alfa- Barkerin pitkä punatiilinen tehdasrakennus on tunnusomainen maamerkki Aurajoen kansallismaisemassa ja Aurajoen valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen eteläisenä päättenä. Raunistulan ja Koroisten kohdalla Aurajokilaakson maisema on luonteeltaan avoin. Aurajoen maisemaa kaupungin keskusta-alueella hallitsevat rakennetut rannat muuttuvat Raunistulaan siirryttäessä luonnontilaisiksi ja vehreiksi.

Tuomaansillasta yläjuoksulle aina kaupungin rajalle asti joki kulkee kulttuurimaaisemassa puistojen ja virkistysalueiden reunustamana. Rakennetut alueet sijaitsevat pääsääntöisesti kauempana joesta. Yläjuoksun hallitsevana yleisilmeenä on vehreys ja maaseutumaisuus.

Koillisesta Koroistenniemeltä sekä kaakosta Nummenrannan puistosta avautuu pitkiä näkymiä jokimaishan halki kutomon suuntaan. Kaupungin keskustan suunnalta avautuu rakennusta kohti näkymiä joen rannoilta ja silloilta; Tuomaansillalta, rautatiesillalta sekä sen viereen rakennettavalta kevyen liikenteen sillalta. Myös Toijalan junaradan varressa rakennus on kaupunkialueen reunaa osoittava tunnusomainen maamerkki.

Raunistulan entinen teollisuusalue on 2000-luvulla kaupunkikuvaltaan ja -rakenteeltaan muuttunut. Teollisuus on kokonaan siirtynyt pois ja kutomon suojeltuja vanhoja osia sekä Alfa liikuntakeskusta lukuun ottamatta, on muut teollisuusrakennukset ja näiden laajennukset purettu. Näiden joukossa olivat mm. alueen korkeimmat maamerkit Hankkijan siilostoryhmä ja Barkerin tehtaan punatiilinen savupiippu. Tehtaan luoteispuolelle rakennetut kerrostalot ovat sulkeneet Virusmäentieltä aiemmin avautuneita näkymiä kutomon suuntaan. Myös Barkerinrannan kerrostalot peittävät Raunistulantieltä aiemmin laajempaan avautuneita näkymiä erityisesti tehtaan lounaispäätyä kohden.

Asuntovaltaiseksi muuttuneessa ympäristössä on vanhan tehdasrakennuksen erityisluonne ja historiallinen asema vastaavasti aiempaa korostuneempi.

Barkerin tehdasrakennus viereisine kerrostaloineen muodostaa päätteen Aurajoenvarren rakennetulle kaupunkialueelle. Raunistulantien ja Virusmäentien varressa tehtaan pohjoispuolella rakennuskanta harvenee ja muuttuu pientaloalueeksi.

Näkymä Nummenrannan puistosta. Uudet kerrostalot ja tehdasrakennukset muodostavat avointa maisematilaa rajaavaa rakennusrintamaa.

Näkymä Aurajokea ylittävältä kevyen liikenteen sillalta, voimalinja tehtaan edustalla on maisemassa hallitseva.

Barkerinrannan 2012 -2017 valmistuneet kerrostalot sijoittuvat Raunistulantien varressa samaan linjaan vanhan tehdasrakennuksen kanssa. Katukuvassa uudet rakennukset peittävät tehtaan lounaispäätyä.

Vanhan kutomon luoteispuolella sijaitseva Alfa liikuntakeskus on korkeaksi kasvaneen puuston peittämä. Myös kadun varressa on puuistutuksia, toisin kuin kutomorakennuksen edustalla.

Alfankadun uusien kerrostalojen ja Alfa-liikuntakeskuksen välistä pilkottaa Virusmäellä sijaitseva kutomon 1930-luvun asuinrakennus.

Raunistulantien varren näkymässä korostuu kutomon ulostyöntävä poikkisiipi. Vasemmalle Aurajoen suuntaan avautuva maisema on avoin, taustalla kohoaa maamerkinä Turun tuomiokirkon torni.

Kutomorakennus Raunistulantien varrelta koillisesta nähtynä.

Näkymä Tuomaansillalta, edustalla rautatiesillan työmaa, taustalla näkyy Barkerin punatiilinen tehdasrakennus.

Tehtaan koillispuolella sijaitsevan Barkerinaukion taustalla näkyy Valvillankujan uusi kerrostalo. Aukion koillisreunalla on jo suureen mittaan kasvaneita tehtaanaikaisia istutuksia.

Näkymä Rafunkujalta, vasemmalla Barkerin tehdasrakennus suoja-aitooneen ja oikealla vuosina 2019-2021 valmistuneet Raunistulantie 21 kerrostalot. Taustalla kujan varressa näkyy jyrkkänä kohoava Raunistulanmäen komea kallio.

Tehdasrakennuksen ja Barkerinrannan kerrostalojen välistä avautuu näkymä Aurajoen suuntaan, taustalla ylioppilaskylän rakennuksia.

Tehdasrakennuksen lounaiskulmaan muodostuu rakennusten ja kallion rajaama aukiomainen tila. Taustalla Barkerinrannan kerrostaloja.

Virusmäentien varressa mäen päällä on Alfän juurikassokeritehtaanjohtajalle vuonna 1899 rakennettu uusrenessanssityylinen asuinrakennus. Rakennuksessa on myöhemmin toiminut mm Barkerin myymälä ja Partiomuseo. Nykyään rakennus on ruotsinkielisen päiväkodin Lyckobo käytössä.

Virusmäentien varressa mäen laella on säilynyt tehtaan 1940-luvulla rakentama asuinrakennus. Alkujaan rakennuksessa oli 6 asuntoa. Myöhemmin siinä työskenteli mm. Barkerin tehtaan henkilöstöosasto. Vuodesta 1993 rakennus toimi taiteilijoiden työtiloina. Nykyään rakennus on tyhjiillään ja aidattu teräverkkoaidalla.

Suurennos n. vuonna 1904-1906 otetusta valokuvasta, josta voi nähdä huvilaan alkujaan liittyneen tornin. Sen viereinen avokuisti on edelleen säilynyt. Turun museokeskus/ Finna.

rakennus vuonna 2014. Kuva Sanna Kupila/ MIP

Näkymä Virusmäentieltä, vasemmalla puistomaiseen pihapiiriin sijoittuva Barkerin tehtaan asuinrakennus

Virusmäentien 92 kohdalla on arkkitehti Pekka Pitkäsen suunnittelema tehtaan henkilöstöä varten 1972 rakennettu asuinkerrostalo Kiinteistö Oy Rukki.

Virusmäentietä rajaavat tiivisti kadunreunaan pitkittäin sijoittuva vanhat asuinrakennukset ja puut niiden välissä. Mutkitteleva katulinja ja vaihteleva topografia elävöittävät katunäkymää ja jakavat sitä tilasarjoihin. Vanha asutus on pienimittakaavaista ja ilmeeltään vaihtelevaa.

Raunistulan Konsanmäen vanhaa esikaupunkiasutusta.

Näkymä Konsantieltä koilliseen, taustalla oikealla Barkerinrannan uudet kerrostalot ja vasemmalla Raunistulan uudempaa pientaloasutusta. Edustan vielä avoin alue on kaavoitettu kerrostalokorttelia varten.

Lähteet

<i>Lyhenteet</i>		Uusitalo Sinikka. Turun kaupungin historia 1918-1970, toinen nide. 1982	Turun karttapalvelu https://opaskartta.turku.fi/ims/
AM	Arkkitehtuurimuseo	Pumpula- Barker tekstiilien tiedostuslehti nrot 3/1974, 2/1975	Kansallisarkisto https://digi.kansalliskirjasto.fi
KA	Kansallisarkisto	Salkoranta, Marja. 1977. John Barkerin puuvillatehtaan työntekijöiden työ- ja asunto-olosuhteista 1900-1940	Finna hakupalvelu www.finna.fi
KYPA	Turun kaupungin kaupunkiympäristön palvelu kokonaisuus	<i>Painamattomat lähteet</i>	<i>Kuvalähteet</i>
TKHA	Turun kaupunki, konsernihallinnon arkisto	Carbone, E. 1996. Entinen Barkerin tehdas Turun Raunis- tulassa – historiallinen selvitys ja käyttömahdollisuuksien tarkastelua. Diplomityö: Helsingin teknillinen korkeakoulu.	Barker-museo
RVV	Turun kaupungin rakennusvalvonta	Jalonen, Julius 2020. ”Töihin vaan, tai ulos portista”! Joh- don suhde työntekijöihin Barkerin puuvillatehtaalla vuosina 1899–1944. Turun yliopisto, Pro gradu-tutkielma	Finna hakupalvelu www.finna.fi
MIP	Turun museokeskuksen informaatioportaali	Kokko, P.; Ranki, T. & Lehtonen, J. 2019a. Laaja rakennesel- vitys korjaussuunnittelua varten. Turku: Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy.	Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy, selvitysraporttien ku- va-aineistoa.
TKA	Turun kaupunginarkisto	Kokko, P.; Ranki, T. & Lehtonen, J. 2019b. Julkisivujen kunto- tutkimusraportti. Turku: Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy.	Turun museokeskus
TMK	Turun museokeskus	Kokko, P. & Ranki, T. 2019. Rakenneselvityksien tuloksia. Turku: Insinööritoimisto Lauri Mehto Oy.	Turun museokeskus, Mip-tietokanta
<i>Kirjallisuus, painetut lähteet</i>		Koski, Janne. Pfäffli Heidi. Nummelin, Esko. 1983-1987. Teollisuusrakennusten inventointi, Virusmäentie 65.	Åbo Akademin kuva-arkisto
From, Tiina 2021. Sokerijuurikkaan viljelykiertojen kehitys Suomessa ja niihin vaikuttaneet tekijät. Sokerijuurikkaan Tutkimuskeskus.		Kupila, Sanna. 2005. Alfa-Barkerin teollisuusalueen raken- nushistoriallinenselvitys (1s.).	
Jutikkala, Eino, Turun kaupungin historia 1856-1917. Ensimmäinen nide. Turku 1857.		Laaksonen, Jarno 2023. Barkerin vanhan kutomon raken- nushistoriallinen selvitys ja rakenteiden kartoitus. Turun ammattikorkeakoulu Opinnäytetyö, rakennusmestari (AMK), rakennus- ja yhdyskuntatekniikan koulutus	
Jutikkala, Eino, Turun kaupungin historia 1856-1917. Toinen nide. Turku 1857.		Pellinen, Hanna-Maria 2020. Turun yliopisto. Turun seudun keskiaikaiset kylät 1. Maarian kylät, mantereen puoli. Arkeologinen inventointi vuonna 2020. www.kyppi.fi	
Juvelius, Einar W. 1933. John Barkerin Puuvillatehdas 1843-1933. Uuden Auran osakeyhtiön kirjapaino, Turku.		Raunistula-perusselvitykset sekä kehittämisohjelma. Turun kaupunki, Asemakaavaosasto/ Alueittainen perusparannus 1986. Turku.	
Koskelainan, Yrjö: Littoisten verkatehtaan historia ynnä piirteitä Wechterin manufatuurilaitoksesta 1738-1823-1923.		TMK_1 Juurikassokeritehdas Alfa, Barkerin puuvillatehdas, Valvilla, moniste 5s. Turun maakuntamuseo	
Laakso Veikko. Turun kaupungin historia 1918-1970, ensimmäinen nide. 1980		<i>Kartat ja tietokannat:</i>	
Leinonen, Kaarina- Talanterä, Esko (toim) 1987. Wecteristä Valvillaan, Suomen tekstiiliteollisuus 250 vuotta. Raision painopojat Oy.		Museon informaatioportaali (MIP). Turun museokeskus.	
Oja, Aulis 1944. Keskiajan ja 1500-luvun Maaria. Maarian historia I. Maarian seurakunta ja kunta.			
Turun maakuntamuseon moniste Pfäffi 1990 (Carbone 16-17)			